

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ
548

Subotica, 4. listopada 2013. Cijena 50 dinara

DOPISIMA DO PROPISA

XIII. Festival bunjevački pisama **Nagrađene** **»Pisme stare«**

KRLEŽINA OBLJETNICA
U BUDIMPEŠTI

VANDALIZAM U CRKVI
U BEOČINU

»VILA VELEBITA«
U VOJVODINI

INTERVJU
IVAN MIKLENIĆ

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

OGLAŠAVANJE ZAHTIJEVA VRIJEME I NOVAC

NE EKSPERIMENTIRAJTE!

RJEŠENJE JE

VOJVODANSKA
Svastara

www.svastara.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Ludo ubrzanje 5G Interneta!

**Više za manje! Flat max 5 po cijeni paketa
Flat Max 3 - SAMO 1.299 dinara!**

Surfujte za samo 649 dinara!

Akcija za nove korisnike: prva tri mjeseca, plaćajte samo pola računa!

**Veći i brži po nepromijenjenoj cijeni! Ograničeni Face paket je porastao.
8 GB, 5/5 Mbit/s za samo 999 dinara!**

TIPPNET
INTERNET

Izaberite akciju! Izaberite pravi provajder!

Svi detalji na sajtu: www.tippnet.rs

Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

Privatna stomatološka ordinacija

**Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge**

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

Boli glava

Ovoga tjedna na kavi govorili smo, pričajući o svemu i svačemu, i o emisiji B92 o Srbijagasu i jedan od komentara je bio: »Zaboljela me je glava poslije 15-20 minuta gledanja emisije...« U emisiji B92 se inače radilo o milijunskim provizijama, koje se plaćaju posrednicima za uvoz plina. Od iznosa boli glava. Nakon toga u Dnevniku 2 RTS-a premijer Ivica Dačić kaže kako će svi uposleni u javnom sektoru koji imaju plaću iznad 100.000 plaćati solidarni porez. Nakon emisije Insajder ovakav potez u najavi nekako loše zvuči. Zvuči kao demagoški populizam, namjesto razotkrivanja korupcije i kriminala i milijunskih iznosa koji se iz džepova građana odlijevaju u nepoznatom pravcu.

Opravidano neraspoloženje građana Srbije prema nekima koji milijune eura »kanaliziraju« u svoje džepove pokušava se kanalizirati prema političkoj eliti generalno i svima koji rade u javnom sektoru. Istina, ruku na srce, u društvu u kojem je uposlenje za mnoge tek misaona imenica i gdje oni koji rade u privatnim poduzećima i realnom sektoru imaju daleko manje plaće – uposleni u javnom sektoru su u daleko boljoj situaciji. I neraspoloženje prema njima lako je pobuditi. Pa ipak, nisu svi oni lopovi. Ali »neki« ipak jesu. Jedino što su do dana današnjeg još uvijek anonimni i zaštićeni. I zato je loš potez nezadovoljstvo vječito usmjeravati prema onima koji imaju uposlenje i redovitu plaću. Nije to valjda grijeh u ovoj zemlji. Pa makar oni bili i političari ili radili u javnom sektoru. Suština problema je ipak u nečemu drugom.

Zbog tih problema su u Beogradu započeli razgovori izaslanstva Srbije i misije Međunarodnog monetarnog fonda. Premijer Ivica Dačić je poručio kako Srbija želi aranžman posebno sa Svjetskom bankom, ali ne zbog novca, već zbog kredibiliteta financijske politike. Stručnjaci, međutim, upozoravaju kako dogovor o aranžmanu s MMF-om neće ići tako lako, jer će deficit proračuna iznositi oko 6 posto bruto društvenog proizvoda. I isto tako smatraju da, premda je u Srbiji privilegij raditi u javnom sektoru tj. administraciji (oko 70.000 njih), izolirana »mjera« poput solidarnog poreza ne rješava niti jedan problem, jer je to suviše malo novca. Potrebne su ozbiljne porezne i društvene reforme. A ako se lideri služe demagogijom namjesto da konačno započnu reforme i spriječe zlouporabe, čini se da niti danas ozbiljne namjere nema za to. A što nas onda očekuje u budućnosti? Od same pomisli i mogućih odgovora – boli glava.

J. D.

4. listopada 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

SJEDNICA HNV-A U SRIJEMSKOJ MITROVICI.....6

TEMA

Poštovanje nekih zakona u škripcu

DOPISI RADI PROPISA.....8-9

INTERVJU

Mons. Ivan Miklenić, glavni urednik »Glasa Koncila«

»SVJETLO NA GORI« U SLUŽBI CRKVE I NARODA.....12-13

SUBOTICA

Rezultati analize onečišćenja poljoprivrednog zemljišta u Srbiji

NIJE LOŠE, ALI JE DALEKO OD DOBROG.....21

DOPISNICI

V. saziv likovne kolonije »Ivan Gundić Ćiso-Dalmata« u Stanišiću

RADOST STVARANJA.....28

KULTURA

Izložba Kristijana Sekulića u ZKVH-u

FIGURATIVNI PRIZORI SA SIMBOLIČKIM ZNAČENJIMA.....33

SPORT

Marinko Miković, predsjednik ŠK HAŠK Zrinjski iz Subotice

SLJEDEĆE SEZONE BIT ĆEMO IGRAČKI JAČI I ISKUSNIJI.....49

U mračnim danima miloševićevskog nacionalističkog ludila jedina brana zdravog razuma bila je teorija otvorenog društva, teorija građanske države koja garantira poštovanje prava manjina. Taj smo svjetonazor prigrlili svim srcem kao odliku suvremene civilizacije. Malo je bilo neugodno prihvatiti da se za ista prava natječu i Bunjevci, ljudi koje smo smatrali svojim sunarodnjacima, a koji su poželjeli utemeljiti svoju zasebnu naciju. Nezgodno je ispalo što su se manjinskim pravima počela smatrati i prava seksualnih manjina, pa moramo i njima priznati ono što tražimo za sebe. Mada, to i nisu problemi, to su samo posljedice ovog liberalnog koncepta.

Problemi su počeli kada je taj liberalizam krenuo u krajnost. U komunizmu nije bilo pune slobode govora, u demokraciji smo imali anarhiju, a sada ekstremni liberalizam uskraćuje pravo govora - ako je to neka politički nekorektna stvar. No, bojim se da pravi problemi s liberalizmom tek slijede.

Mnogo se ulaže u analizu genoma. Istraživanje je pokazalo da se genom današnjih Hrvata podudara s genomom Srba iz 12. stoljeća, pa su neki požurili reći kako Hrvati potječu od Srba. Ne znam otkud im genom Srba iz 12. stoljeća radi usporedbe, no nema veze. S druge strane, genetičari kažu da sadašnji Srbi zapravo nose turske gene. Možda uslijed pola tisućljeća supresije. Za Židove se veli da njih 90 posto uopće nisu Semiti, već nasljednici Hazara. Sada kreće nova teorija. Po njoj, nije nacionalnu državu stvorila nacija, već su nacionalne države izmislile nacije kako bi opravdale svoj teritorij, vladavinu, uzimanje poreza...

Razumijete li na čega se ide? Nakon integracija i dokidanja nacionalnih država starta dokidanje nacija kao takvih, jer smo svi zapravo genetski pomiješani. Otvoreno društvo se više ne bori radi stvaranja uvjeta ravnopravnosti za sve, već radi stvaranja jednolikog svjetskog društva u kojem će religija i nacija biti zaostale kategorije. Ekstremna otvorenost postaje zatvorenost, diktat u kojem nema mjesta za različitosti.

Nikola Perušić

Dan neovisnosti Republike Hrvatske

Dana 8. listopada u Hrvatskoj se kao državni blagdan obilježava Dan neovisnosti, u sjećanje na dan kada je Sabor Republike Hrvatske 1991. godine jednoglasno donio Odluku o raskidu svih državnopravnih veza Republike Hrvatske s bivšom državom SFRJ.

Sabor je pritom utvrdio da Republika Hrvatska više ne smatra legitimnim i legalnim ni jedno tijelo dotadašnje SFRJ, te da ne priznaje valjanim niti jedan pravni akt bilo kojeg tijela koje nastupa u ime bivše federacije, koja više, kao takva, ne postoji.

Sjednica HNV-a u Srijemskoj Mitrovici

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća bit će održana večeras (petak, 4. listopada) u Srijemskoj Mitrovici (Gradska kuća, Svetog Dimitrija br. 13, sala broj 4), s početkom u 19 sati. Na dnevnom redu, među ostalim, naći će se prijedlog pravilnika o dodjeli priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća i prijedlog odluke o raspisivanju natječaja za dodjelu ovoga priznanja. Također, bit će razmatran prijedlog odluke o dodjeli sredstava po raspisanom natječaju HNV-a u području kulture za 2013. godinu, te prijedlog odluke o davanju mišljenja u postupku utvrđivanja naziva ulica.

Zdravka Bušić u EP-u: Srbija i dalje potiče asimilaciju Hrvata

Eurozastupnica Hrvatske demokratske zajednice Zdravka Bušić je na Odboru za ljudska prava Europskog parlamenta, na tzv. razmjeni mišljenja održanoj 26. rujna, a u svrhu pripreme njegova izaslanstva za skorašnji posjet Republici Srbiji, oštro krizirala odnos službenog Beograda spram hrvatske manjine.

»Premda postojeći srbijanski zakoni Hrvatima jamče visoku razinu manjinskih prava, ta ista prava, na žalost, postoje samo na papiru. Stručnije rečeno, zakonski okvir nije implementiran«. Tako je Bušić, kao veliki problem, navela to što su Hrvati u Srbiji i danas u nemogućnosti ostvariti – premda im je zajamčena – izravnu zastupljenost u parlamentima/vijećima na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnoj razini.

Istaknula je, kao drugi ključni problem, to što režim preko Srpske akademije nauka i umetnosti, Matice srpske i ostalih znanstveno-kulturnih ustanova i dalje potiče raslojavanje Hrvata na subetničke skupine kao što su Bunjevci i Šokci, u cilju njihove brže i lakše asimilacije.

Zdravka Bušić, zajedno s kolegom zastupnikom Andrejom Plenkovićem, osvrnula se i na probleme u obrazovanju na hrvatskom jeziku u Srbiji. Izaslanstvo Odbora za ljudska prava iskazalo je interes za probleme koje je elaborirala HDZ-ova europarlamentarka te će, službeno je zaključeno, obratiti pozornost na njih prilikom posjeta Republici Srbiji.

4. listopada 2013.

Bač kao putokaz?

Protekloga vikenda u Baču su održani deseti Dani europske baštine 2013. u okviru kojih je održan okrugli stol »Vrijednosti, značaj i perspektive kulturnog i prirodnog naslijeđa Bača i prezentacija industrijskog naslijeđa«.

Potpredsjednik vojvođanske Vlade i pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje *Slaviša Grujić* je ovom prigodom istaknuo kako je lokalna zajednica u Baču s velikim uspjehom osmislila i ostvarila višeslojni i višegodišnji projekt »Stoljeća Bača« zasnovan na zaštiti, konzervaciji, restauraciji i održivom korištenju kulturnog i prirodnog naslijeđa općine.

Prema Grujićevim riječima, to je primjer kako su na najbolji način formiran cilj i uspostavljeni mehanizmi njegovog

ostvarivanja, iako ova sredina ima izuzetno bogato, slojevito i zahtjevno povijesno i kulturno blago, kakvo traži mnogo rada, ulaganja, suradnje i znanja. »Od brojnih arheoloških nalaza i lokaliteta, srednjovjekovnih objekata poput čuvene kule, manastira Bođani, franjevačkog samostana, do turskog kupatila – sve su to elementi koji Bač čine prepoznatljivim i jedinstvenim na mapi Vojvodine, iako naša pokrajina ni malo ne oskudijeva u izuzetno vrijednom kulturno-povijesnom naslijeđu«, kazao je Grujić i ocijenio kako Bač može poslužiti kao putokaz, kao obrazac kako vlastito naslijeđe zaštititi i unaprijediti, osigurati potporu ne samo vlastite sredine i njenih resursa, ili države i njenih institucija, nego i čitave domaće i međunarodne zajednice, bilo

da je u pitanju potpora poslovnih partnera, kulturnih i nevladinih institucija, ili potpora europskih fondova i njihovih programa.

Franjevački samostan i crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Baču spada u kulturnu baštinu Hrvata u Srbiji. Premda su kategorizirani kao spomenici kulture od izuzetnog značaja – kako smo u »Hrvatskoj riječi« već ranije upozoravali – do sada je malo toga urađeno da se ovo zdanje prikladno zaštititi i da se saniraju zidovi napadnuti vlagom. Namjesto zaštite i revitalizacije samostan je dobio nekoliko loše urađenih toaleta i ploču za turiste ispred ulaza.

Stoga smo za komentar navoda pokrajinskog tajnika *Slaviše Grujića* zamolili predstojnika franjevačkoga samostana fra *Josipa Špehara*, koji

tvrdi kako se izrečene pohvale za projekt »Stoljeća Bača« ne odnose na onaj segment vezan za katoličku i kulturnu baštinu Hrvata u Srbiji – odnosno franjevački samostan. »Za franjevački samostan to su još uvijek samo riječi. Ništa od toga u pogledu samostana još nije ostvareno. Ovdje se govori o mnogo toga, ali pohvale o učinjenom se ne odnose na naš samostan, jer na samostanu nije učinjeno ništa«, kaže Špehar.

Podsjetimo, Dani europske baštine se održavaju svake godine s ciljem da se širokoj javnosti u državama Starog kontinenta približi i učini dostupnim zajedničko europsko kulturno naslijeđe, i zajednički su program Vijeća Europe i Europske komisije.

D. B. P.

Minority news: Specijalni dodatak o Dužijanci

Rujanski broj elektroničkog izdanja Minority news, mjesečnog biltena o životu manjinskih zajednica koje žive u Srbiji, pokraj redovitog pregleda zbivanja donosi i specijalni dodatak posvećen žetvenim svečanostima bačkih Hrvata. Bogat prilog, ilustriran s mnogo lijepih fotografija, detaljno opisuje događaje koji su obilježili ovogodišnju Dužijancu u Subotici, ali i manifestacije kojima su proslavljene žetvene svečanosti u: Somboru, Lemešu, Ljutovu, Beregu, Starom Žedniku, Bajmoku, Rumi, Maloj Bosni, Tavankutu i Đurđinu.

Učenici u posjetu Karaševu

Uorganizaciji OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta i NIU »Hrvatska riječ«, jedanaestero učenika ove škole boravit će ovoga vikenda, 5. i 6. listopada, u dvodnevnom posjetu hrvatskoj zajednici u Karaševu u Rumunjskoj. Cilj posjeta je međusobno upoznavanje i uspostava suradnje. U okviru posjeta djeca će se, kroz različite radionice, družiti sa svojim vršnjacima iz Karaševa i okolnih mjesta, koji uče hrvatski

jezik. Nakon toga, u nedjelju, učenici obiju škola prisustvovat će svetoj misi u svetištu Majke Božje Lurdske. Suradnja bi se trebala nastaviti na proljeće, kada bi djeca iz Rumunjske trebala uzvratiti posjet Tavankutu i Subotici.

Provale u župnoj crkvi u Beočinu

Tijekom noći između 29. i 30. rujna (nedjelja–ponedjeljak), kao i između 30. rujna i 1. listopada (ponedjeljak–utorak), dva puta uzastopce je provaljeno u župnu crkvu svete Barbare u Beočinu. U prvoj noći, kako kaže upravitelj ove župe vlč. *Zdravko Čabrac*, počinitelji su odnijeli pozlaćene posude, kaleže, svijećnjake i druge predmete, te su učinili i svetogrđe. Hostiju koja je bila u monstranci su izlomili i razbacali. Drugu noć počinitelji su uz razbijanje po crkvi ostavili i tragove cigareta i opušaka.

Po riječima vlč. Čabraca ovo nije prvi puta da se dogodi ovako nešto. »Ovakve i slične provale su se već događale desetak puta. Znači da nije na vrijeme reagirano. Tražili smo pomoć na lokalnoj razini, ali od toga nije ništa urađeno«, kazao je Čabrac i pojasnio kako je vandalizam i ovoga puta prijavljen lokalnoj i novosadskoj policiji. Policija traga za počiniteljima.

Dopisi radi propisa

Suprotno propisima, ploče na ulazu u Stari Žednik ispisane su samo na srpskom jeziku ćiriličnim pismom i na mađarskom jeziku * Hrvatski nazivi za Bajmok – Bajmak i Ljutovo – Mirgeš također još nisu ispisani

Iako su na snazi zakonski propisi koji predviđaju ispisivanje naziva, prometnih znakova, upozorenja za javnost i drugih javnih natpisa i na hrvatskom jeziku u Gradu Subotici, odnosno hrvatskih naziva naseljenih mjesta na teritoriju Grada Subotice, ove propise nije uvijek tako lako ostvariti.

Tako je Hrvatsko nacionalno vijeće uputilo dopis šefu Službe za opću upravu i zajedničke poslove Grada Subotice *Branislavu Vitaseviću* davnog 19. travnja ove godine, sa zamolbom da pokrene inicijativu radi dosljedne provedbe propisa, kao što su Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma, Pokrajinska skupštinska odluka o bližem uređivanju pojedinih pitanja službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina na teritoriju AP Vojvodine, te Statut Grada Subotice, jer su ploče na ulazu u Stari Žednik ispisane samo na srpskom jeziku ćiriličnim pismom i na mađarskom jeziku, te je potrebno postaviti i ploču s natpisom na hrvatskom jeziku i hrvatskim nazivom ovog mjesta – Žednik.

U istome dopisu napominje se i kako su hrvatski nazivi naseljenih mjesta objavljeni u službenom listu AP Vojvodine u ožujku 2010. godine, gdje su navedeni i hrvatski nazivi za Bajmok – Bajmak i Ljutovo – Mirgeš, a da nazivi još nisu ispisani.

BIT ĆE »JEDNOGA DANA«

Nakon tog dopisa HNV-a uslijedila je prepiska dopisima, a da bi bilo provedeno ono što je trebalo prema zakonskim propisima biti provedeno i bez dopisa. Tajništvo za opću upravu i zajedničke poslove obavještava HNV da je spomenuti dopis glede natpisa naseljenih mjesta ustupljen 31. svibnja JP »Direkciji za izgradnju Grada Subotice«, kao nadležnom tijelu za postupanje po istom, te da je u svezi s tim 17. lipnja zaprimljen dopis »Direkcije«, čija se fotokopija šalje opet HNV-u, a u tome dokumentu »Direkcije« se navodi kako se Tajništvo obavještava »da će JP 'Direkcija za izgradnju Grada Subotice'« postupiti po istom.

Tu se prepiska glede ovoga problema završava, čini se da je sve najzad u redu – ali!

Od lipnja ništa nije urađeno, bar ne do novinarskih pitanja koja su uslijedila. Prvo pitanje je bilo upućeno članu Izvršnog odbora HNV-a zaduženom za područje službene uporabe jezika i pisama *Ivanu Stipiću*, zbog čega nema konkretnih rezultata, zbog čega se nije ragiralo do sada i što je dalje činiti?

»Zakon je jasno propisao pravila službene uporabe jezika i u pogledu isticanja naziva naseljenih mjesta. Na uočene nepravilnosti u našem gradu se reagiralo upućivanjem dopisa lokalnoj samoupravi, Turističkoj organizaciji, Pokrajinskom ombudsmanu, Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice. Ovo je način kojim se do sada ova problematika rješavala. Očigledno je da ni nakon nekoliko mjeseci nema konkretnih rezultata. Ponovno ćemo

uputiti dopise ovim tijelima, kojima ćemo ih informirati o neotklonjenim nepravilnostima i uputiti zamolbu kojom ćemo zatražiti rok u kojem će se nepravilnosti otkloniti«, kaže Ivan Stipić, ali izgleda da je bilo **efikasnije novinarsko** pitanje upućeno *Peteru Blau*, tehničkom direktoru u »Direkciji za izgradnju grada«.

RASPLET »JEDNOGA DANA«

Nakon novinarskog pitanja s kim bih mogao razgovarati u »Direkciji« glede teme zbog čega ovo pravo hrvatske nacionalne manjine nije riješeno sve do jeseni i nakon **više telefonskih poziva**, sljedeći dan Peter Blau je rekao u izjavi za HR:

»Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne manjine raspisalo je natječaj za nabavu višejezičnih ploča na ulazu u naseljena mjesta, no mjesne zajednice u kojima HNV traži da se postave takve ploče nisu konkurirale, valjda misleći da to svakako 'Direkcija' rješava. Sad smo mi malo ostali kratkih rukava, no jutros sam kolegama rekao, hajmo vidjeti kako mi tu stojimo i prva informacija koju sam dobio jest da će u roku od 21 dana sve biti riješeno. Onda smo došli i do financijske strane problema. U ova četiri naselja ja sad uključujem i Novi Žednik, jer sam dobio informaciju da je dopis HNV-a dopunjen, treba ukupno 18 ploča natpisa, što bi koštalo proračun Grada 1 milijun dinara. Problem je u tome što mi toliko sredstava nismo predvidjeli i morat ćemo doći do nekog kompromisnog rješenja, barem za ovu godinu,

a to će izgledati tako, znači za ova tri naselja koja se spominju u prvom dopisu, da će na glavnim cestovnim pravicima biti zamijenjene ploče, stavit ćemo odgovarajuće natpise, a na sporednim cestovnim pravicima ćemo morati sačekati iduću godinu da postavimo ploče. Kada je 'Direkcija' raspisala natječaj za okomitu signalizaciju, nažalost ovo nismo imali u planu, a to znači toliko će biti manje sredstava za postavljanje druge signalizacije.

Stavljanje nove folije je jeftinije rješenje nego da se naručuje nova ploča, međutim ako je ploča predviđena za dva natpisa, onda opet ništa nismo uradili, jer će to biti sitni natpisi koji ne odgovaraju propisima. Znači, u roku od tri tjedna bit će 'odrađeni' ti glavni cestovni pravci.«

DOSTA TOGA »NE ŠTIMA«

Glede problema u primjeni propisa o službenoj uporabi jezika, predsjednik HNV-a Slaven Bačić naglašava kako misli da i primjer s postavljanjem novih ploča na ulazima u Žednik, Bajmak i Mirgeš, kao i nedavni slučaj s turističkom cestovnom signalizacijom u Subotici, pokazuju relativnost uobičajene predodžbe kako je službena uporaba hrvatskoga jezika zadovoljavajuće riješena u Subotici.

»Ne dovodeći u pitanje mnoge pomake na ovome planu, primjerice da čak i mnoga državna tijela u gradu, a ne samo tijela lokalne samouprave, ističu ploče s natpisima i na hrvatskom jeziku, još uvijek dosta toga 'ne štima', a ova dva slučaja samo su najevidentniji primjeri. Naime, umjesto da lokalna tijela poštuju propise

o službenoj uporabi jezika, ona su ih prekršila, a kada ih treba ispraviti postavljaju kao navodno ključan problem financijske prirode!? Osim što je potrebno hitno dosljedno primijeniti propise o službenoj uporabi jezika, držim nužnim postaviti pitanje odgovornosti nadležnih, kako političke tako i materijalne, od čelnika pa do nižih razina u 'Direkciji za izgradnju Subotice' i 'Turističkoj organizaciji Subotice', koji nisu poštovali zakonske propise o službenoj uporabi hrvatskoga jezika, ali ni Statut Grada.

Slaven Bačić kaže kako je apsurdno skidati odgovornost i tražiti od drugih tijela da konkuriraju na pokrajinske natječaje radi ispravka njihovih pogrešaka, umjesto da sama tijela koja su pogriješila to učine.

»Osim što smo reagirali kod nadležnih gradskih i pokrajinskih tijela, uključujući i pokrajinskoga ombudsmana, te Vladin Ured za ljudska i manjinska prava, ove slučajeve uključili smo i u periodična izvješća o primjeni Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina i Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima, te u izvješće o primjeni preporuka Međuvladinoga mješovitoga odbora koji prati provedbu Sporazuma o zaštiti manjina između Srbije i Hrvatske, kao nepoštovanje međunarodnih sporazuma i neprovođenje unutarnjih propisa o službenoj uporabi jezika. Naši daljnji koraci trebali bi biti ponovno usmjereni prema lokalnoj samoupravi, ali je za to potrebna agilnost dužnosnika HNV-a u čijoj je nadležnosti službena uporaba jezika.«

Zvonko Sarić

KONFERENCIJA O PUTEVIMA RAZVITKA JAVNOG SERVISA VOJVODINE

Ulaganje u RTV – investicija u budućnost

*Novi Zakon o financiranju,
Strategija razvitka, novi
set medijskih zakona,
samo su neki od koraka
da Pokrajinski medijski
javni servis ubuduće ima
isti tretman kao i RTS*

U povodu teške financijske situacije i neizvjesne budućnosti RTV-a, u novosadskom »Studiju M« 30. rujna održana je konferencija pod nazivom »Putevi razvitka javnog servisa Vojvodine«, koja je okupila predstavnike pokrajinske i republičke vlade, eksperte europskih institucija u našoj zemlji, Vijeća Europe i OEES-a, brojne domaće stručnjake i novinare, kao i predstavnike vojvođanskog javnog servisa. Otvarajući konferenciju, pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje *Slaviša Grujić* naglasio je kako servis svih građana Vojvodine konačno mora dobiti svoj odgovarajući okvir, od stabilnog financiranja, do odgovora na zahtjeve suvremene tehnologije u digitalnom okruženju, kao i jasnu strategiju koja će biti temelj budućeg rada. Problem jest osigurati skupa s republičkom Vladom i republičkim javnim RTV servisom što bolje uvjete za rad, da RTV konačno dobije svoj pravi dom, objekt koji će odgovarati namjeni, opremu dostojnu kvalitete programa koji se tu proizvodi, kako bi svi građani Vojvodine, na svim jezicima na kojima se programi emitiraju, dobili što kvalitetniji i raznovrsniji program.

NOVI OBJEKT ZA RAD RTV

Državna tajnica u Ministarstvu kulture i informiranja *Gordana Predić* istaknula je važnost uloge javnih servisa u informiranju javnosti i razvitku društva, ali i činjenicu da oba javna servisa moraju biti ravnopravna u okviru zakonom utvrđenih prava i obveza. Ona je potvrdila da će se novi prijedlog Zakona o javnim servisima i elektroničkim medijima uskoro naći na javnoj raspravi. Ministarstvo je pristupilo izradi novog zakona, kojim će se regulirati rad i financiranje javnih medijskih servisa. Nacrt predviđa da RTV nastavlja s radom kao javna medijska ustanova RTV, da Vlada RS u roku od tri mjeseca mora riješiti pitanje raspolaganja nepokretnostima temeljem diobne bilance s RTS-om, čime će se rasteretiti rad RTV-a i stvoriti uvjeti da se posveti proizvodnji programa. Vlade RS i APV su dužne u roku od dvije godine od stupanja zakona na snagu sporazumno osigurati sredstva za obnovu objekata i opreme RTV, ili osigurati drugi objekt za rad. Nacrt predviđa financiranje javnih servisa iz proračuna do 31. prosinca 2015. godine, a

Vlada je u obvezi u roku od šest mjeseci od stupanja zakona na snagu donijeti Odluku o načinu izmirivanja dugova obaju servisa, koji su nastali do 15. kolovoza 2013. godine.

STRATEGIJA RAZVITKA – NOVA ŠANSZA ZA BUDUĆNOST RTV-A

Kako tvrdi glavni ravnatelj RTV-a *Srdan Mihajlović*, rješenje loše situacije nalazi se u Strategiji o razvitku, kojom će Javni servis Vojvodine postati funkcionalno održiv. Ovaj se dokument nalazi u procesu usvajanja i njime su definirani ciljevi i plan aktivnosti koji idu u smjeru afirmiranja specifičnih vrijednosti Vojvodine i međusobnog uvažavanja različitosti s funkcionalnom i održivom medijskom kućom koja funkcionira. On je naglasio kako ovom servisu slijedi reorganizacija i čitav niz drugih aktivnosti do 2017. godine kako bi se stvorio suvremen, funkcionalan, financijski održiv i stabilan pokrajinski servis kao produkt strategije.

ŠTO POSLIJE?

Univerzalnost, neovisnost, transparentnost, raznolikost

i inovativnost u tehničkom i programskom smislu, kao i stabilan način financiranja, ključni su recept opstanka i dugovječnosti pokrajinskog javnog servisa. Ostaje samo da sva predviđanja i obećanja, set medijskih zakona i svijest građana o obavezama prema zajednici, potpomognu u realiziranju toga. Pokrajinski medijski javni servis ubuduće bi trebao imati tretman kao i RTS, a financiranje iz proračuna će jedno vrijeme omogućiti funkcioniranje ove kuće. Ali, što poslije? Kakvo će rješenje biti predviđeno kada prođe najavljeno razdoblje proračunskog financiranja i hoće li taj budući koncept poštovati neprikosnovenost uređivačke neovisnosti javnog servisa, ostaje da vidimo.

Rad konferencije koju je organiziralo Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje odvijao se u dva dijela, u kojima je predstavljeno trenutačno financijsko, tehničko i stanje u broju zaposlenika, kao i položaj javnih servisa u sredinama s heterogenom nacionalnom strukturom.

Ankica Jukić-Mandić

Zlatni jubilej

Katolički tjednik Glas Koncila ovih dana proslavlja svoj zlatni jubilej – 50. godina postojanja. Tjednik, koji je na našim prostorima prije domovinskog rata, do devedesetih godina, bio redovito prisutan u katoličkim obiteljima, dobro je poznat starijoj populaciji čitatelja. Mada, ne samo starijoj, jer je imao (i sada ima) i redoviti mjesečnik Mali Koncil – Mak, namijenjen djeci. Tadašnja djeca danas su odrasli ljudi, koji su odrasli uz Mak i »Makovce« i druženje uz ovaj nezaobilazni dječji list.

Glas Koncila, kao katolički vjerski list, imao je i svoje vjerne čitatelje u Vojvodini. No, danas je neka druga priča.

Kako smo saznali od mons. dr. *Andrije Anišića* nakon domovinskog rata, kada je ponovno pošta počela funkcionirati, dogovoreno je s uredništvom tjednika da se za sve hrvatske župe šalje po jedan primjerak ovoga lista. Do devede-

setih godina svaka župa je imala svoje pretplatnike, no, tijekom ratnih godina ova praksa je ukinuta. Naravno, i tijekom tih nemilih godina mnogi vjernici, pa i studenti koji su studirali u Hrvatskoj, donosili su Glas Koncila, te se on i tako čitao. Uglavnom su to bili stari brojevi, ali vjerni čitatelji su uvijek našli ponešto zanimljivo. Ono čega se redoviti čitatelji vjerujem

rado sjećaju, jest prelistavanje Glasa Koncila i traženje ima li kakvih vijesti iz Vojvodine (uglavnom su bile vijesti iz Subotice). Sjećamo se da smo se radovali svakoj objavljenj vijesti. Napose su se djeca radovala kada bi neki tekst ili crtež bio objavljen u Malom Koncilu – Maku. Na subotičkim župama su bile i skupine onih koji su bili pretplaćeni na Mak, te su postojali susreti »Makovaca«.

Danas imamo katolički mjesečnik Zvonik, koji na radost svih čitatelja prati sva duhovna i vjerska događanja na teritoriju Vojvodine (ponekad i šire) i donosi mnoštvo duhovnih tekstova. Na stranicama Zvonika ima mjesta i za najmlađe, a tko zna, možda jednoga dana i Zvonik, kao i Glas Koncila, bude imao podlistak za najmlađe.

Ž. V. i D. P.

»GLAS KOJI VIČE«

Čestitajući zlatni jubilej Glasa Koncila, želim istaknuti nemjerljivi značaj kojim je ovaj tjednik obilježio polustoljetnu povijest Crkve u Hrvata. Kako od početka, tako i danas, bio je i ostao »glas koji viče« u pustinji našega društva. Nadahnjujući se duhom koncila, tjednik je uspješno provodio misiju stvaranja novog lica Crkve, uspostavljajući dijalog sa suvremenim

društvom i svim njegovim silnicama, ne ustručavajući se biti ponekad i usamljeni korektiv u medijskoj areni. Kao Hrvati iz dijaspe i dalje pratimo ovaj list, možda ne u tolikoj mjeri kao prije, jer su granice i breme minulih vremena učinile svoje. Dakako, veze su neraskidive jer nas povezuje duh zajedništva i ljubavi prema domovini i Crkvi. U iskrenoj želji da i dalje postojano i hrabro zrcalite istinu, izuzetu od sveprisutnog medijskog redukcionizma, još jednom čestitamo zlatnu obljetnicu s nadom u bolju budućnost za koju se tako snažno zauzimate.

Dragan Muharem, glavni i odgovorni urednik Zvonika

Milka Bilinc: Sedam primjeraka svakog broja Glasa Koncila redovito dolazi na adresu našeg franjevačkog samostana u Subotici, jedan je za fratre i šest primjeraka za pretplatnike. Pun je dobrih vijesti koje su jako potrebne, i osobno smatram kako bi ga svaki kršćanin katolik trebao imati u svom domu, jer se na njegovim stranicama

nalazi pravi smjer života uz Crkvu.

Anica Ivković: Prvi susret s Glasom Koncila sam imala još u osnovnoj školi, a dobivali smo ga i čitali na župi Marije Majke Crkve u Aleksandrovu. Osobito se sjećam stranica posvećenih djeci, i mislim kako bi dobro bilo kada bi ga ponovno bilo u našoj župi.

»Svjetlo na gori« u službi Crkve i naroda

*Temeljem objavljenih tekstova
tijekom 50 godina izlaženja Glasa
Koncila lako je ustvrditi da je
GK bio najvjerniji i najustrajniji
suputnik hrvatskog izvandomo-
vinstva (iseljeničtva i nacionalnih
manjina u susjednim zemljama),
i to od samih početaka*

Na samome početku čestitali smo mons. Mikleniću veliku obljetnicu – 50 godina izlaženja katoličkih novina kojima je glavni i odgovorni urednik.

HR: Recite nam ukratko kakvi su dojmovi sa središnje proslave, na koju ste uz ostale pozvali i uredništvo naše »Hrvatske riječi«, na čemu vam zahvaljujemo?

Osobno sam sa svojim suradnicima zadovoljan, jer je nacionalna proslava zlatnoga jubileja u utorak 1. listopada, koja se sastojala od svečanog euharistijskog slavlja u zagrebačkoj katedrali, koje je s apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj, hrvatskim nadbiskupima i biskupima, provincijalima i drugim svećenicima

predvodio zagrebački nadbiskup kardinal *Josip Bozanić*, nakon kojega je slijedio akademski čin s prigodnim govorima, multimedijalnom retrospektivom GK-a i uručivanjem zlatnih plaketa GK-a, pokazala da je jedini katolički, najprije dvotjednik a potom tjednik u nekadašnjoj komunističkoj Jugoslaviji i današnjoj samostalnoj Hrvatskoj državi uvijek bio »svjetlo na gori« u službi Crkve, naroda i svih građana u društvu, istine, slobode i pravednosti.

HR: Prije nego vas zamolimo za kratki povijesni osvrt, na mrežnoj stranici Glasa Koncila pročitali smo o nekim pokrenutim projektima. O čemu je točno riječ?

U povodu naše velike proslave pokrenuli smo nekoliko projekata: biblioteku »Komentari Glasa Koncila« u kojoj su ovih dana iz tiska izašla 4 sveska pod naslovom »Okovana Crkva u Hrvatskoj«. To su, zapravo, objavljeni komentari od početka GK-a do uspostave višestranačke vlasti u Hrvatskoj 90-ih godina prošloga stoljeća. Bez njih se, usudio bih se reći, ne može cjelovito i objektivno sagledati novija povijest na ovim prostorima, jer su kome-

tari »Glasa Koncila« reagi-
rali na gotovo sve relevantne
pojave u društvu, upozora-
vali na nedosljednosti i jed-
nostranosti, kršenja osnovnih
ljudskih prava ne samo kato-
ličkih vjernika, nego i svih
ljudi, bez obzira na njihovo
nacionalno, vjersko, političko
ili svjetonazorsko uvjerenje.
Oni su, kako se to slikovito
izrazio jedan analitičar, pola-
ko i nenametljivo odškrinuli
vrata slobode u onodobnom
totalitarnom komunističkom
jednoulju. Htio bih također
spomenuti da ovih dana iz
tiska izlazi zbirka 25 umjet-
nički najvrednijih priča nakon
što smo više godina objav-
ljivali kratke priče humani-
stičkog i kršćanskog sadržaja,
koje je između svih objav-
ljenih odabralo kvalificirano
povjerenstvo. Organiziramo i
međunarodni znanstveni skup
o Glasu Koncila 25. stude-
noga ove godine u Zagrebu,
koji bi trebao rasvijetliti
doprinos GK-a na novinar-
skom i medijskom područ-
ju u Hrvatskoj; na različitim
područjima crkvenoga života,
te na različitim područjima
društvenoga života: socijal-
nom, kulturnom, političkom.

**HR: Eto, došli smo i do
kratke povijesti GK-a.**

List je počeo izlaziti 4.
listopada 1962. na inicijati-
vu zagrebačkih franjevacu i
po odluci zagrebačkog nad-
biskupa *Franje Šepera* kao
bilten »Glas s Koncila« i
bio je ciklostilom umnažan,
a izvješćivao je o događa-
nju II. vatikanskog koncila.
Odgovorni urednik bio mu
je ravnatelj Nadbiskupskog
duhovnog stola u Zagrebu,
a priređivali su ga, umnaža-
li i raspačavali franjevci na
Kaptolu, kojima su u umna-
žanju pomagale sestre Družbe
Naše Gospe, te franjevci tre-
ćoredci. Kao crkvene novine,

tiskan u tiskari »Informator«
u Zagrebu pod imenom »Glas
Koncila« i s motom »Novo
lice Crkve«, počeo je izlaziti
29. rujna 1963. Izdavač je bio
Nadbiskupski duhovni stol u
Zagrebu, a odgovorni urednik
ravnatelj te crkvene ustanove.
List je bio dvotjednik do rujna
1984. Od 1. siječnja 1985.
tjednik su zajedno izdavale
nadbiskupije Zagrebačka,
Splitska, Sarajevska, Riječka
i Zadarska, a od godine 1987.
do 1991., izdavač je bila i
Beogradska nadbiskupija. Uz
suglasnost nadbiskupa izda-
vač Glasa Koncila od 11. trav-
nja 2004., ponovno je samo
Zagrebačka nadbiskupija. Od
1966. uz (dvo)tjednik pojav-
ljuje se »Mali koncil – Mak«
– dječji mjesečni list, a nakon
41 mjesečnog Priloga Glasa
Koncila od Uskrsa 2004., do
Božića 2007., počeo je od
siječnja 2008., izlaziti mje-
sečni magazin Glasa Koncila
»Prilika«.

**HR: Tijekom povije-
sti zbog izravne i otvorene
zaštite osnovnih ljudskih
prava, nepravedno obe-
spravljenih i progonjenih od
komunističkih vlasti, »Glas
Koncila« je bio u više navra-
ta zaplijenjen, pa nam recite
kada je to bilo i zbog čega?**

U komunističkom razdoblju
list je pratio razvoj ateističke
misli i prakse te se suprotstav-
ljao sustavnoj ateizaciji svega
društva, dosljedno se zauzi-
majuci za dostojanstvo sva-
koga čovjeka, naroda i Crkve
u njemu. Sve do 1990., bile
su jedine novine u Hrvatskoj
na koje Komunistička partija
nije imala izravan utjecaj, te
je zbog zauzimanja za uni-
verzalne vrednote, koje su
se gušile u potpuno ideolo-
giziranom društvu, dolazio
često u sukob s vlastima. Bili
su zaplijenjeni brojevi: br. 4.
od 22. veljače 1970.; br. 21.

od 22. 10 1972.; br. 7. od 1.
travnja 1973. te br. 12. od 24.
lipnja 1973), a glavni i odgo-
vorni urednik je osuđivan.
Prva se zapljena dogodila uz
10. godišnjicu smrti kardi-
nala *Alojzija Stepinca*, jer je
objavljen prijevod prigodno-
ga teksta o Stepincu iz vati-
kanskog lista »L'Osservatore
Romano«. Taj broj je mogao
ići u prodaju tek nakon što
je izvađena stranica s tim
tekstom. Druga zapljena je
bila zbog reportaže o kršćan-
skom mučeniku *Polionu* iz
Vinkovaca iz 3. stoljeća, koji
je na sudu rekao da kršća-
ni priznaju državne zakone
samo ako su pravedni, pa je
autor *Živko Kustić* bio optu-
žen da poziva na neposluh
prema državnim zakonima.
Na sudu je bio najprije oslo-
bođen, pa ponovno osuđen
od Vrhovnog suda i to na
pola godine zatvora, uvjetno
na dvije godine i na godinu
dana zabrane javnog nastu-
panja. Kao što sam već spo-
menuo, u godini 1973., list
je bio dva puta plijenjen i to
br. 7. pod formalnom optuž-
bom da kvari dobre odnose sa
susjednim državama, a zapra-
vo zbog unutarnje politike i
razloga koje vlast nije mogla
javno priznati. Također je
zaplijenjen i trajno zabranjen
br. 12. u kojemu su inkrimi-
nirani tekstovi »Susret nade«
i »Vapaj raspršenih grkoka-
tolika« pod optužbom da oni
znače miješanje u unutarnje
poslove Rumunjske.

**HR: Zbog teškoga politič-
kog pritiska postojećeg reži-
ma imena brojnih autora i
suradnika nisu bila pozna-
ta široj javnosti, pa bi bilo
zanimljivo i pošteno čuti
imena glavnih nepotpisanih
autora prvih godina izla-
ženja.**

U pisanju tekstova za Glas
Koncila uz *Živka Kustića* i

Vladimira Pavlinića angaži-
rali su se isusovac pomoć-
ni biskup *Mijo Škvorc*, jedan
od najplodnijih (po)koncil-
skih teologa *Tomislav Janko*
Šagi-Bunić, svećenik *Franjo*
Muren, a uskoro im se pri-
družila i *Smiljana Rendić*
pod pseudonimom »Berith«.
Javili su se i pojedini (nad)
biskupi, a bilo je prilično pri-
jevoda stranih autora. Kako
je list stasao tako se javljalo i
više autora, a sada se godišnje
u GK-u javi imenom i prezi-
menom više od 800 autora.

**HR: Recite nam neko-
liko podataka o nakladi i
rasprostranjenosti čitatelja.**

Prvi broj Glasa Koncila
s nadnevkom od 29. rujna
1963. tiskan je u 40.000 pri-
mjeraka, a onda je potražnja
jako rasla. Nemamo nažalost
očuvanu točnu kroniku rasta
naklade, no poznato je da je
božićni broj Glasa Koncila
1969., tiskan u 245.000 pri-
mjeraka, a redovita naklada
dosegla je 179.000 primje-
raka po broju. Ono što je
posebno važno istaknuti je
zemljopisna rasprostranjenost
njegovih čitatelja. U prošlosti
i sadašnjosti »Glas Koncila«
se, bez pretjerivanja, čita na
svih pet kontinenata po svije-
tu, gdje god je hrvatsko iselje-
ništvo i izvandomovinstvo, od
Australije i Novog Zelanda,
preko svih europskih država,
do sjeverne i južne Amerike,
Afrike...

**HR: Kada je riječ o
Hrvatima izvan Hrvatske
i našim bi čitateljima bilo
zanimljivo čuti nekoliko
rečenica o odnosu »Glasa
Koncila« prema njima,
budući da je riječ i o nama,
našim čitateljima, tj. o nje-
govoj skrbi za hrvatsku
dijasporu.**

Temeljem objavljenih tek-
stova tijekom 50 godina izla-
ženja Glasa Koncila lako je

ustvrditi kako je GK bio najvjerniji i najustrajniji suputnik hrvatskog izvan-domovinstva (iseljeničstva i nacionalnih manjina u susjednim zemljama), i to od samih početaka. Kroz reportaže i vijesti GK je bio stalna spona između čitateljstva u domovini i katoličkih Hrvata izvan Hrvatske, pišući o njihovoj svagdašnjici, uspjesima i problemima, posebnostima, povijesti, planovima i željama. Takvih priloga objavljeno je u 50 godina najmanje 2500. U prevladavajućem ideološko-medijskom stereotipu, po kojemu je gotovo svaki liturgijski, folklorni, hodočasnički, znanstveni i slični događaj Hrvata u inozemstvu, organiziran u okrilju Katoličke crkve, bio stigmatiziran kao skup »hrvatske neprijateljske emigracije«, uredništvo je GK-a često bilo podvrgnuto žestokome političko-medijskom linču. Unatoč tome, djelatnici GK-a ostali su dosljedni, i zašto ne reći - hrabri u stvaranju hrvatskoga narodnog zajedništva punih pola stoljeća. Redovita izvješća u stalnoj rubrici: »Iz naših krajeva« o životu katoličkih Hrvata izvan Hrvatske, istina još u okviru tadanje zajedničke državne zajednice, pokrivala su i povezivala doslovce sve hrvatske skupine od krajnjeg juga, Makedonije i Kosova, Crne Gore, preko Bosne i Hercegovine, do sjevera, Vojvodine i Slovenije. Broj se priloga povećavao u rubrici »Naši ljudi izvan domovine«. Glas Koncila godinama redovito prati biskupe iz Hrvatske, te Bosne i Hercegovine u njihovim pohodima brojnim hrvatskim misijama i župama diljem svijeta, na svih pet kontinenata. Izvještava o svim važnijim okupljanjima i drugim događanjima u hrvatskoj inozemnoj pastvi: kao što su biblijske olimpijade, folklorni festivali, pastoralno-teološki susreti, hodočašća... Autohtonim hrvatskim manjinama u susjednim zemljama, od Rumunjske, Mađarske, Slovačke, do Češke, Italije i drugdje, posebna je pozornost pridavana u reportažama objavljivanim u stalnoj mjesečnoj rubrici »Iz života hrvatskih vjernika izvan Hrvatske«. »Glas Koncila« gotovo pola stoljeća živi s hrvatskim izvandomovinstvom i za hrvatsko izvandomovinstvo, te je pokrenuo i svoju internetsku stranicu da bi bio brže dostupan čitateljima izvan Hrvatske.

FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA 2013.

»Pisme stare« za nove naraštaje

Zahvalan sam svima koji nam pomažu, svim institucijama, ali osobito sam zahvalan obiteljima koje nas podržavaju, kaže dr. Marko Sente

Na XIII. festivalu bunjevački pisama, koji je održan u nedjelju, 29. rujna, u sportskoj dvorani Tehničke škole »Ivan Sarić« u Subotici sudjelovalo je oko 70 izvođača i predstavljeno je 13 novih pjesama.

Po odluci stručnog žirija najbolja pjesma na ovogodišnjem festivalu nosi naziv »Pisme stare«. Izvela ju je *Tamara Babić*, tekst i glazbu potpisuje *Snežana Kujundžić*, dok je aranžman za ovu pjesmu uradio *Miran Tikvicki*. Stihovi ove pjesme su ujedno nagrađeni i kao najbolji do sada neobjavljeni tekst pisan namjenski za ovaj festival.

Drugu nagradu po odluci žirija, kojeg su činili: *Marijana Marki*, *Nataša Kostadinović*, *Milan Pridraški*, *Marija Jaramazović* i *Tamara Štricki*, dobili su *Miran Tikvicki* i *Marko Parčetić* za pjesmu »Svirajte mi tamburaši«, koju je uz festivalski tamburaški orkestar i tamburaški sastav »Klasovi« izveo debitant *Marko Križanović*. Ova pjesma ujedno je dobila i nagradu publike. Nagrada za najbolji aranžman pripala je *Miranu Tikvickom* za istu pjesmu.

Stručni je žiri treću nagradu dodijelio *Josipu Franciskoviću* kao autoru i tekstopiscu pjesme »Samo moja«, dok je aranžman za ovu pjesmu napisao *Ante Crnković*, a izveo ju je ansambl »Biseri«.

Svake godine žiri dodjeljuje i nagradu za najboljeg interpretatora, i ona je ove godine pripala ansamblu »Ravnica« iz Subotice. Za najbolje debitante proglašeni su *Martina Stantić* i *Davor Ševčić*, koji su kao duet izveli pjesmu »Poklonjen san« koju potpisuje sam izvođač *Davor Ševčić*.

Festivalskim okrestrom, kojeg su činili mladi tamburaši Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama«, ravnala je prof. *Mira Temunović*, dok su voditelji programa bili *Karla Rudić* i *Ivan Kovač*.

Pokraj spomenutih, nagrađenih izvođača na ovogodišnjem Festivalu bunjevački pisama sudjelovali su: Ansambl »Ruže«, *Anita Krempatić*, *Ladislav Huska*, *Lidija Ivković*, *Martin Vojnić Mijatov*, *Antonija Piuković*, *Bernadica Vojnić Mijatov* i ansambl »Hajo«.

DOJMOVI ORGANIZATORA I SUDIONIKA

»Zadovoljan sam i ovim festivalom, sve je prošlo besprekorno«, rekao je prim dr. *Marko Sente*, predsjednik HGU »Festival bunjevački pisama«. »Nismo imali nikakvih tehničkih problema. Interpretacija sudionika je bila pod konac, orkestar odličan, bilo je i puno publike i nadam se da su svi zadovoljni. Stučni žiri je donio svoju odluku na licu mjesta, drugi žiri je birao tekst, a publika je dala svoje mišljenje. Zahvalan sam svima koji nam pomažu, svim institucijama,

ali osobito sam zahvalan obiteljima koje nas podržavaju. Oko 30 obitelji podržava nas već evo 13 godina i mislim da je to vrlo pozitivna stavka. Podrška ljudi nam je jako bitna, ne samo u materijalnom smislu nego i u svakom drugom pogledu«, kazao je prim. Sente.

Ovogodišnja pobjednica festivala *Snežana Kujundžić* rekla je kako je prezadovoljna i ujedno iznenađena. »Nisam očekivala ovu nagradu, više sam onako spontano došla na ovaj festival. Prvi put se pojavljujem kao autor i tekstopisac na ovakvom festivalu. Do sada sam sudje-

lovala i pisala tekstove za *HosanaFest*, gdje sam također dobila nagradu za najbolji tekst. *Tamara Babić*, koja je i izvela pobjedničku pjesmu, dala mi je ideju da pokušamo i na ovome festivalu«, kazala je *Snežana Kujundžić* i rekla kako je ovom pjesmom željela vratiti i osvježiti sjećanje na salaše.

Marko Križanović, iako je debitant, ove se godine okitio s nekoliko nagrada, no, kako nam je rekao, u pomoć su mu pristigli mladi tamburaši »Klasovi«, kao i festivalski orkestar u kojem i sam svira. »Nadao sam se nekoj nagradi, ali i dalje mislim kako je važno sudjelovati, družiti se i biti s prijateljima. Nagrade su poticaj, ali ipak prolazna stvar«.

Kako je već rečeno, za festivalski tamburaški orkestar pobrinula se prof. *Mira Temunović*. »Posljednja dva

mjeseca smo intenzivno radili i pripremali se za ovaj festival. Trudili smo se ispoštovati sve zahtjeve autora i aranžera pjesama i nadam se da smo u tome i uspjeli«, kazala je prof. *Temunović* i dodala kako ih sada očekuje snimanje CD-a s pjesmama izvedenim na ovogodišnjem festivalu, te priprema za jesenski koncert koji će biti u studenome, kada će biti i promocija ovoga CD-a. Hrvatsku glazbenu udrugu »Festival bunjevački pisama« očekuju još brojne manifestacije u ovoj godini, te ovom prilikom pozivaju i nove članove koji žele učiti svirati tamburu, a ujedno se i družiti.

Svi zainteresirani se mogu javiti u prostorije HGU »Festival bunjevački pisama« (u zgradi Dječjeg kazališta – scene »Jadran«) srijedom i petkom od 18 sati.

Ž. V.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 4. do 10. listopada 2013.

4. LISTOPADA 1744.

Kraljevsko povjerenstvo, pristiglo u Svetu Mariju (Subotica) sa zadaćom izglađiti spor između većinskog katoličkog i manjinskog pravoslavnog življa u sklopu razgraničenja Potiske vojne krajine. U najkraćem; katolici su bili zagovornici prevođenja Subotice u civilni status, a pravoslavci su smatrali da im privilegij iz vojnog statusa više odgovara.

4. LISTOPADA 1925.

Vojvodanska pučka stranka, što ju je utemeljio mons. *Blaško Rajić* i bio njezinim pročelnikom, koja je zagararala autonomiju pokrajine, priredila je veliku proslavu tisućite obljetnice Hrvatskog Kraljevstva. Izvedbi programa Hrvatskog orla nazočan je bio, uz mnoštvo uzvanika hrvatskih udruga i Crkve, veliki broj Subotičana.

5. LISTOPADA 1958.

Koncertna sezona u Subotici započela je proslavom 40. obljetnice plodnog umjetničkog stvaralaštva skladatelja *Jakova Gotovca*. Na koncertu priređenom u kazalištu, pod ravnanjem maestra *Milana Asića*, nastupila je Subotička filharmonija koja je izvela više Gotovčevih skladbi i ulomke iz njegovih opernih djela. Koncertu je bio nazočan i sam slavljениk – *Jakov Gotovac*.

5. LISTOPADA 1992.

Umro je *Josip Klarski*, novi-

nar, književnik i javni djelatnik. Objavio je sedam zbirki pripovijedaka, roman »Tajni život odbornika«, dvije knjige kronika i jedan dramski tekst. Rođen je 16. listopada 1927.

6. LISTOPADA 1786.

Odlukom Gradskog vijeća, učitelj *Pavao Skenderović* premješten je u trivijalnu (osnovnu) školu u Keru. Ondje predaje čitanje i pisanje na ilirskom (hrvatskom) i njemačkom jeziku, računanje i katekizam.

6. LISTOPADA 2000.

Subotička televizija vraćena je u vlasništvo subotičke općine, a za vršitelja dužnosti direktora Televizijskog centra postavljen je Antal Biaci, ravnatelj Radio Subotice.

7. LISTOPADA 1895.

Pred subotičkim matičarem sklopljen je prvi građanski brak u gradu. Mladoženja je bio *Ivan Crnković*, a mlada *Julijana Vujković Lamić*. Inače, Ivan Crnković je u matičnu knjigu vjenčanih ubilježen u činu narednika glasovite 86. pješadijske regimente.

7. LISTOPADA 1994.

Bogatim kulturno-umjetničkim sadržajima, izložbama, promocijom kalendara »Makeš u Subotici«, koncertom *Zvonka Bogdana*, Subotičkog tamburaškog orkestra i Komornog zbora »Pro musica«, obilježen je

prvi dio priredaba u sklopu proslave 50. obljetnice tjednika »Subotičke novine«. Ovaj list je nastavio tradiciju poratnog tiska izraslog iz latiničnog izdanja »Slobodne Vojvodine«, kasnije »Hrvatske riječi«, pisane i tiskane hrvatskim standardnim jezikom.

8. LISTOPADA 1919.

Utemeljeno je subotičko Sokolsko društvo. Prvi starješina ovdašnjih Sokola postao je *Franjo Sudarević*, podstarješina *Antun Bešlić*, tajnik *Josip Kratina*, a blagajnik *Josip Hartl*.

8. LISTOPADA 2000.

Završen je krug izbora za zastupnike u Skupštini Autonomne Vojvodine. Hrvatski živalj u Pokrajini zastupat će *Kalman Kuntić*, *Stipan Stipić* i *Bela Tonković*.

9. LISTOPADA 1779.

Gradsko vijeće je za 6.990 forinata izdalo u zakup sve gostione i krčme u gradu. Subotičani u to vrijeme slobodno kupuju i prodaju vino za svoje potrebe. Zakupci krčmi su, međutim, obvezni tijekom četiri mjeseca na godinu točiti samo vino proizvedeno u ovom kraju.

9. LISTOPADA 1945.

U Subotici je rođen *Lajčo Perušić*, pjesnik i kulturni djelatnik. Nakon srednje škole završio je Pedagošku akademiju u Zagrebu. Prve pjesme

objavio je 1969. u zagrebačkom Maruliću. Suradivao je u više listova i časopisa, među ostalim u Hrvatskoj riječi, Zvoniku, Klasju naših ravni, Svjetlu riječi i dr. Prvu zbirku pjesama »Brazde na licu« objavio je u Zagrebu 1994. godine, a druga pod naslovom: »Iza lica« tiskana je također u Zagrebu 2011. godine. Zastupljen je u više zbornika, hrestomatija i antologija.

9. LISTOPADA 1999.

U Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« održan je hommage magistru *Josipu Buljovčiću*, jezikoslovcu, spisatelju, prevoditelju i javnom djelatniku. Prof. Buljovčić bio je dobitnik zvanja »Počasni građanin Subotice«.

10. LISTOPADA 1915.

Umro je svećenik *Pavao Kujundžić*, javni i kulturni djelatnik, gorljivi zagovornik uvođenja narodnog jezika u škole. Kujundžić ističe kako su Bunjevci Hrvati i da govore hrvatskim jezikom. Utemeljitelj je, urednik i suradnik Subotičke Danice ili Bunjevačko-šokačkog kalendara od 1884. do 1914. Rođen je 15. svibnja 1859.

10. LISTOPADA 1944.

Poslije 42 mjeseca okupacije postrojbe mađarske vojske povlače se pred borcima Subotičkog partizanskog odreda i vojnicima Crvene armije koji ulaze u Suboticu.

Temeljem članaka 10. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš («Službeni glasnik RS» broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnijet zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš od strane nositelja projekta GOLD RECIKLAŽA, Subotica, Grabovačka br. 16, za Projekt: »Prostor za tretman sekundarne sirovine«, na katastarskoj čestici 19569 k.o. Stari grad.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 4.10.2013. do 14.10.2013. godine, u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom meritornom tijelu.

REPUBLIKA SRBIJA

Autonomna Pokrajina Vojvodina

Grad Subotica

GRADSKA UPRAVA

Tajništvo za građevinarstvo i imovinu

Služba za građevinarstvo

Broj: IV-04/I-350-27/2013

Dana: 01.10.2013.

24000 Subotica

Temeljem članka 63. stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji («Službeni glasnik RS», br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US i 50/13-US) i Pravilnika o načinu javne prezentacije urbanističkog projekta («Službeni glasnik RS», broj 43/10), obavještavaju se zainteresirani građani da će se od 07.10.2013. do 14.10.2013. god. u kancelariji 202/2 u Gradskoj kući održati:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

za urbanističko-arhitektonsku razradu lokacije k.č. br. 36652/1 k.o. donji grad namijenjene za izgradnju radionice za popravak i servis vozila i servis tahografa

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu u Gradskoj upravi Subotice, u Službi za građevinarstvo, Gradska kuća, kancelarija br. 202/2.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Službi za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 14.10.2013. god.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Temeljem članka 48. Zakona o radu (Službeni glasnik RS 24/2005) i članaka 23. i 24. Statuta Gradske knjižnice Subotica, članaka 35. i 36. Zakona o kulturi (Službeni glasnik RS 72/09) i članka 17. Zakona o bibliotečko-informacijskoj djelatnosti (Službeni glasnik RS br. 52/2012) i Odluke Upravnog odbora Gradske knjižnice Subotica (na sjednici br. XII od 01.10.2013. godine) Upravni odbor Gradske knjižnice Subotica raspisuje

NATJEČAJ ZA IZBOR I IMENOVANJE RAVNATELJA GRADSKJE KNJIŽNICE SUBOTICA

Uvjeti:

Osim općih uvjeta propisanih zakonom kandidat mora ispunjavati sljedeće posebne uvjete:

- da ima visoku stručnu spremu – VII. stupanj stručne spreme (filozofski, filološki ili pravni fakultet)
- da ima najmanje 3 godine radnog iskustva u struci
- da ima položen stručni ispit iz knjižničarstva
- da je istaknuti stručnjak i poznavatelj kulture – izjava kandidata
- znanje srpskog, mađarskog i hrvatskog jezika – izjava kandidata
- da ima državljanstvo Republike Srbije
- da nije pod istragom i nije osuđivan pravomoćnom presudom za kaznena djela koja ga čine nedostojnim za obnašanje dužnosti ravnatelja

Uz prijavu kandidat treba podnijeti dokaze o ispunjavanju uvjeta natječaja, planirani program rada za mandatno razdoblje, svoj radno-profesionalni životopis (uključujući ovjereni preslik dokaza o potrebnoj stručnoj spremi, ovjereni dokaz o položenom stručnom ispitu, dokaz – potvrdu o potrebnom radnom stažu), uvjerenje o državljanstvu Republike Srbije, uvjerenje da nije osuđivan i da se protiv njega ne vodi kazneni postupak – ne starije od 6 mjeseci.

Rok za podnošenje prijava je 8 dana od dana objavljivanja Natječaja. Natječaj će biti objavljen u sljedećim novinama: Subotičke novine, Magyar Szó, Hrvatska riječ.

Prijave slati na adresu: Gradska knjižnica Subotica, Cara Dušana 2, s naznakom »za natječaj«

Nepotpune i neblagovremene prijave neće se razmatrati.

U Subotici: 01.10.2013.

Zamjenik predsjednika Upravnog odbora
mr. Branislav Filipović

ZA ODRŽAVANJE I POPRAVAK ŠKOLSKIH OBJEKATA U VOJVODINI POTREBNO OKO DVIJE MILIJARDE DINARA

Čije su škole?

U Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice ističu kako osiguravanje sredstava za tekuće održavanje ustanova obrazovanja na teritoriju pokrajine nije bliže definirano budući da još uvijek nije donesen zakon o financiranju AP Vojvodine

Prošlog se tjedna pet alpinista spuštalo niz zgradu Tehničke srednje škole »Ivan Sarić«, ali ne zato da bi fascinirali prolaznike, već zato što su obijali fasadu s koje su otpadali dijelovi žbuke. Ispred ove najveće škole u gradu i jedne od najvećih u Vojvodini, od prošle godine je zagrađen pločnik kako nekog od prolaznika ne bi ozlijedili dijelovi fasade koji su neprestano otpadali. Gradski građevinski inspektor *István Béres* prošlog je travanja utvrdio 566 mijesta na kojima se žbuka odvojila od podloge i prijetila da otpadne, i još tada ocijenio kako se radi o »neprihvatljivoj nepotrebnoj opasnosti«. Naložio je školi da se u roku od 20 dana obije žbuka ili sanira fasada, ali zbog preskupe investicije,

koju škola nije mogla sama financirati, jedino se mogla postaviti ograda.

PROSVJEDOM DO RJEŠENJA

Prije mjesec dana Savjet roditelja, nezadovoljan zbog toga što vlasti ne reagiraju na molbe za financiranje popravka fasade, pozvao je da se na jedan dan obustavi nastava, i tako su problemi škole dospjeli u fokus javnosti, što je iznudilo i reakcije vlasti. »Deset godina smo se borili, čekali strpljivo i na miru hoće li se nešto dogoditi, konkurirali, molili, pokušavali sami i vidi se da to nismo uspjeli. Investicija je prevelika da bi škola ostala sama u ovoj priči, a sada kada skupa s roditeljima

ma pokušavamo, izgleda da ćemo imati neke rezultate«, kazala je direktorica škole *Erzsébet Ivanović*. Ona se obraćala za pomoć svim razinama, od gradskih i pokrajinskih do republičkih, u nekoliko navrata je od nje traženo da pošalje projektnu dokumentaciju radova, koju inače škola zajedno s potrebnim dozvolama ima pripremljenu i prema kojoj radovi, podijeljeni u dvije faze, koštaju oko 75 milijuna dinara. Međutim, odgovor nadležnih uvijek je bio ili da je potrebno previše

novca, ili da takav posao nije u njihovoj nadležnosti.

Sada su stigla obećanja da će se na proljeće ipak sanirati ulični dio fasade, a gradonačelnik *Modest Dulić* je kazao kako je Grad podnio zahtjev Pokrajinskom fondu za kapitalna ulaganja, te da je dobio uvjerenja kako će biti osigurano 40 milijuna dinara za prvu fazu sanacije. U međuvremenu, iz pokrajinske proračunske pričuve bit će izdvojeno milijun dinara kako bi se još ove jeseni obila cijela fasada i postavila zaštitna mreža.

ŠKOLE KAO SPOMENICI KULTURE

Tehnička škola se inače nalazi u zgradi staroj sto godina, koja je građena za potrebe nekadašnje Direkcije mađarske državne željeznice, i s 450 metara fasade po veličini je druga zgrada nakon Gradske kuće. Zaštićeni je spomenik kulture, a posljednji put je rekonstruirana 1944. godine, nakon bombardiranja. U Subotici su još dvije takve stare zgrade u kojima se odvija nastava: Muzička škola, u čiju jednako tako orunulu fasadu Grad planira investirati 30 milijuna dinara, i Kemijska škola, oko koje je već godinama zagrađen pločnik također zbog otpadanja žbuke, ali za koju još nitko ne obećava rješenje.

Ovako starih školskih zgrada, zidanih prije 80 i više godina, je oko 20 posto od ukupno 477 osnovnih i srednjih škola na teritoriju Vojvodine. »Zbog svoje starosti oni u velikoj mjeri ne odgovaraju suvremenom načinu izvođenja nastave, te zahtijevaju iznimno velika sredstva za održavanje. To se odnosi osobito na objekte koji predstavljaju spomenike kulture i kod kojih svi radovi moraju biti izvođeni sukladno mjerama tehničke zaštite koje se izdaju od strane nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture, što značajno uvećava troškove izvođenja radova«, kaže *Ándor Deli*, pokrajinski tajnik za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice.

Većina vojvođanskih škola, oko 70 posto, građene su u razdoblju od 1960. do 1990.

godine i zadovoljavaju propisane uvjete za ovu vrstu objekata, međutim i njihovo tekuće i investicijsko održavanje iziskuje značajna financijska sredstva. Tek oko deset posto školskih zgrada izgrađeno je ili dograđeno u posljednjih deset godina i one zadovoljavaju sve propisane

Prema dobivenim podacima od 2002. do 2009. godine iz proračuna AP Vojvodine izdvojeno je za tekuće popravke i održavanja školskih objekata 1,089 milijardi dinara za osnovne škole i 517 milijuna za srednje škole, što je pridonijelo značajnom poboljšanju uvjeta za rad i boravak uče-

nom samoupravom podnose Fondu za kapitalna ulaganja AP Vojvodine. I još jedan podatak, prema izvješću o radu Fonda u području obrazovanja, znanosti i inovacija na teritoriju AP Vojvodine, od 2006. do 2012. godine, iz pokrajinskog proračuna putem Fonda uloženo je blizu četiri milijarde za realizaciju 117 projekata.

U odgovoru Pokrajinskog tajništva navodi se i da osiguravanje sredstava za tekuće održavanje ustanova obrazovanja na teritoriju pokrajine nije bliže definirano budući da još uvijek nije donesen zakon o financiranju AP Vojvodine. Naime, Zakonom o osnovama sustava obrazovanja i odgoja propisano je da se sredstva za financiranje djelatnosti ustanova obrazovanja čiji je osnivač Republika Srbija, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave osiguravaju u proračunu Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, a u istom zakonu predviđeno je da se u proračunu autonomne pokrajine osiguravaju sredstva za dio ekonomske cijene, sukladno s zakonu kojim se uređuje financiranje ustanova na teritoriju autonomne pokrajine.

Kada je pak riječ o prijenosu imovine s republike na pokrajinu, sukladno Zakonu o javnoj svojini, koji je stupio na snagu 2011. godine, trenutno je pravo javnog vlasništva AP Vojvodine upisano na objektima 47 srednjih škola i jedne osnovne škole, dok su u tijeku postupci za upis na objektima 95 srednjih škola i još jednoj osnovnoj školi.

S. Mamužić

ŠTO ĆE BITI S RADIONICAMA?

Tehničkoj školi »Ivan Sarić«, koju pohađa 1.400 učenika, zapravo nedostaje još jedan objekt jer praktičnu nastavu realizira u tzv. »malom MEŠC-u«, zgradi koja je u postupku restitucije vraćena Subotičkoj biskupiji. »Tu je problem što ta zgrada svojedobno nije građena za radionice, a mi tamo realiziramo praktičnu nastavu i vježbe, tako da je to pitanje koje će ostati otvoreno do daljnjega. Imamo sporazum s Biskupijom da ne plaćamo stanarinu i dužni smo održavati dvorište i unutarnje prostore. Prema sporazumu to pravo smo imali do kraja 2012. ili dok nam se ne osiguraju adekvatni prostori, ali to je daleko«, kaže Erzsébet Ivanović.

uvjete i standarde za potrebe suvremenog načina izvođenja nastave.

FOND NADLEŽAN ZA IZGRADNJU

»Obrazovne ustanove na teritoriju AP Vojvodine, prema podacima kojima raspolaže Tajništvo, imaju iznimno veliku potrebu za sredstvima za tekuće popravke i održavanje objekata, kao i za kapitalnim ulaganjem, ta potreba se procjenjuje približno na dvije milijarde dinara što značajno nadilazi raspoloživa sredstva za navedene namjene«, navodi se u pismenom odgovoru Tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice.

nika u školama koje su zbog dužeg razdoblja neodržavanja imale značajne probleme u funkcioniranju objekata.

Od 2010. do 2013. godine zbog promjena zakonske regulative novac za tekuće popravke i održavanja škola više se ne planira u razdjelu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice proračuna APV, a za sufinanciranje izvođenja hitnih radova na objektima škola sredstva se osiguravaju iz sredstava tekuće proračunske rezerve APV. Odnosno, za sufinanciranje kapitalnih ulaganja, kao što su izgradnja, dogradnja i investicijsko održavanje objekata, obrazovne ustanove svoje zahtjeve u suradnji s lokal-

Hasna od pileža

Ukljukane guske su prid Božić naveliko kupovali i koliko da ih je bilo ponuđeno sve su kupili

Salašarski domazluk gospodarski je počeo bujati od kraja druge polovice XIX. veka, kad su se poljodilci manili nomadskog odranjivanja josaga i spratili ga u staje na odranjivanje. To je vrime kad su se latili u pustarama prioravat atove (pašnjake) u rodne njive. Za plodored žitu sijali/sadili su druge žitarice, najviše kuruze, manje ječam, zob (ovas) i dr. Početak je gazdovanja po bítu novog nauka, po kojem je osim žita svaki drugi rod litine najunosnije prodat, kroz njegov unovčiti i svoj rad u odranjivanju josaga. U ovom svaćanju je niklo i odranjivanje pileža (pernate živine), više neg koliko bi njim ga tribalo za svoju čeljad, pa su se ohaćnili od prodatog suviška.

Velik udio u odranjivanju josaga, osobito pileža, imale su stanarice - žene koje rade napolju. Od pileža su najviše odranjivali kokoške rad mesa i jaja, koje su najčešće ili (jeli). Čim su operjavile, kokoši su većinu ráne same našle. U korlatu (ispustu za marvu) su iščeprkali tušta legla buba, osobito muva. Buba su se navaćali i u travi na ledini, načeprekli nesvareni zrna rašća iz balega josaga, načeprekli rasute ráne po avliji. Najmanje su se ranili zrnima kuruza.

HASNA OD GUSAKA

Od drugog pileža najviše su odranjivali gusaka, toliko koliko su kuruza nastaćili za

nji. U odranjivanju pileža od gusaka su imali najveću hasnu, jel se onda perje prodavalo ko alva, lako, najviše su ga hasnirali za uzgljance, dunje i perine ko najbolja pokrivala u krevetu. Gusakama su godišnje tri puta čupali perje, al su se stanarice paštrile da imadu što više rani gušćića, da bi od

su za se zadržali malo perja, koliko njim je tribalo za prćiju (miraz) divojki, a svo ostalo se prodalo.

UKLJUKANE GUSKE

Kad je zaladnilo, bliže adventu, salašarke su zatvorile guske, počele ih kljukat,

Pivac s kokoškama

nji guske u lipoj jeseni očupali i četvrti put. U imućnijim salašima di su odranjivali stotinak i više gusaka, tušta stanarica su imale godinama iste perjare, trgovce, koji su njim uvik otkupili svo perje. Dobro su njim plaćali i perje slabije kakvoće, pa i čupovinu (prvo čupanje prja di je u tušta badrljica bilo sukrvice). To su perjari podneli, jel su i tako perje hasnirali za perine (postelje napunjene perjem). Druga osobina odranjivanja gusaka bila je u tom što su se gušćići lako odranjivali, malo ih je otpalo (uginilo) dok nisu operjavili (zamini-li paperje perjem). Salašari

silom gurat kroz usta pokišeljene kuruze, toliko dok njim nije nabrekla volja. Priko dana guske su bile zatvorene i ukljukane do prid Božića. Trgovci su guske poklali, u ladnjačama zamrzali meso i džigericu (jetra) i polagano prodavali. Gušćija džigerica je onda, a naritko i danas, bila tzv. delikates koji se skupo plaćo. Sitnež - krila, noge, leđa i vratove su oma prodavali, a dio bilog mesa, batakova i zabatnjaka upušili i posli prodavali.

Ukljukane guske su prid Božić naveliko kupovali i koliko da ih je bilo ponuđeno sve su kupili. Po ondašnjem

adetu čim su guske prišle priko maže, čim su izmirene, oma su ih isplatili. Žene su od prodati ukljukani gusaka dobile velike novce, koje su trošile po svojoj volji, a najviše za prćiju divojki i drugo koješta o čim su se žene starale.

Pućaka su nalegli toliko koliko će njim tribat za ránu tj. koliko su uspili odraniti, jel tušta je pućića uginilo dok se nisu izbobali, dok nisu operjavili. Važno je bilo da odrane toliko pućaka da s njegovim mesom otpreme Božićne svece, a suviše su prodali. Morkača su odranili iz nekoliko legala, a znalo se trevit da se liti morkača kvočka digod u travi mrginja sama nasadila i na salaš dovela čopor od desetak morćića. Morkače većinom spavaje u rašljama drva, često minjaje noćenje i prileću na komšinska drva, pa takoreć većina stanarica nije znala koje su njezine morkače. Patke su odranjivali u salašima čije su ledine udarale (dodirivale) mlaku dola. Tu su one vazdan bile u vodi i plandovale na travi. Patke su se najviše ránile u vodi, u plićaku kod obala vaćale su sitne životinjice, osobito punoglavce, a sa trske i ispod vode su usisavale crviće, pužiće i druge sitne životinjice. One mogu dubiti u vodi i uzimati ranu s tolike dubine koliko istegnu vrat. Dobro se prodavalo i paćije perje, manje vridno od gušćijeg, al je bilo čisto. Salašari dalje od dola nisu volili odranjivati patke na salašu jel su sklone praviti blato oko bunara, od prava i vode iz kaljige za valjanje svinja i iz alova za napajanje svinja i pileža, a ono grdi avliju.

REZULTATI ANALIZE ONEČIŠĆENJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U SRBIJI

Nije loše, ali je daleko od dobrog

Nakon što su početkom prošloga tjedna bar polovicu vremena 'ulupali' na 'divan u prazno' (jer nije bilo mjerodavnih za slušanje), članovi odbora za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša u Skupštini Srbije počastili su prisutne možda manje atraktivnom, ali time još vrednijom pričom o zdravstvenom stanju poljoprivrednog zemljišta u Srbiji.

Uvodničar ove teme bio je nitko drugi do *Vladica Banić* iz Uprave za državno zemljište, kojemu je Ministarstvo poljoprivrede prethodno namijenilo ulogu žrtvenog janjeta u kasnije okončanoj sagi o programu državnog zemljišta u Subotici.

SMANJENJE PLODNOSTI ZEMLJIŠTA

Navodeći kako koristi podatke istraživanja novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo i beogradskog Instituta za zemljište iz 2009. Banić je, kao diplomirani inženjer poljoprivrede za meliorizaciju zemljišta, svoje izlaganje počeo ohrabrujućim rezultatima. Riječ je o tome da su rezultati pokazali da je – iako u koncentracijama postoje razlike u odnosu na Vojvodinu – prisustvo osam teških metala u poljoprivrednom zemljištu Srbije manje u odnosu na dopuštenu razinu. Takvu opću sliku zdravlja zemljišta u Srbiji ne narušavaju ni povećane koncentracije bakra

i nikla, uglavnom u vinogradskim rajonima Vojvodine kao posljedica uporabe plavog kamena, ili pak olova uz ceste diljem zemlje, »nastalog« uslijed prevelike količine ispušnih plinova. Sve ostalo: živa, kadmij, cink, krom, pa čak i arzen, uglavnom je ispod graničnih vrijednosti.

Kada se, međutim, pogledaju i drugi aspekti koji, posredno ili neposredno, utječu na onečišćenje zemljišta, razloga za veliko zadovoljstvo ipak nema. Banić, recimo, kaže kako su rezultati pokazali da je, uglavnom u Srbiji, kiselog zemljišta skoro 1.200.000 hektara! Razlog je za to, kaže on, prevelika uporaba mineralnih (uglavnom dušičnih) gnojiva. S druge strane, Vojvodina problem ima s preko 230.000 hektara zaslanjenog zemljišta, što je također uzročnik njegove smanjene plodnosti. Ništa bolje, niti u Srbiji niti u Vojvodini, nije niti kada je riječ o unosu organskih tvari. Banić navodi kako je salinizacija tla manje posljedica klimatskih prilika (kao što je to slučaj s poljoprivredno razvijenim zemljama), a mnogo više neredovitog unosa organskih tvari, prirodnog gnojiva, prije svih. Degradaciji poljoprivrednog zemljišta u oba dijela države u značajnoj mjeri pridonosi i spaljivanje žetvenih ostataka, jer se na taj način gube mnoge značajne tvari, poput neophodnih minerala (primjerice dušika, fosfora i kalija). Osim toga, na smanjenje plodnosti

Iako poljoprivredno zemljište za sada nije ugroženo prisustvom teških metala, mnogo drugih faktora utječe na konstantno smanjenje njegove plodnosti

zemljišta utječu i erozivni procesi (bez obzira je li riječ o vodnoj ili eolskoj), koji sve češće nastaju kao posljedica klimatskih promjena. Po riječima Banića, erozivnim procesima različitih intenziteta – koji mogu dovesti i do trajnog gubitka plodnosti – zahvaćeno je čak 80 posto poljoprivrednog zemljišta u Srbiji!

CRNE EKOLOŠKE TOČKE

Na žalost, lista faktora koji utječu na degradaciju i smanjenje plodnosti poljoprivrednog zemljišta nastavlja se i sve većom uporabom zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji, kao i različitim oblicima površinskih kopova, bez obzira je li riječ o površinskoj eksploataciji ugljena, pijeska ili šljunka. Izravna posljedica korištenja tih »pozajmišta« je potpuni gubitak poljoprivrednog zemljišta uz nastanak tzv. deposolija kao crnih ekoloških točaka na pedološkoj karti Srbije. Primjera radi, Banić kaže kako je samo zbog površinskih kopova EPS-a do sada izgubljeno preko 12.000 hektara, a tendencija gubitka na godišnjoj razini ubuduće se kreće preko 200 hektara.

Kao mjere za očuvanje ovakvog zemljišta, Banić je naveo potrebu uvođenja nove tehnologije iskopa ugljena, pri čemu bi površinski sloj, odnosno humus, bio vraćen na mjesto iskopa nakon završetka radova. Uostalom, to je, kaže on, mjera koju od Srbije traži i Europska Unija. Osim toga, u drugim slučajevima, kao što su tzv. pepelišta ili pak erozijom ugroženo zemljište, kao mjera zaštite uvodi se rekultivacija deponija, odnosno sadnja trave na tim mjestima ili njihovo pošumljavanje. To isto, tvrdi Banić, potrebno je i u slučajevima onečišćenja tla pokraj cesta, kako bi se smanjila koncentracija olova.

Uz napomenu da su za različite oblike uništenja ili onečišćenja poljoprivrednog zemljišta dužni brinuti sami korisnici tzv. pozajmišta, Banić je svoje izlaganje zaključio riječima kako je, uz već navedene mjere, potrebno uvesti stalni monitoring poljoprivrednog zemljišta koji će biti usklađen s regulativom EU, a kojega će mnogo savjesnije provoditi inspektori Ministarstva poljoprivrede, zaduženi za zemljište.

Z. R.

HODOČAŠĆE STAROM EUROPSKOM TRASOM KOJOJ DOLAZE I S DRUGIH KONTINENATA

Putom svetog Jakova

Iskustvo pješaćenja stotinama kilometara poznatim hodočasničkim putom kroz Španjolsku prošao je Subotičanin Jašo Šimić, bilježeći dušom i fotografijama prirodne ljepote, povijesnu i kulturnu baštinu, dojmove i osjećaje na tisuću godina utiranoj trasi ka katedrali u Santiagu de Compostela

Na jednoj od svjetski najposjećenijih hodočasničkih ruta, Putu svetog Jakova, ljetos je bio Subotičanin *Jašo Šimić*, pješaćeći dugom trasom nastalom u jedanaestom stoljeću, koja posljednjih desetljeća doživljava svoju renesansu i veliku posjećenost hodočasnika sa svih strana svijeta i u svim uzrasnim dobima. Dionicama drevnog puta dužine osamsto kilometara prolaze mladi, studenti, odrasli različitih životnih godina, te i u poznom dobu, svatko u pješaćkom ritmu i dužini ruta sukladno vlastitim mogućnostima, potrebama, vremenu... Putom svetog Jakova hodočasnici pješaće, prolazi se i biciklima, a poneke obitelji kao i u stara vremena drevnom stazom hodaju uz

magarca. Takve prizore vidao je na putu i Jašo Šimić: roditelji pješaće i vode magarca na koji su smjestili dijete i prtljagu.

ODMORIŠTE ZA SVAKOGA

Postoji nekoliko verzija putova prema svetištu svetog Jakova, no najpoznatija je stara trasa duga 800 kilometara koja polazi od St. Jean Pied de Porta s francuske granice i nastavlja kroz Španjolsku prema katedrali apostola Jakova u Santiagu de Compostela. Uz ovu trasu podignuto je mnoštvo vjerskih i svjetovnih građevina velikog povijesnog značaja. Smatra se UNESCO-om svjetskom kulturnom baštinom.

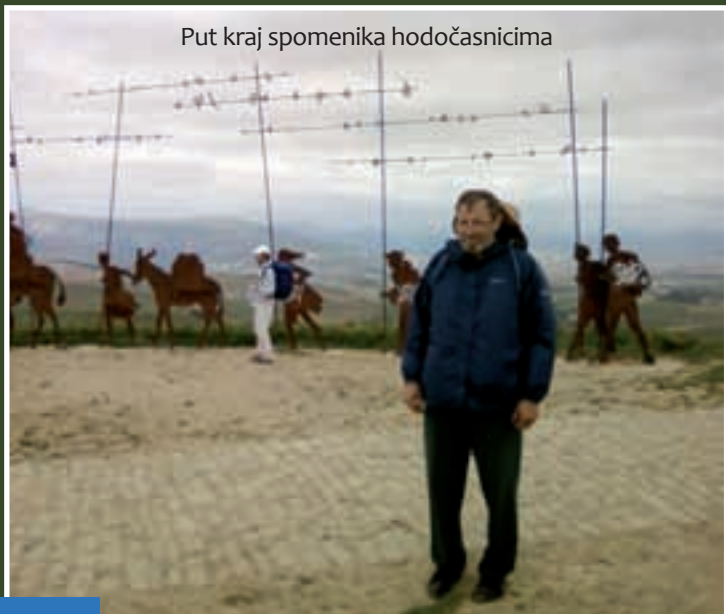
»Velika mi je želja bila poći Putom svetog Jakova, sveca čije ime nosim, i vidjeti katedralu u Santiagu de Compostela. Impresioniralo me je što su na ovom Putu ljudi iz cijelog svijeta. Samo u prošloj godini ovdje je bilo milijun i pol hodočasnika, a kako bi bili registrirani uvjet je prijeći pješice najmanje 120 kilometara«, kaže Jašo Šimić o dojmovima, sa željom da i ubuduće ima prilike vratiti se. »Uz Put svetog Jakova postoje raznovrsni hosteli u kojima hodočasnici mogu prespavati, odmoriti se i jesti. Ima luksuznijih, i skromnijih. Prve noći u Roscanvelesu noćilo nas je 1.500 u crkvenom hostelu s trima velikim prostorima. U tim su prostorima bili postavljeni boksovi s po četiri ležaja. Ima crkvenih, državnih,

privatnih hostela... Navečer se u svakom mjestu održava misa i blagoslov hodočasnika.«

Ostala je tradicija iz davnina po kojoj ih mještani u vrijeme kada ne rade i vikendom u mjestima kroz koje hodočasnici prolaze dočekuju nudeći ih voćem, sokovima, kavom.

Cjelokupno područje uz dugi povijesni put opremljeno je u skladu s potrebama ljudi koji sa svih strana svijeta hodočaste u Španjolsku. Dolazi se kao i stoljećima ranije iz vjerskih razloga, napuniti dušu i duhovno se obogatiti, pa i u rekreacijske i turističke svrhe, jer je ovo u dvije trećine relacije i vinska cesta kroz znamenito vinogorje. Mnogi na ovu poznatu europsku lokaciju stižu u hodočašće u kojem prepje-

Put kraj spomenika hodočasnicima

Put i kapija Španjolske u St. Jean Pied de Portu

šaće na stotine kilometara do apostolova svetišta, no na ovoj se trasi može provesti i vikend u turističkom pješaćenju, ili višednevni odmor na dijelu staze. Tu pogotovu dolaze posjetitelji iz Španjolske i Francuske njegujući kulturu pješaćenja, kao oblik odmora i rekreacije.

DANI PJEŠAČENJA I TIŠINE

Jašo Šimić je na Putu sv. Jakova prepješao oko 430 kilometara! Nesvakidašnje iskustvo. Opredijelio se započeti pješaćenje od St. Jean Pied de Porta prvim dijelom trase, potom je putovao vlakom, pa opet pješao od Sarrie do Santiaga de Compostela. (Nekada su hodočasnici, a i danas ima takvih primjera, nakon obilaska groba sveca nastavljali još stotinjak kilometara do Finisterre na obali Atlantika, kupali se, oblačili

nove haljine i time i simbolički označavali kraj hodočašća, pročišćenje, duhovnu obnovu i »novu stranicu« u životu).

Za suvremenike, profesijama prikovanim za kompu-

tore i urede, vrijedno je čuti što se u tom dugom hodanju događa, kako se savladavaju tako duge trase... Jašo Šimić je proveo 24 dana u pješaćenju.

»U tom je putu čovjek, nenaviknut na cjelodnevno hodanje, prvih dana izložen fizičkim, tjelesnim teškoćama i blokadama, a onda se pješajući u tišini susreće i s mnoštvom misli i preispitivanja koja naviru, 'prolaže', nestaju. Jer tu je čovjek sam između zemlje i neba... Kada sve ovo nadvladaju tišina i mir, pred očima se pokaže sva ljepota prirode, predjela, zvukova i boja. Cijelim Putom sv. Jakova prolazi se kroz lijepe predjele, zelenilo, tu su susreti s drugima na istom putu, novi ukusi u jelima na trpezama, divni spomenici i građevine u mjestima kroz koje se prolazi. Veliko i lijepo iskustvo.«

Svaki hodočasnik u polasku na Put sv. Jakova dobiva hodočasničku putovnicu koja se ovjerava u mjestima kroz koja se prolazi ili konačištima.

Katarina Korponaić

Put ispred katedrale u Santiagu de Compostela

Na putu kroz Galiciju

Put preko Pirineja

ZAŠTITA GEOGRAFSKOG PODRIJETLA SOMBORSKOG SIRA

Najveći problem ponovno oživljavanje proizvodnje

»Somborski sir se nekada proizvodio na salašima, a kako salaši ponovno dobivaju na značaju, zašto se na te salaše ne bi vratila i proizvodnja somborskog sira?«, kaže dr. sc. Zora Mijačević.

Somborski je sir jedan od 49 proizvoda iz Srbije koji je dobio oznaku geografskog podrijetla (pisali smo o tome na stranicama »Hrvatske riječi« prije nekoliko mjeseci). No, samo po sebi to ne znači mnogo ukoliko nema proizvođača koji će proizvoditi sir, koji je nekada bio nadaleko poznat. A da će put do početka značajnije proizvodnje somborskog sira biti dugotrajan vidjelo se na sastanku u Regionalnoj gospodarskoj komori, koji je održan 16. rujna, a kojem je nazočio mali broj zainteresiranih proizvođača.

TRADICIJA KOJU TREBA OŽIVJETI

Prema riječima profesora dr. sc. Zore Mijačević s Veterinarskog fakulteta u Beogradu somborski sir je jedan i jedinstven, jer nema sira koji kipi iz kačice kao somborski, niti ima sira koji

ima okus kakav ima somborski sir. O dugoj tradiciji proizvodnje somborskog sira govori i podatak da je 1748. godine na novosadskoj tržnici za kačicu ovog sira plaćena pristojba za tržnicu. Izvjesni Čirilov je 1936. godine počeo praviti somborski sir, a kako je proizvodnja zahtjevnija, Čirilov je tražio pomoć instituta iz Berna u Švicarskoj. Jedna od posebnosti somborskog sira je ta što se u njega dodaje voda, što za proizvodnju sira nije uobičajeno. Voda se dodaje u ovčji ili u mješani ovčji i kravlji sir. Na taj način se izbegava da sir bude prekiseo. Posebnost somborskog sira je i potapanje gruda

u toplu slanu vodu. Što je budućnost? »Ja mislim da se tradicija duga 250 godina treba nastaviti, treba pomoći svima onima koji hoće proizvoditi somborski sir. Vjerujte mi da somborskog sira ima na tržištu, problema s prodajom ne bi bilo. Somborski se sir nekada proizvodio na salašima, a kako salaši ponovno dobivaju na značaju, zašto se na te salaše ne bi vratila i proizvodnja somborskog sira?«, kaže profesorica Mijačević i dodaje da su proizvođači dobili alat u ruke i sada je na njima da to iskoriste.

KORIST I ZA PROIZVOĐAČE I ZA POTROŠAČE

Sa popisa proizvoda koji nose oznaku geografskog podrijetla su 33 poljoprivredno-prehrambena proizvoda, ali se njihovom proizvod-

njom bavi samo mali broj proizvođača. »Ministrastvo poljoprivrede želi to promijeniti. Suština je da koristi od zaštićenog proizvoda imaju proizvođači, ali i kupci. Dva osnovna cilja, kada je riječ o zaštiti geografskog podrijetla, su povećanje obima proizvodnje i povećanje tražnje za takvim proizvodima. Da li oznaka geografskog podrijetla donosi neku dobit ili je to samo administrativna mjera, pitanje je koje postavljaju proizvođači. Postoji već sada nekoliko proizvoda koji su zaštićeni i koji su skuplji u odnosu na iste proizvode koji nemaju takvu oznaku«, objašnjava Branislav Raketić iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. S obzirom da Srbiju očekuje potpuna liberalizacija i da više neće biti carina kao zaštitnih mjera, naši proizvodi za kupce moraju biti konkurentni. Dva su načina za to – konkurentna cijena koja više odgovara velikim kompanijama i konkurentna kvaliteta. Raketić ističe da zaštita geografskog podrijetla može poslužiti za brendiranje naših poljoprivrednih proizvoda. »Oznaka geografskog podrijetla ne znači auto-

GRČI ZAŠTITILI FETU

Somborska mljekara »Somboled«, koja posluje u sastavu »Laktalisa«, još od 70-tih godina ne proizvodi somborski sir, ali je zato posljednjih desetljeća prepoznatljiva po somborskoj feti, no ne zadugo. Naime, Grci su fetu zaštitili, pa se pet godina od stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju iz uporabe mora izbaciti naziv feta sir.

matski da će proizvod vrijediti na tržištu više, ali to je put da se dođe do toga da somborski sir bude 10 ili 15 posto skuplji od onog sira koji nije iz zaštićene proizvodnje. Zaštita geografskog podrijetla je dobrovoljna, ali kada uđete u to postoje određeni zahtjevi koje morate pratiti. To su troškovi kontrole, certifikacije, kontrolnih markica – žale se proizvođači, a s druge strane još uvijek nema tržišta na kome bi te troškove valorizirali kroz cijenu», kaže Raketić.

KONTROLNE MARKICE DOKAZ KVALITETE

To što je somborski sir dobio zaštitu geografskog podrijetla samo je prvi korak. »Moramo imati ovlaštene korisnike za proizvod somborski sir. Ovlaštene korisnici su one

osobe koje imaju pravo koristiti naziv somborski sir. Da bi netko mogao dobiti status ovlaštenog korisnika mora na datom području proizvoditi proizvod koji ima sve karakteristike somborskog sira koji je propisan Elaboratom za ustanovljenje imena somborski sir i dostaviti dokaz o izvršenoj kontroli kvalitete«, kaže *Zoran Dragojević* iz Zavoda za intelektualnu svojinu. Ovlaštene će korisnici imati pravo na svoje proizvode stavljati kontrolne markice koje će izraditi Zavod za izradu novčanica. Tek kada se na tržištu pojavi somborski sir s tim kontrolnim markicama, može se reći da je projekt zaštite geografskog podrijetla somborskog sira uspio. Za potrošače to znači da će biti sigurni da kupuju sir koji dolazi s područja Sombora i

VOJVOĐANSKI PROIZVODI S GEOGRAFSKIM PODRIJETLOM

Na spisku proizvoda koji imaju oznaku geografskog podrijetla s područja Vojvodine su: srijemski kulen, srijemska domaća kobasica, srijemska salama, banatski rizling, vršačko šampion pivo, apatinsko jelen pivo, vino muskat krokan, petrovačka kobasica, vino bermet, karlovački rizling, futoški svježi i kiseli kupus, bezdanski damast, fruškogorski lipov med, ečanski šaran i somborski sir.

da je proizveden po specifikaciji koja je zaštićena.

Kako se čulo u Gospodarskoj komori to što je somborski sir dobio oznaku geografskog podrijetla samo je put prema tome da svoj interes u takvoj proizvodnji nađu i proizvođači. No, s obzirom da je proizvodnja somborskog sira gotovo potpuno ugašena, to će biti i najveći problem. Danas možemo samo konstatirati da je šteta što je nekada čuveni sir ostao samo u pričama, što nije bilo dovoljno mudrosti da se ta tradicija očuva. A koliko je nekada proizvodnja somborskog sira bila značajna za Sombor i Somborce vidi se i po tome što je somborski sir od ovčjeg punomasnog mlijeka u XVIII. i XIX. stoljeću stizao do Beča, Pešte, Zagreba,

Osijeka, Novog Sada, Beograda. Postoji podatak da je 1920. godine Ministarstvo prosvjete Kraljevine SHS uputilo zahtjev somborskom gradonačelniku da grad primi 16 učenika koji bi izučavali sirarstvo. Gradski senat je taj zahtjev odbio uz obrazloženje da »Somborkinje ni u kom slučaju nisu voljne nikome odavati tajnu proizvodnje sira«. Tako se o somborskom siru u Somboru razmišljalo prije skoro stotinjak godina, a danas ga na somborskoj tržnici uopće nema. Proizvodnju je jedino obnovila mljekara »Gulmlek« iz Stapara.

I, kao što reče profesorica Mijačević, alat je tu – sada je na Gospodarskoj komori da pomogne proizvođačima i da ga iskoriste.

Zlata Vasiljević

LEMEŠKI KULEN

Udruga »Lemeški kulen« iz Lemeša prikuplja dokumentaciju kako bi Zavodu za intelektualnu svojinu podnijeli zahtjev za ustanovljavanje oznake geografskog podrijetla za lemeški kulen. Stipan Ivanković iz Udruge »Lemeški kulen« kaže za »Hrvatsku riječ« da na takav način žele zaštititi tradiciju pripreme čuvenog lemeškog kulena koja je duga nekoliko stoljeća.

PROJEKT HRVATSKE I SRBIJE

Zajedničko ispitivanje kvalitete zemljišta

U okviru realizacije projekta CHAIN - Agriculture in cooperation with nature, tijekom prethodnih mjeseci članovi projektnih timova iz Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo i Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo iz Novog Sada zajednički su postavljali točke za monitoring poljoprivrednog zemljišta na lokalitetima u Hrvatskoj i Srbiji. U ovoj fazi realizacije projekta postavljeno je ukupno šest točaka za monitoring na teritoriju Osječko-baranjske županije i zapadne Bačke. Na hrvatskoj strani su postavljene točke na lokalitetima Nemetin, Dalj i Karanac, a na srpskoj strani u Aleksa Šantiću, Bogojevu i Obziru kraj Sombora. Na svakom lokalitetu je izvršeno otvaranje pedološkog profila, uzeti su uzorci zemljišta do dubine jednog metra i postavljeni su pijezometri za uzimanje uzoraka podzemnih voda na dubinama od dva i pet

metara. Uspostavljanje monitoringa kvalitete poljoprivrednog zemljišta i podzemnih voda u pograničnoj oblasti omogućit će prikupljanje veoma važnih podataka o utjecaju intenzivne poljoprivredne proizvodnje na kvalitet životnog okoliša u zaštićenim oblastima Gornje podunavlje i Kopački rit.

Z.V.

Upozorenje somborskim poljoprivrednicima

Poljoprivredni proizvođači koji su imali ugovore o zakupu državnog poljoprivrednog zemljišta, a koji su istekli tijekom 2013. godine, dužni su to zemljište napustiti do 30. listopada, navodi se u priopćenju gradonačelnika Sombora *Nemanje Delića*. Kako se navodi u priopćenju, daljnje radnje na zemljištu za koje ne postoje važeći ugovori smatrat će se uzurpacijom poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini.

Z.V.

ODRŽAN 82. PO REDU GROŽĐEBAL U SONTI

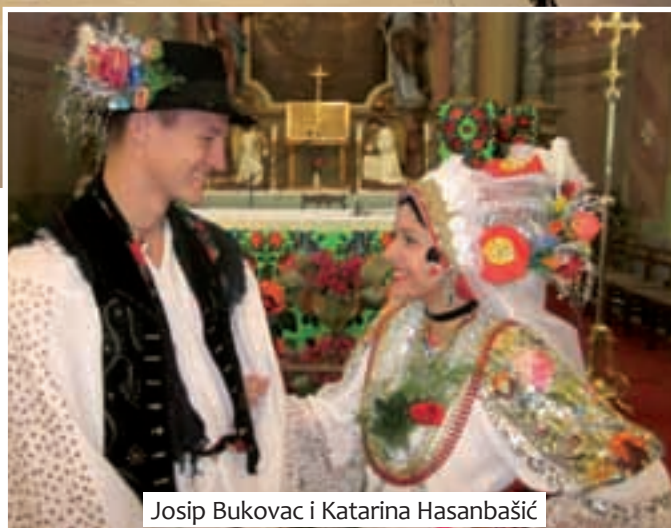
Ni kiša nije pokvarila veselje

Umjesto sunca i jarkih boja miholjskoga ljeta, jednu od najstarijih manifestacija u Srbiji ispratila hladnoća i kiša

Trodnevna manifestacija, 82. po redu Grožđebal u Sonti, održana je u danima posljednjeg rujanskog vikenda. Umjesto željenih jarkih boja i sunčevih zraka miholjskoga ljeta, manifestaciju je pratila kiša, stvarajući hladni, kasnojesenski ugođaj. Manifestacija je započela u petak, uz otvorenje filatelističko-kolekcionarske izložbe, te izložbe narodnih nošnji i slika s ovogodišnje likovne kolonije »Sonta 2013«, u organizaciji KPZH »Šokadija«. Izložba je upriličena u prostoru knjižnice u Sonti.

U nastavku, u velikoj dvorani Doma kulture održan je mali koncert folklornih skupina, premijerno je prikazana predstava za djecu »Svijet na kakav smo navikli« u izvedbi dramske sekcije OŠ »Ivan

Josip Bukovac i Katarina Hasanbašić

Goran Kovačić« i crtani film »Ledeno doba 4«. Ugodnu subotnju večer ispunila je pjesma amatera u natjecanju za »Prvi glas Grožđebala«. Po ocjeni publike i prosudbenog povjerenstva najbolja je bila »kneginja« ovogodišnjeg Grožđebala *Katarina Hasanbašić*.

I pokraj svih nadanja organizatora, kiša nije prestajala niti u nedjelju. Defile sudionika ulicama sela ipak je održan, ali sa svega deset zaprega, umjesto tridesetak

najavljenih. Nisu postavljeni ni predviđeni štandovi s proizvodima iz etno-radionica, uporna je bila jedino članica »Šokadije«, slikarica iz Hvara *Ana Tudor*. Umjesto na ljetnoj pozornici i simboličko vjenčanje »kneza« i »kneginje« obavljeno je u holi Doma kulture, pred malobrojnim gledateljima, a i do crkve sv. Lovre u mimohodu se išlo pod kišobranima.

Uz prigodnu propovijed zvono izrađeno od grožđa blagoslovio je sončanski župnik vlč. *Dominik Ralbovsky*. Središnjom večernjom priredbom u dvorani Doma kulture u Sonti završena je ova trodnevna manifestacija posvećena berbi grožđa, mladom vinu i dolasku jeseni. U skoro trosatnom programu sudjelovali su članovi organizatora OKUDA »Ivo Lola Ribar«, KPZH »Šokadija« i tamburaši »Sončanski biseri« iz Sonte, KUD-a »Đurđevak« iz Kljajićeva i folklorne skupine Doma kulture iz Sivca. Završnu priredbu svečano je otvorio predsjednik Općine Apatin *Živorad Smiljanić*, a na kraju mu je, kao predstavniku glavnog pokrovitelja, uručeno i zvono od grožđa. Pokrovitelji manifestacije bili su Skupština Općine Apatin i MZ Sonta.

I. Andrašić

Knez i kneginja

Za Katarinu Hasanbašić i Josipa Bukovca ova kišna nedjelja ostat će u osobitom sjećanju. Pripala im je čast da budu »knez« i »kneginja« »82. Grožđebala«. Osamnaestogodišnja Katarina živi u Beču s roditeljima Tanjom i Razimom i bratom Dinom. Uspješna je rukometašica »Hypobanke« i odlična učenica srednje turističke škole. Sedamnaestogodišnji Josip je svoje srednjoškolske i nogometne godine vezao uz Osijek, pa tako vrlo uspješno igra za hrvatskog trećeligaša NK Višnjevac. Oboje su od malih nogu zaljubljenici u šokačku tradiciju i šokačku narodnu nošnju, a oboje su već cijelo desetljeće članovi KPZH »Šokadija« iz Sonte. Zanimljivost je da je i Tanja Hasanbašić 1985. godine bila »kneginja«.

OČUVANJE KULTURNOG IDENTITETA BAČKIH HRVATA KROZ AKTIVNOST ZAŠTITE PRIRODE I KULTURNIH DOBARA

Šansa za razvitak zajednice

U trenutku proglašavanja Rezervata biosfere, aktualna su i pitanja prezentacije i promidžbe obilježja lokalne kulture, te spomenika kulture, u jedinstvu s prirodnim značajnostima

Monoštor je u subotu 28. rujna bio domaćinom XXVII. znanstvenog kolokvija u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i uz logističku pomoć Kulturno umjetničkog društva Hrvata »Bodrog«.

Tema ovoga susreta bilo je očuvanje kulturnog identiteta bačkih Hrvata kroz aktivnosti zaštite prirode i kulturnih dobara. Konkretno, govorilo se o značaju koncepta Prekograničnog rezervata biosfere u nastajanju PRB »Mura – Drava – Dunav« i Rezervata »Bačko Podunavlje« za očuvanje kulturnih i okolišnih znamenitosti, te potencijala koji imaju za cilj očuvanje identiteta i razvitak lokalne zajednice. Uvodničar na ovu temu bio je dr. sc. *Vladimir Stojanović*, izvanredni profesor Prirodno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu.

ŠANSE ZA OČUVANJE TRADICIJE I RAZVITAK TURIZMA

Bački Hrvati, u ovome slučaju s naglaskom na Šokce, nastanjuju već stoljećima bačko Podunavlje. Slično kao i u slučaju mnogobrojnih drugih manjinskih zajednica, pitanje njihova identiteta i opstanka veoma je aktualno iz različitih kutova promatranja. Suvremeni pogledi i koncepti zaštite prirode i okoliša podrazumijevaju ne samo zaštitu prirodnih dobara, nego i element lokalne zajednice kroz stanovništvo koje nastaje

njuje ili se nalazi u blizini zaštićenog područja. Tako se jasno ističe tema korisnosti zaštite specijalnih rezervata prirode »Gornje Podunavlje« i »Karadorđevo« za zajednice lokalnog stanovništva, pa tako i za hrvatsku zajednicu. U trenutku proglašavanja Rezervata biosfere, aktualna su i pitanja prezentacije i promidžbe obilježja lokalne kulture, te spomenika kulture, u jedinstvu s prirodnim značajnostima.

U izlaganju dr. sc. Stojanovića obrađeni su pojmovi i osnovne karakteristike kulturnog identiteta, kroz prizmu kretanja broja stanovnika šokačkih bačkih mjesta nakon II. sv. rata, pa do 2011. godine, gdje je primjetan pad broja mještana. U konceptu Rezervata biosfere, kao jedinstva prirode i lokalne zajednice, velike su mogućnosti očuvanja kulturnih obilježja, te njihova promidžba kroz nove momente koje donosi koncept rezervata, prvenstveno misleći na turizam, edukacije, brendiranje... Pogledavši postojeća zaštićena kulturna dobra na

ovom prostoru, koja su pod zaštitom Zavoda za zaštitu spomenika – na teritoriju Grada Sombora: crkva sv. Arhandela Mihovila u Beregu, crkva sv. Petra i Pavla u Monoštoru, Vajdingerov dvorac s ekonomskim dvorištem u Apatinu, te spomenici kulture u Baču – franjevački samostan, tvrđava Bač, hamam, kapela sv. Antuna Pustinjaka itd., vidimo kako su to značajna kulturna obilježja, a pokraj toga velika šansa za očuvanje tradicije i razvitak turizma su i tradicionalne manifestacije, te objekti u privatnom vlasništvu, kao što su etno-kuće u Bačkom Monoštoru i Sonti.

POTREBNE SU LOKALNE STRATEGIJE KULTURNOG RAZVITKA

Neophodno je poraditi na stvaranju lokalne strategije kulturnog razvitka bačkih Hrvata, za što je možda baš sada pravi čas, budući da je nominacija za Rezervat biosfere upravo u fazi odlučivanja. Kao zaključak, dr. sc.

Stojanović je naglasio značaj odnosa između upravljača zaštićenim područjima i lokalnog stanovništva, koji trebaju predstavljati međusobni dijalog i kompromisna rješenja za zajedničku, integralnu zaštitu i ekonomski razvitak regije, te je istaknuo dobre osnove za prezentaciju kulturnog naslijeđa i dobara u seoskim naseljima, te samim time i njihovo očuvanje.

Prema riječima dr. sc. Stojanovića, međusobna povezanost Šokaca na ovim prostorima i prirode koja ih okružuje, kroz koncept rezervata biosfere odlična je šansa za ovu zajednicu, koja treba pronaći svoju ulogu i benefite za održivi razvoj i očuvanje kulture i okoliša.

Među prisutnima bili su predstavnici udruga iz Sonte, Bačkog Monoštora i Subotice, kao i osobe koje se bave navedenim temama.

Dr. sc. *Gabor Meszáros* iz Subotice, biolog po struci, smatra kako je potrebno razvijati ovaj koncept, jer u suprotnom, ukoliko iscrpimo bilo koji od ovih segmenata, nemamo mogućnosti za daljnji razvitak. Tradicionalni način života ljudi na ovom prostoru jednostavno je i doveo do očuvanja prirodnih dobara koja će biti dio rezervata biosfere. To je neposredno vezano i za etnicitet, pa je potrebno njegovati i čuvati tradicijska i kulturna obilježja, s ciljem njihova opstanka.

Zdenka Mitić

V. SAZIV LIKOVNE KOLONIJE »IVAN GUNDIĆ ĆISO-DALMATA« U STANIŠIĆU

Radost stvaranja

Hrvatsko kulturno društvo »Vladimir Nazor« iz Stanišića organiziralo je po peti put likovnu koloniju u znak sjećanja na omiljenog nastavnika likovne kulture u Stanišiću i Riđici, akademskog slikara *Ivana Gundića Ćisu – Dalmatu*. Kolonija je održana 28. rujna u prostorijama Doma kulture u Stanišiću.

Na koloniji su sudjelovali umjetnici iz Subotice, Sombora, Riđice, Beograda, Beča i Segedina.

I ovaj put najbrojniji su bili slikari iz Hrvatske likovne udruge »Cro Art« iz Subotice, koji sudjeluju na ovoj koloniji od početka održavanja. Ove je godine s voditeljem udruge *Josipom Horvatom* došlo osmero slikara.

Cilika Dulić Kasiba je po peti put na ovoj koloniji, prepoznatljiva po svom izričaju ove je godine izabrala motiv Stanišića, staru ciglanu, a istu je slikao i *Janos Nagy Pasztor. Laszlo Gers*, koji živi i radi u Beču, slikao je

»Salaš na vodi«, dok su *Sandor Turzai* i *Sofija Čović* naslikali pasteले čiji su jesenski motivi plijenili pozornost promatrača. *Jakov Makai* i *Slobodan Zovko* su se odlučili za tehniku ulja na platnu, a na koloniji je sudjelovala i gošća iz Segedina – *Ildiko Monus*.

U radu kolonije također su sudjelovali i *Slobodan Nastasić* i *Stana Libić* iz Sombora, te *Slobodan Veselinović* iz Riđice. *Slobodan Karan*, kipar iz Beograda, radio je duborez malog Isusa s Marijom i Josipom.

Lijep jesenski dan i ugodno ozračje rezultiralo je stvaranjem vrijednih djela koja ostaju fondusu udruge u Stanišiću. Likovnu koloniju je zatvorio predsjednik udruge *Ivan Karan*, a druženje slikara i gostiju nastavljeno je na domjenku.

Na koloniji je upriličena i promocija izdanja NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice.

S. Tadić

»VILA VELEBITA« I TAMBURAŠI IZ POŽEGE I SRIJEMSKOJ MITROVICI

Glazba koja nas veže

Glazbeno društvo »Vila Velebita« iz Požege gostovalo je prošloga petka i subote, 27. i 28. rujna, u Somboru i Srijemskoj Mitrovici. U Somboru im je domaćin bilo HKUD »Vladimir Nazor«, a u Srijemskoj Mitrovici tamošnji HKC »Srijem – Hrvatski dom«. Gosti su u pratnji tamburaškog orkestra Glazbene škole iz Požege održali dva uspješna cjelovečernja koncerta, što i ne iznenađuje, jer su u pitanju vrsni glazbenici koji nastupaju diljem Europe.

SOMBORSKI NASTUP

Gostovanje u Somboru, gdje je koncert održan u Hrvatskom domu, nastavak je uspješne suradnje ove dvije udruge započete prije tri godine. U pozdravnoj riječi predsjednik »Nazora« *Mata Matarić* se zahvalio gostima uz obećanje da će se potruditi da budu dobri domaćini kako bi što bolje uzvratili gostoprimstvo od prije godinu dana, kada su Somborci bili gosti u Požegi.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić* zahvalio je gostima na dolasku te dodao kako će diplomatska predstavništva Republike Hrvatske u Srbiji podupirati ovakve oblike suradnje. »Ljudi se približavaju, sklapaju se prijateljstva i život se osjeća, uvjeren sam, u punoj punoći«, kazao je Đurić.

Glazbeno društvo »Vila Velebita« i učenici glazbene škole iz Požege

4. listopada 2013.

POŽEGE GOSTOVALI U SOMBORU I

Prije koncerta obratio se i prof. dr. sc. *Josip Fajdić*, predsjednik Glazbenog društva »Vila Velebita«. »Mi se još uvijek po vjeri i naciji dijelimo na mi i oni. Kod nas su razbijene ploče na ćirilici, kod vas prozori. Nasilno ne možemo ništa promijeniti, ali glazbom i pjesmom to možemo potisnuti u našoj svijesti. Večeras smo došli s tom namjerom«, kazao je Fajdić. A onda je krenula glazba, podijeljena u tri cjeline, pod dirigentskom palicom *Monike i Saše Botički*. Uz pratnju tamburaškog orkestra čule su se pjesme »Pjevaj mi pjevaj sokole«, »Hej Slavonijo, zemljo plemenita«, »Međumurski lijepi dečki«... Na samom kraju koncerta čula se pjesma »Nek se znade da Bunjevac živi« i »Bećarac«.

Sutradan, u subotu, gosti iz Požege su u organizaciji svojih domaćina obišli kulturne znamenitosti Sombora.

KONCERT U MITROVICI

Svoje gostovanje u Vojvodini Požešani su nastavili u Srijemskoj Mitrovici. Tamo su u subotu održali također cjelovečernji koncert »Hrvatska u pjesmi« i to u srijemskomitrovačkom kazalištu. Uz to, sklopili su i nova prijateljstva te se upoznali s radom Hrvatskog kulturnog centra »Srijem – Hrvatski dom«.

Poslije koncerta članovi glazbenog društva i HKC-a »Srijem« nastavili su druženje uz večeru u prostorijama Hrvatskog doma, a sutradan, nakon obilaska Srijemske Mitrovice, Požešani su krenuli svojim domovima.

Z. V. / D. Š.

4. listopada 2013.

RAZGOVOR S PREDSJEDNIKOM GLAZBENOG DRUŠTVA »VILA VELEBITA« JOSIPOM FAJDIĆEM

Promotori hrvatske glazbe u inozemstvu

Ovaj koncert u Hrvatskom domu nije vaše prvo gostovanje u hrvatskoj zajednici u Somboru. Kako je počela ta suradnja?

Ova suradnja zapravo je model kako bi dva kulturno-umjetnička društva trebala surađivati. Naš dolazak nije ni slučajna, ni iznenađan. On je kontinuitet našeg druženja, razmjene naših glazbenih iskustava. Mi nastojimo održati s ljudima ovdje trajne kontakte i vjerujem da ćemo ih u Požegi ugostiti iduće godine.

Suradnja je počela vašim prvim dolaskom u Sombor 2010. godine. Zatim ste prošle godine vi ugostili članove HKUD-a »Vladimir Nazor«. Ove godine ste ponovno u Somboru, ali još i u nekim drugim sredinama?

Ovoga puta pozvani smo i u Srijemsku Mitrovicu, gdje ćemo reprizirati ovaj somborski koncert. Čini nam to osobito zadovoljstvo, s obzirom na to da širimo glazbenu kulturu raznih glazbenih područja Hrvatske - Slavonije, Like, Dalmacije, Zagorja u, da tako kažem, hrvatskim enklavama. Naročito je to važno danas, u vremenu kada su izantagonizirani odnosi, kada u regiji ne postoji harmonija među ljudima, već se i dalje dijelimo na mi i oni. U takvom antagoniziranom prostoru glazba ima svoje mjesto. Ne zato da bi ona riješila te probleme, već da bi naprosto odgurnula primisli na te ružne događaje, da na trenutak na njih zaboravimo.

Gotovo svaka pjesma večeras je praćena pljeskom posjetitelja u

Hrvatskom domu. Jeste li očekivali takav prijam?

To su pjesme koje imaju dodirne točke s ličkim zavičajem, sa slavonskim emocijama, ali vidjeli ste i na kraju i s bunjevačkim. To su pjesme koje nas sve skupa vežu.

Glazbena udruga »Vila Velebita« postoji 17 godina. Za to vrijeme uspjeli ste održati brojne koncerte, čuli smo i u europskim gradovima. Kako ste to postigli?

Tradicijsku glazbenu kulturu iz Slavonije, koja je sada obogaćena utjecajem pedagoga Glazbene škole u Požegi, podigli smo na najvišu razinu i možemo je prezentirati i izvan granica naše zemlje. Odatle i naša gostovanja za Dan državnosti Republike Hrvatske 25. lipnja 2011. godine u Varšavi, zatim u Krakovu, sudjelovanje na brojnim natjecanjima folklornih društava i pjevačkih skupina u Budimpešti, nastup pred našim iseljenicima u Švicarskoj u Cirihi, tu su i nastupi u Vojvodini, u Subotici, Petrovaradinu, Somboru, Srijemskoj Mitrovici, nastupi među Hrvatima u Kotoru i Tivtu...

Vi na ovakav način dio glazbene tradicije donosite Hrvatima koji žive izvan Hrvatske?

Upravo tako. Hrvatska je bogata regijama, a svaka regija nosi sa sobom jedan konglomerat glazbene kulture i to je pretočeno u ovakav glazbenoscenski doživljaj dovoljno da se predstavi publici izvan granica Hrvatske.

Z. Vasiljević

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Ilok postaje mjesto čudesa i hodočašća

Piše: dr. Zsombor Szabó

Jedna talijanska izreka kazuje: Gdje ima mnogo svjetlosti, tamo ima i mnogo sjenki. Tako je to bilo i nakon velike pobjede *Janosa Hunyadija* i *Ivana Kapistrana* podno zidina Beograda nad vojskom sultana *Mehmeda II.* osvajača Konstantinopolja. Cijela Europa je slavila i u katoličkim crkvama zvona su zvonila u podne (zvone i danas) u spomen na tu sjajnu pobjedu. Kao tamna strana tog događaja, ironija sudbine, dvojica »kovača pobjede« *Hunyadi* i *Kapistran* uskoro su ležali na samrti. Naime, nakon odlaska (bijega u tišini) turske vojske, među silnim nepokopanim leševima, izbila je tada česta pojava kuga, od koje je obolio *Hunyadi*, koga su prenijeli u zemunsku tvrđavu na brijegu, i on je umro 11. kolovoza 1456. godine. Pokraj samrtničke postelje sjedio je njegov ratni prijatelj *Ivan Kapistran* koji mu je služio i posljednju pričest, saslušavši *Hunyadijevu* posljednju ispovijed. *Kapistran* je isto dobio temperaturu, ali ne od kuge nego od iscrpljenosti od koje su mu se obnovile stare bolesti. *Nikola Iločki*, koji je bio isto sudionik pobjedonosne bitke, želio se s *Kapistranom* dogovoriti oko nastavka borbe protiv *Turaka* i nagovorio ga je da dođe u iločki franjevački samostan na liječenje, što je on i prihvatio.

ČUDESA IVANA KAPISTRANA

Nakon tri mjeseca i borbeni je franjevac podlegao bolesti i 23. listopada iste godi-

Panorama Iloka s franjevačkim samostanom i crkvom

ne erdeljski vojvoda *Nikola Iločki* ga je pokopao u franjevačkom samostanu. Dok je još bolestan ležao u postelji, ljudi koji su se okupljali oko njegove bolesničke postelje počeli su pričati o čudesima koje su se dogodile i one su pripisivane molitvama za njegovo ozdravljenje. Međutim, čudesa su se događala i pokraj njegova groba, kojeg su počeli obilaziti hodočasnici: bolesni, ljudi na samrti koji su odlazili izliječeni. *Nikola Iločki* je iz ovih razloga inicirao da se *Ivan Kapistran* proglasi svecem. U tome mu je pomagao i *Kapistranov* stari franjevački brat, *Jakov Markijski*. *Nikola Iločki* je formirao povjerenstvo i naredio da se sačini zapisnik o čudesama koja su se dogodila pokraj groba *Kapistrana*. To je bilo potrebno kako bi se moglo kod pape inicirati proglašenje *Kapistrana* za sveca. Ovaj zapisnik je sačuvan, original se čuva u Parizu u *Bibliothèque National* i sadrži 188 čuda. Zapisnik su 1460. godine sastavili,

svojim pečatom i potpisom potvrdili *Guido iz Aretuma*, trgovac *Mihály Sáfár Deák* i majstor *Bertalan*, izrađivač lukova za strijele. Svi koji su zborili o čudesnim događajima trebali su položiti prisegu pred povjerenstvom i svjedocima, koji su bili uglavnom zakleti građani Iloka. Iz ovog zapisnika možemo saznati puno zanimljivih podataka. Recimo, da većinu hodočasnika čine seljaci ili građani (uglavnom Iloka). Spominju se samo 24 plemenita muškarca ili žena, što čini samo 6 posto hodočasnika.

ZAŠTO JE IZABRAN GRAD ILOK ZA POČIVALIŠTE KAPISTRANA?

Nikola Iločki nije se rukovodio samo gostoprimstvom kada je nagovarao *Kapistrana* da dođe u Ilok. Imao je i tajnu zamisao, da će u slučaju smrti glasovitog fratra povećati slavu svog grada, jer je čovjek koga su za vrijeme njegova života štovali kao sveca umro među zidovima njegova Iloka. Ali i *Kapistran*

je imao svoje razloge. U svojoj je oporuci zatražio da bude pokopan u Iloku, da bi tu trajno boravili franjevci. Po njegovu mišljenju: »Ilok se nalazi među hereticima, i ako se moje tijelo pokopa ovdje, moja braća neće napustiti ovo mjesto i to će pomagati da šire svjetlost među narodom i nevjernicima.« I građani Iloka su imali svoje razloge. Vjerovali su kako, ako zemaljski ostaci (svetog) *Ivana Kapistrana*, pobjednika nad *Turcima*, boravi među njima, osigurat će im pomoć Svevišnjeg (od *Turaka*), jer ako je netko za svog života pobijedio *Turke*, onda će se *Turci* plašiti i njegova mrtvog tijela. Možda je i to razlog što su njegovi zemaljski ostaci nestali, iako *Turci* nisu dirali franjevce. *Ivan Kapistran* (*Giovanni da Capestrano*) proglašen je svecem tek 1690. godine. U Mađarskoj se slavi kao svetac zaštitnik Mađarske i vojnih svećenika. Crkva u Iloku posvećena je njemu i danas je mjesto hodočašća.

Hrvatski autori uspješni na Bitefu

BEOGRAD – Grand prix »Mira Trailović« za najbolju predstavu na 47. Bitefu pripao je predstavi »Zoran Đinđić« Olivera Frljića u produkciji Ateljea 212 iz Beograda. Specijalna nagrada žirija za jedinstven koncept i glumački ansambl dodijeljena je predstavi »55+« Boruta Šeparovića u produkciji Montažstroj teatra iz Zagreba.

Festival je održan pod sloganom »Teško je biti«, a u natjecateljskoj selekciji izvedeno je 12 predstava iz: Njemačke, Mađarske, Češke, Francuske, Slovenije, Hrvatske, Crne Gore i Srbije.

Svečani koncert i uručenje Povelje

RUMA – U povodu 110 godina rada, HKPD »Matija Gubec« iz Rume priređuje svečani koncert Velikog tamburaškog orkestra Društva. Koncert će biti održan u subotu, 5. listopada, u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi (Veljka Dugoševića br. 102), s početkom u 20 sati.

Ovom prigodom rumskoj udruzi bit će dodijeljeno vrijedno priznanje – »Povelja Republike Hrvatske«, za doprinos očuvanju kulture Hrvata u Vojvodini.

Likovna kolonija u Vajskoj

VAJSKA – Mjesni odbor DSHV-a Vajska i HKPU »Zora« iz Vajske organiziraju IV. slikarsku koloniju koja će biti održana u subotu, 5. listopada, u Vajskoj. Kolonija se održava u prostorijama HKPU »Zora« (Ulica Matije Gupca 1), gdje će u 16 sati biti priređena izložba slika nastalih na koloniji uz stihove pučkog pjesnika Josipa Dumendžića-Meštra.

Severina u Subotici

SUBOTICA – Poznata hrvatska pjevačica Severina održat će koncert u subotičkoj Dvorani sportova u nedjelju, 6. listopada. Cijena ulaznice je 1.000 dinara, a koncert počinje u 20 sati.

Proslava stote obljetnice rođenja Alekse Kokića

SUBOTICA – U okviru Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, koju u suradnji s hrvatskim udrugama kulture provodi Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, bit će proslavljena 100. obljetnica rođenja pjesnika i svećenika Alekse

Kokića (14. listopada 1913. – Cetinje 17. srpnja 1940.).

Tijekom dvodnevnog slavlja bit će priređeno više programa. U nedjelju, 13. listopada, bit će služena svečana sveta misa u 18 sati u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske. U ponedjeljak, 14. listopada, bit će upriličen program koji počinje u 19,30 sati otvorenjem izložbe posvećene Aleksi Kokiću u predvorju Gradske kuće, a u 20 sati je svečana akademija u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

U organizaciju proslave stoljetne obljetnice rođenja našeg pjesnika, proznog i pisca kazališnih komada, te esejista i publicista, uz Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, uključili su se Hrvatsko nacionalno vijeće, NIU »Hrvatska riječ«, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, subotička župa Isusova Uskrsnuća, Gradska knjižnica Subotica, Hrvatska čitaonica, Pučka kasina 1878. i Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama«.

XII. dani Balinta Vujkova

SUBOTICA – XII. dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi, bit će održani od 17. do 19. listopada u Subotici, u organizaciji Hrvatske čitaonice, a u suorganizaciji subotičke Gradske knjižnice i uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Bogat program namijenjen je svim dobnim skupinama. Tako će se na programu »Narodna književnost u školi«, koji će se održati 17. listopada u dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«, okupiti učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ili slušaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Na stručnom skupu, 18. i 19. listopada u Gradskoj knjižnici, koji će od ove godine biti organiziran bienalno, okupit će se dvadesetak sudionika, a glavne će im teme biti »Književnost, jezik i kulturna povijest bačkih Hrvata« (100. obljetnice rođenja Alekse Kokića, Jose Pašića i Antuna Karagića), »Balint Vujkov i usmena književnost« te »Književnost Hrvata u ugarskom Podunavlju do 1918. godine«.

Ovogodišnje Dane Balinta Vujkova prati i predstavljanje knjige »Panonizam hrvatskog pjesništva« Gorana Rema i Sanje Jukić, u petak 18. listopada, te predstava »Svijest« Antuna Karagića u izvedbi Hrvatskog kazališta iz Pečuha, u subotu 19. listopada u Narodnom kazalištu u Subotici.

Dobitnik nagrade za životno djelo na području književnosti »Balint Vujkov – Dida« za 2013. godinu je književnik i urednik Ivan Balenović iz Petrovaradina, odluka je Organizacijskoga odbora.

I ove će godine, drugi put za redom, biti proglašena najbolja knjiga za 2012. godinu, dodjelom nagrade »Emerik Pavić«, a prvi puta bit će dodijeljena trijenalna nagrada za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike »Tomo Vereš«. Nagrade je ustanovio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Ovo je tek dio onoga što će ljubitelji knjige i hrvatskoga jezika moći vidjeti i čuti, a iz tiska izlaze i nove knjige namijenjene djeci i znanosti, najavljuju organizatori.

U BUDIMPEŠTI OBILJEŽENA 120. OBLJETNICA ROĐENJA MIROSLAVA KRLEŽE

Hrvatski klasik koji je znao mađarski

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Histron Bt., Croatica d.o.o. 26. rujna organizirali su spomen sjednicu pod naslovom »Od Kaptola do Ludoviceuma« povodom 120. godišnjice rođenja književnika *Miroslava Krleže* u Multimedijalnoj dvorani Croatice, poduzeća za informativnu i izdavačku djelatnost sa sjedištem u Budimpešti. Prepuna dvorana, okupilo se stotinjak zainteresiranih slušatelja, a priređeni su: kazališna predstava, izložba, tematski znanstveni skup, promocija knjige.

Lik i djelo Miroslava Krleže zauzimaju istaknuto mjesto u kulturološkim hrvatsko-mađarskim vezama dvadesetoga stoljeća. Miroslav Krleža je uz hrvatski jezik dobro poznavao mađarski jezik. Školovao se u Pečuhu i Budimpešti, kao pitomac vojne akademije Ludoviceum. Ugledao se na kulturni književni časopis »Nyugat« i oduševljavao se *Endreom Adyjem*. Dobro je poznavao mađarsku književnost, čiji se utjecaj ogleda i u njegovim djelima, a prostor Austrougarske bio je i poprište radnji njegovih novela, romana... Skoro sva njegova djela su prevedena na mađarski jezik, njegove drame su izvođene i danas se izvođe na mađarskim kazališnim daskama, kao ni jednog drugog hrvatskog dramatičara.

»GOSPODA GLEMBAJEVI«

Program je započeo predstavom »Gospoda Glembajevi«, koju je adaptirao i režirao *Željko Senečić* temeljem Krležina teksta i čija je zagre-

U okviru programa »Od Kaptola do Ludoviceuma« priređeni su: znanstveni skup, kazališna predstava, izložba i promocija knjige

Znanstveni skup

bačka premijera bila 20. rujna. Minimalizirana scena, troje glumaca, izvrsna glazba i biljarski stol kao poprište radnje, u ulozi prikaza raspada i kobi Glembajevih. U predstavi igraju *Vesna Tominac-Matačić* u ulozi barunice Castelli, *Žarko Savić* u ulozi Ignjata i *Andrej Dojkić* u ulozi Leona.

ZNANSTVENI SKUP

Znanstveni skup o Miroslavu Krleži, kazuje ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj *Stjepan Blažetin*

s nizom ponuđenih viđenja lika i djela Miroslava Krleže, o kojem kada se govorilo i govori uvijek je to povišenim tonovima, bio je međunarodnog karaktera, a izlaganja će naći svoje mjesto i u dvojezičnom hrvatsko-mađarskom zborniku.

Na »amibivalentnost« Miroslava Krleže osvrnuli su se mnogi od eminentnih predavača, iz Zagreba, Splita, Subotice, Osijeka, Egera, Pečuha. *Velimir Višković* izlagao je na temu »Aktualnost Krležina djela danas«, *Krešimir Bagić* je

govorio o polemičkom diskurzu Miroslava Krleže, *Boris Škvorc* izlagao je na temu »Historicističko i suvremeno (dekonstrukcija) 'Krležinog malograđanskog hrvatstva'«. *Goran Rem* je izlagao na temu »Krleža i Osijek«, *István Lőkös* govorio je o ambivalentnosti Krležinih refleksija o Budimpešti, o mađarskoj povijesti i o Mađarima, *Dinko Šokčević* o Starčevićovoj slici Mađara u Krležinim djelima, *Stjepan Blažetin* o mađarskom prijevodu Krležinih ratnih novela, dok je ravnatelj Zavoda za kulturu Hrvata u Vojvodini *Tomislav Žigmanov* govorio o Hrvatima u Vojvodini u Krležinim »Marginalijama«.

KNJIGA ISTVÁNA LÖKÖSA

Dopisni član Hrvatske akademije znanosti i kroatist István Lőkös, što na hrvatskom, što na mađarskom jeziku objavio je okruglo trideset naslova, a uskoro mu na mađarskom jeziku izlazi knjiga »Povijest kajkavske književnosti«. Višestruki dobitnik nagrade Davidias, Inine nagrade, István Lőkös promicatelj je hrvatske kulture i tradicije, ponajprije u Mađarskoj i to putem mnogobrojnih studija, kritika, eseja, novinskih članaka, autorskih knjiga i prijevoda. Između inih István Lőkös na mađarskom jeziku objavio je prvu »Povijest hrvatske književnosti«, prije nego li je knjiga toga naslova objavljena u Hrvatskoj, Marulićevu »Juditu« preveo je na mađarski jezik, pisao o Đalskom, Krleži. Skori osamdeseti rođendan Istvánu Lökösu čestitao je predstavljajući

Iz predstave »Gospoda Glembajevi«

dvojezično hrvatsko-mađarsko izdanje »Od Kaptola do Ludoviceuma/A Kaptoltól a Ludovikáig« Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Trideseta je to knjiga Istvána Lőkösa, koja nosi podnaslov »Hrvatska nacionalana svijest i doživljaj mađarstva u djelu Miroslava Krleže«. Studije Istvána Lőkösa sabrane u ovoj knjizi s mađarskog na hrvatski jezik prevela je Melinda Adam, izdavač je Croatica-Budimpešta.

KRLEŽIN BUDIMPEŠTANSKI SPOMENIK

Dan je u nazočnosti diplomatskih predstavnika

Republike Hrvatske, veleposlanika Gordana Grlića Radmana i generalne konzulice Ljiljane Pancirov završio polaganjem vijenaca kod spomenika Miroslavu Krleži

ispred zgrade nekadašnjeg Ludoviceuma. Inicijativu za postavljenje spomenika Miroslavu Krleži pokrenuli su Hrvati u Mađarskoj, te je Grad Zagreb 2011. godine

darovao Budimpešti skulpturu akademske kiparice Marije Ujević-Galetović ispod koje stoji »Hrvatski klasik koji je znao mađarski«.

Budimpeštanska događanja vezana uz 120. obljetnicu rođenja Miroslava Krleže ostvarena su uz potporu Ministarstva ljudskih resursa Mađarske, Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Branka Pavić-Blažetin
Foto: Kristina Goher

Polaganje vijenca

IZLOŽBA KRISTIJANA SEKULIĆA U ZKVH

Figurativni prizori sa simboličkim značenjima

»Na ovoj izložbi, postavljenoj na temelju oda-bira samoga autora Kristijana Sekulića, sagledavamo jedan segment njegova stvaralaštva, nastao u razdoblju od 2005. do 2013. godine. Riječ je o slikama u tehnici ulja, koje je sam autor razvrstao u četiri ciklusa, a koje imenuje nazivima simbola: zemlje, vode, zraka i vatre«, rekla je Ljubica Vuković-Dulić, povjesničarka umjetnosti, 27. rujna na otvorenju postava slika akademskog slikara Kristijana Sekulića iz Novoga Sada. Slikarski radovi u okviru ovoga postava izloženi su u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a izložba će biti postavljena do konca prosinca ove godine.

Svaki od ciklusa na ovoj izložbi postavljen je u zasebnom prostoru, kako bi jasnije mogli biti sagledani, a Ljubica Vuković-Dulić je ukazala kako su teme pejzaža, veduta, te ljudski i animalistički prizo-

Tomislav Žigmanov, Kristijan Sekulić i Ljubica Vuković-Dulić

ri dijelovi tih četiriju ciklusa.

»Oni mogu predstavljati simbole od kojih je prema određenim filozofskim stajalištima sačinjen svijet. Sagledavajući ove cikluse, njihova se simbolika može vezati uz četiri razine ljudskosti: tjelesnost, intelekt, emocionalnost i duhovnost, ali i uz četiri razine ljudske svijesti: objektivnu, subjektivnu, podsvjesnu i kozmičku.«

Ljubica Vuković-Dulić je naglasila kako se čini da život svakog čovjeka možemo suo-

čiti sa simboličkim značenjima ovih četiriju ciklusa.

»Autor kao da želi ukazati na epizode od kojih je satkan život pojedinca od njegova djetinjstva, mladosti, odraslog doba i starosti. Ciklusi se oslanjaju na figurativne prizore, koji međutim imaju duboko simboličko značenje.«

Prilikom otvorenja izložbe, autora je pozdravio ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov, naglasivši pri tome kako toponimija kulture Hrvata u Vojvodini ne pokriva

samo prostor oko Subotice i Sombora, jugozapadne Bačke i Srijema, nego i prostor Novoga Sada, gdje postoji značajna scena stvaratelja koji djeluju na različitim područjima kulture.

»Kada je u pitanju likovna scena, jedan od važnih autora je i Kristijan Sekulić, rođen prije 44 godine u Novom Sadu, gdje je odrastao i gdje se školovao. Nakon toga, od devedesetih, bio je u jednoj vrsti egzila po različitim mjestima u Europi, da bi se koncem tih devedesetih ponovno vatio u Novi Sad«, rekao je Žigmanov.

Kristijan Sekulić je u svom kratkom obraćanju rekao kako ga emocije poput nekakve groznice vuku da nešto istraži na platnu, a da su izložene slike slagalice njegovih životnih interesiranja, obuhvaćene u četirima izloženim ciklusima tema na kojima radi i uvijek ih domišlja.

Z. Sarić

MILAN MARINKOVIĆ, RAVNATELJ SRIJEMSKOMITROVAČKE GALERIJE »LAZAR VOZAREVIĆ«

Rekonstrukcija krova i obnova galerijskog prostora

Galerija »Lazar Vozarević« u Srijemskoj Mitrovici otvorena je prije 40 godina. Godine 1973. godine završena je opsežna rekonstrukcija Galerije Srijema, da bi se ona tada transformirala u zadužbinu Lazara Vozarevića. Nekoliko godina ranije slikar i likovni pedagog Lazar Vozarević (1925.-1968.) ponudio je svom rodnom gradu da ovdje zasnuje svoju slikarsku zadužbinu, a ne u Beogradu u kome je stekao slavu i obitelj. Vlast nije odmah udovoljila njegovoj želji, već tek poslije njegove smrti.

Galerija također posjeduje i djela drugih slikara, Lazarevih prijatelja, kao i opsežnu poklon-zbirku slika pokojne srpsko-talijanske slikarice Milene Čubaković.

Trenutačno se obnavlja zgrada Galerije, kažite nam nešto više o tome?

Ova obnova zgrade je prva od opsežne rekonstrukcije nekadašnje Galerije Srijema u Galeriju Lazar Vozarević. Točnije, bilo je nekih popravaka fasade, ličenja i sličnog, ali pravih popravaka zgrade pod zaštitom države nije

bilo. Prokišnjavala je čak i u depou, što je ugrožavalo i sam zadužbinski fond. Grad je za rekonstrukciju krova i interijera Galerije uložio preko 24 milijuna dinara, na čemu smo mu vrlo zahvalni. To više neće biti ista zgrada, ne samo zbog 400 četvornih metra prostora u potkrovlju, već dom slika i slikara u koji će publika rado dolaziti. Premda se obavlja restauracija, ne može se reći da Galerija trenutačno ništa ne radi. Dapače, iskoristili smo priliku rekonstrukcije zgrade i više nego ikada poradili na prezentaciji Lazareva djela. Gostovali smo s njegovim slikama u više značajnijih gradova Srbije, računajući Beograd i Novi Sad, objavili dva izvanredna kataloga Lazarevih slika i crteža i priveli kraju izradu monografije i dokumentarnog filma o umjetniku. Zahvaljujući namjenskim sredstvima od Pokrajine izveli smo dugo čekanu restauraciju slika i crteža koji su bili ozbiljno ugroženi neadekvatnim čuvanjem, pa se sada ne moramo stidjeti pred uspomenom na velikog slikara. Naša je želja da se rekonstrukcija krova i

obnova galerijskog prostora završi do Mitrovdana, kako bismo gradskoj slavi priložili i svečano otvorenje galerije što bi ujedno označavalo i 40 godinje od njezina nastanka.

Što sve Galerija prezentira u svom izložbenom prostoru?

Osim čuvanja i prezentiranja djela Lazara Vozarevića, Galerija je i kuća svih slikara. U njoj su predstavljeni svi značajni srpski slikari, svi značajniji lokalni umjetnici, mnogi kroz kolektivne izložbe.

Planovi za budući rad Galerije?

U sljedećim godinama smo obvezni, prije svega, potpuno predstaviti zadužbinsko djelo

Lazara Vozarevića. Najprije Mitrovčanima, pa onda ostalima po Srbiji. Priredit ćemo veličanstvenu izložbu njegovih djela s promocijom monografije i dokumentarnog filma, kako u Mitrovici tako i većim gradovima Srbije. Tu je i naša obveza valjano predstavljati i značajne umjetnike koji žive u našem gradu, a dužni smo i suvremenom srpskom slikarstvu. Poseban segment budućeg rada Galerije bit će slikarska škola za koju je namijenjen prostor u potkrovlju zgrade nastao rekonstrukcijom krova.

D. Španović

FILM BRANKA IŠTVANČIĆA NA DVA FESTIVALA

»Recikliranje« u Češkoj i Turskoj

Kratki igrani film »Recikliranje« redateljica Branka Ištvančića uvršten je u službenu selekciju 54. Međunarodnog festivala kratkog filma Brno16 (Brněnská 16) koji će se održati od 16. do 19. listopada 2013. u gradu Brnu u Češkoj i u selek-

ciju programa Panorama 2. Ayvalik međunarodnog filmskog festivala koji će se održati od 14. do 17. studenog 2013. u gradu Ayvalik u Turskoj. Međunarodni festival kratkog filma Brno16 (Brněnská 16) najstariji je redoviti festival kratkog filma u Češkoj i sa

dugom tradicijom i naglaskom na 16 mm filmovima. Sada se ovaj festival okreće digitalnim produkcijama i formama poput filmova snimljenih mobilnim telefonima i digitalnim kamerama. Ovo je 54. godina festivala posvećenog kratkom i animiranom filmu

koji su snimljeni u digitalnim tehnologijama ili 16 mm filmskom vrpcom, a održavat će se u kino dvorani Art cinema u češkom gradu Brnu. U drugom izdanju festivala u Ayvaliku u Turskoj Ištvančićev film je uvršten u selekciju kao jedini film iz Hrvatske u konkurenciji od čak 560 pristiglih radova iz raznih zemalja svijeta.

IVAN ANDRAŠIĆ IZ SONTE NA SEDMODNEVNOM RADNOM BORAVKU ZA KNJIŽEVNIKE U TAVANKUTU

Dovršetak zbirke drama o Šokcima

Druugu godinu zaredom Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata organizirao je sedmodnevni radni boravak u Tavankutu za književnike koji pišu i stvaraju na hrvatskom jeziku, a kako bi priveli kraju svoj književni uradak. Uvjeti za prijavljivanje na ovaj natječaj jesu da prijavljeni do sada ima objavljeno barem jedno književno djelo na hrvatskom jeziku, kao i da ima recenziju za djelo na čijem bi dovršetku radio.

SATIRIČNE KOMEDIJE

Ove je godine u rezidencijalnom programu sudjelovao *Ivan Andrašić* iz Sonte, dobivši tako prigodu privesti kraju svoje književno djelo. Riječ je zbirci sedam drama za odrasle i jedne drame za djecu, pisanih u rasponu od 2003. do 2013. godine. Teme ovih drama, kako kaže, vezane su uz prošlost podunavskih Šokaca, njihov mentalitet, a

radnje se odvijaju u okvirima pojedinih obitelji, dok su neke obilježene i elementima politike. Sve su to komedije, mada kako sam autor napominje »u tim komedijama, kada se zagrebe ispod površine, ima dosta satire, ali i tragičnih elemenata«.

Ivan Andrašić je književnik s područja šokačkog Podunavlja, a piše poeziju, prozu, satirične pripovijetke i drame. Posljednjih desetak godina piše na šokačkoj ikavici. Standardni hrvatski jezik najviše koristi u svojim izvješćima i člancima koje piše za »Hrvatsku riječ«, kao redoviti dopisnik ovoga tjednika. Osim spisateljskom radu, Ivan Andrašić je posvećen i aktivnostima u KPZH »Šokadija« iz Sonte. Dramska djela koja se sada pripremaju za tisak već je izvela dramska sekcija KPZH »Šokadija«, a nailazile su na dobar prijem kod publike, što je autoru bio poticaj da nastavi sa svojim radom.

Ivan Andrašić u Tavankutu

PRIJEKO POTREBAN MIR

O svojem sedmodnevnom radnom boravku u Tavankutu Andrašić je kazao: »Prvo želim zahvaliti ZKVH-u, tj. onomu tko je došao na ideju podržati ovakav oblik stvaralačkog rada, jer taj sigurno zna koliko je piscu potreban mir, mir i samo mir. Kada čovjeku u jednom danu nebrojeno puta zazvoni telefon, onda se on ne može koncentrirati

na misao koju želi staviti na papir. Odabir Tavankuta je odličan potez, jer gost ima sve što mu je potrebno, domaćini se domaćinski ponašaju. Svatko tko se želi otisnuti na ovakav radni boravak u miru neka se prijavi na neki od budućih natječaja.«

Andrašićev boravak u Tavankutu završio se u subotu 28. rujna, te se uskoro možemo nadati njegovoj novoj knjizi.

I. D.

Susret s učenicima

U okviru boravka u Tavankutu književnik se susreo i razgovarao s učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu, a koje su predvodili nastavnik hrvatskog jezika *Vladan Čutura* i ravnateljica škole *Stanislava Stantić-Prčić*. »Ovaj je susret s učenicima bio ugodan razgovor. Čak su me djeca pitala ono što sam im i namjeravao reći. U kratkim crtama primjereno djeci, govorio sam im doseljenju Šokaca na ove prostore, pričao sam im o šokačkom dijalektu, pa smo povukli paralelu između bunjevačke i šokačke ikavice. Oduševilo me koliko djeca znaju o tome. Djeca su pozorno slušala, bilo mi je ugodno družiti se s njima«, kaže Andrašić.

Hodočašće u Mariju Bistricu

U subotu i nedjelju, 28. i 29. rujna, bački Hrvati, vjernici Subotičke biskupije, hodočastili su po ustaljenom rasporedu u hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke. Oko tristo hodočasnika iz raznih župa Subotičke biskupije svečano je ušlo u svetište u subotu navečer. Ondje ih je dočekaao i srdačno pozdravio rektor svetišta mons. *Zlatko Koren* koji je izrazio radost što i Hrvati izvan domovine štuju Majku Božju Bistričku, među kojima su i bački Hrvati koji svake godine posljednjeg vikenda u rujnu u lijepom broju dolaze u svetište.

Hodočasnici su nakon rektorova pozdrava i litanija Majke Božje Bistričke pristupili osobnoj ispovijedi. U 20 sati bila je sveta misa koju je predvodio *Goran Vilov*, župnik iz Bačkog Monoštora, a s njim su suslavili i svećenici mons. *Slavko Večerin*, mons. *Andrija Anišić*, preč. *Franjo Ivanković*, preč. *Željko Šipek* i vlč. *Szilárd Balcsák*, koji su došli sa svojim vjernicima, te karmelićanin o. *Zlatko Pletikosić* iz Zagreba.

Nakon mise bio je tradicionalni križni put, koji su predmolili hodočasnici, a prigodnu propovijed kod dvanaeste postaje održao je mons. *Andrija Anišić*.

U nedjelju hodočasnici iz Bačke bili su na misi u zajedništvu sa župljanima Marije Bistrice i drugim hodočasnici, među kojima je bilo i bačkih Hrvata koji sada žive u Zagrebu i Rijeci. Tu je misu predvodio mons. *Slavko Večerin*, generalni vikar Subotičke biskupije. U završnom dijelu svoga hodočašća posjetili su zagrebačku katedralu i druge znamenito-

sti Zagreba, koliko im je to kiša dopustila. Među hodočasnici iz Bačke bili su i ove godine bračni parovi i obitelji koji su dionici Udruge bračnih susreta, koji su imali svoju posebnu hodočasničku misu u 23 sata. Također vrijedi napomenuti kako s bačkim Hrvatima svake godine u Mariju Bistricu rado hodočaste i vjernici Mađari.

Gospin kip je za ovu prigodu bio obućen u haljinu koja je izrađena u Bačkoj, s motivima bunjevačke narodne nošnje.

Z. M.

Suradnja Caritasa za opće dobro

U svetištu »Marije pomoćnice kršćana i duša u čistilištu« u srijedu, 25. rujna, u Moroviću su se susreli predstavnici Caritasa Južnog Tirola i Bolzano-Bressanonea: ravnatelj misije *Wolfgang Penn*, ravnatelj Caritasa *Heiner Schweigkofler*, *Fabio Molon*, kao i mons. *Ivo Muser*, biskup Bolzano-Bressanonea. U okviru svog petodnevnog posjeta Caritasu za Srijem i Srijemskoj biskupiji posjetili su, pokraj crkvi u Srijemu, i svetište u Moroviću, te su se upoznali s radom Caritasa i pastoralnim radom.

Tim je povodom mons. *Ivo Muser*, biskup Bolzano-Bressanonea, uz nazočnost biskupa mons. *Đure Gašparovića*, župnika u Šidu vlč. *Nikice Bošnjakovića*, preč. *Joze Duspore*, župnika u Zemunu, i ravnatelja Caritasa u Srijemskoj biskupiji don *Michaela Horrera*, održao svetu misu na talijanskom.

Inače, suradnja Caritasa Južnog Tirola i Bolzano-Bressanonea i Caritasa za

Srijem i Srijemske biskupije traje već dvanaest godina. Kroz tu je suradnju ostvareno više projekata pomoći. Njihova se dosadašnja pomoć najviše vidjela kroz rad u svezi s kućnom njegom starih i bolesnih osoba, kroz pomoć mladima, ali i kroz projekte mikro kredita i pozajmica. Preč. *Duspara* je naglasio kako je suradnja Caritasa sa šidskom općinom veoma dobra, te da postoji tim za kućnu negu koji djeluje u Šidu već duži niz godina. Gostima su predstavljene i sve crkve u Srijemu, kao i devastirana crkva u Kukujevcima i svetište u Moroviću. U svojoj izjavi mons. *Gašparović* je rekao kako se nada daljnjoj suradnji te i nekoj pomoći.

S. Darabašić

Novi blaženik

Istarski svećenik i mučenik *Miroslav Bulešić* 28. rujna proglašen je blaženim na velikom euharistijskom slavlju beatifikacije sluga Božjega u pulskoj Areni, koje je predvodio Papin izaslanik, prefekt Kongregacije za kauze svetih, kardinal *Angelo Amato*.

Kardinal *Amato* je tijekom svečanog čina proglašenja Bulešića blaženim pročitao apostolsko pismo pape Franje, u kojem se kaže kako Papa, posavjetovavši se sa Zborom za proglašenje svetih i apostolskom vlašću, dopušta da se časni Sluga Božji *Miroslav Bulešić*, svećenik i mučenik, revan pastir, vješt odgojitelj mladih i neustrašivi svjedok prvobitnosti evanđelja, od sada naziva blaženikom, te da se njegov blagdan slavi svake godine 24. kolovoza, kada se uzdigao na nebo.

U pulskoj Areni na euharistijskom slavlju okupili su se svi hrvatski biskupi i više od 670 svećenika iz domovine i inozemstva, a radi beatifikacije je doputovalo oko 17.000 hodočasnika.

Bulešić je rođen 1920. u Čabrunicima. U kolovozu 1947. u Buzetu je bio službeni pratitelj izaslanika Svete stolice *Jakoba Ukmara*, koji je u župnoj crkvi dijelio sakrament krizme, što su jugokomunisti 23. kolovoza htjeli spriječiti, no nisu uspjeli. Dan poslije u Lanišću su komunisti napali Bulešića i izboli ga nožem, od čega je preminuo.

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Sveto pismo je za nas knjiga života. U toj knjizi Bog nam se objavljuje kao onaj koji daje život svakom stvorenju, poučava nas kako da živimo svoj život da bi na kraju ušli u život vječni. Ali, da bi nas Bog poučio potrebna nam je vjera. Ona je nužna u Božjoj školi života, a i očituje se u življenju svakodnevne. Evandjelja nam na jasan i nedvosmislen način pokazuju da se odnos s Bogom i put u vječni život grade kroz odnose prema ljudima i kroz svakodnevne ljudske poslove. Istinski pokazatelj našeg odnosa prema Bogu nije naša pobožnost nego življenost vjere u svakodnevici. Koliko je čovjek prožet Božjom ljubavlju vidi se u njegovom ophođenju prema ljudima s kojima živi i radi.

OČITOVANJE VJERE U ŽIVOTU

Isusov odnos s Ocem nije nam vidljiv iz njegove molitve, jer, kaže Sveto pismo, on je uvijek molio u osami, daleko od ljudskih očiju. Njegov odnos s Ocem vidljiv nam je iz njegovog odnosa prema ljudima, iz načina na koji im je govorio, iz njegovih susreta s odbačenima i marginaliziranim, iz ophođenja prema

Vjera u temelju međuljudskih odnosa

bolesnima i napuštenima. Ova činjenica poučava nas da ne možemo svoju vjeru pokazati izvan odnosa s ljudima i svijetom. Jer, u ovozemaljske odnose ugrađen je naš odnos prema Bogu. Svaki pokušaj pokazivanja vjere zanemarujući međuljudske odnose

la za dobar odnos s Bogom, nego i za dobre međuljudske odnose. Međutim, lakše nam je zauzeti takav stav kada je u pitanju Bog, budući da smo svjesni da nas on nadvisuje i da je naš Stvoritelj. Ali, prema drugom čovjeku zauzeti takav stav nije lako jer

i djelovanje svodi vjeru na apstraktnost, na pojam koji u konkretnom životu nije vidljiv. I kao što nam kaže Jakovljeva poslanica – vjera bez djela je mrtva (usp. Jak 2, 26).

Ulomak iz Lukinog evandjelja koji govori o moći vjere i odnosu sluga i gospodara (usp. Lk 17, 5-7) ne opisuje vjeru samu po sebi, nego govori što se događa tamo gdje ona postoji i gdje se uistinu živi. Tako nam Isus poručuje da je temeljno obilježje vjere kao odnosa prema Bogu poslušnost. Prije svega to je poslušnost prema svemu što Otac nebeski zapovijeda i od nas očekuje. Ta poslušnost Bogu se reflektira na naše odnose prema ljudima. Dakle, stav poniznosti i spremnost na poslušnost nisu samo formu-

las naš ponos i nadmenost u tome sprječavaju. Upravo mogućnost da nadvladamo svoju oholost i svijest da smo bolji i veći od drugih je konkretan način očitovanja naše vjere.

BITI KAO SLUGE

Isus svoje učenike poziva da se u odnosu prema Bogu shvate kao sluga koje čine ono što im gospodar kaže. Slika poslušnog sluga suvremenom čovjeku nije baš privlačna, jer on želi biti moćan, samostalan, želi gospodariti, a ne da se njemu gospodari. No, Isusova nakana je otvoriti nam oči i srce za vjeru koja zahtijeva poslušnost. Uglavnom znamo da u odnosu prema Bogu kao vjernici moramo zauzeti stav poslušnosti. No, ako malo razmislimo

shvatit ćemo da poslušnost već uglavnom prožima naš život. Poslušni smo ustanovljenim pravilima koja reguliraju zajednički život u obitelji, na poslu i u društvu. Bez poslušnosti zajednički život je nemoguć, kao što bez nje nije moguće ni biti na čelu neke zajednice i njome upravljati. Isus učenicima poručuje kako je od najveće važnosti da se u odnosu prema Bogu shvate kao sluga. To je jedini način da u međuljudskim odnosima ne budu nepravedni i grubi. Jer, samo onaj tko je poslušan Božjoj riječi i svoj rad ne smatra svojom moći, nego ga shvaća kao izvršenje Očeve volje, može biti pravedan prema drugima, osobito onima koji su mu podređeni. Vjera je ustrajno i ponizno služenje.

Čovjek uvijek lako primijeti kako se drugi prema njemu ponašaju, a na to kako se on ponaša prema drugima manje obraća pozornost. Da uvidi svoje ponašanje potreban mu je netko tko će mu to pokazati, netko tko je iznad njega. A taj netko je Bog. U Božjoj blizini čovjek je sposoban vidjeti sebe u pravom svjetlu i mijenjati se. Vjera tu ima presudnu ulogu. Ona čovjeka dovodi u Božju blizinu te se njezinom snagom čovjek preobražava i mijenja svoje odnose prema drugima.

U našem životu vjera je prisutna, ali vrlo često zakopana u dubini srca, nemoćna da mijenja i poboljšava naše odnose s drugima. Potrebno je raspiriti je kao vatru i učiniti da se rasplamsa, baš kao što kaže Pavao Timoteju: »Raspiruj milosni Božji dar« (2Tim 1, 6).

Katica Ostrogonac s Palića je još jedna aktivna umirovljenica u našoj rubrici. Razgovaramo s njom o svemu po malo. Kroz priču s njom otkrili smo zanimljive detalje o njenom životu. Još jednom susrećemo se s umirovljenicom, kao i puno puta na ovim našim stranicama, koja se jednostavno ne da svojim godinama. Vrijedna je, radna, aktivna, još uvijek pri snazi.

RAD I SAMO RAD

Katica je kroz cijeli svoj život radila, pa evo i danas stalno nešto radi. Prisustvovali smo izradi domaćih slanih kiflica. Čeka prijatelje po podne. Zatekli smo je u poslu, kaže vrijeme je zimmice, ostavljala je i papriku. Pekmez od šljiva i marelica kuha u zimu kad loži, pa ujedno grije i kuha pekmeze. Osoba je koja voli kuhati, uvijek kuha, nikada joj nije teško, pravi slastice za sve, i uživa u tome.

Pokraj vještina onih kulinarskih, veliki je znalac cvijeća, izrađuje bukete u jednoj cvjećarni. Rado ode pomoći i nešto si zaraditi uz mirovinu.

Naslijeđena kreativnost

Pomaže susjedama, prijateljicama, mnogo radi u svom vrtu i oko njega. Veliki travnjak iza kuće treba održavati, no tu joj sin priskoči u pomoć, to je njegov dio posla. Njeguje biljke, cvijeće jako voli, kao i kolorit i šarenilo. Često tijekom godine voli provesti kroz svoj vrt susjede, pokazati im cvijeće, kako je sve mirisno i lijepo, dati im po neki stručak cvijeća, i na koncu uvjeriti ih kako se svaki

trud nagradi. Njoj njezin vrt uzvraća svojom ljepotom. Voli čuti pohvale, paše joj, kako i ne bi kad se toliko trudi oko svega.

Pred kućom, na samom ulazu, nadvili su se ogromni trsovi crnog grožđa, koji za ljetnih žega svojom krošnjom prave hlad nad vrtnom garniturom gdje se tijekom ljetnih mjeseci objeđuje, primaju gosti, prijatelji, rodbina, susjedi...

Katica je druželjubiva, rado će dati savjet, naravno ako joj je tema bliska. A njene su teme - kuhanje, zimmica, i još po nešto. A to još ponešto je osjećaj za lijepo, za sklad boja i kreativnost.

NASLIJEĐENA SKLONOST PREMA LIJEPOM

Ljeti je kao pravi mali mrav. Ima veliki orah u zadnjem dijelu dvorišta, koji je ove godine baš lijepo rodio, i ne tako davno je skupljala orahe. Tijekom godine skuplja iskorisćena jaja, ispuše ih i pohrani u smočnicu u jednu kutiju. Oboji ih i ostavi za ukrašavanje. A s prvim zimskim mjesecima u toploj sobi rađaju se prave malene kreacije, jedna ljepša od druge. Svi su poslovi oko zimmice završeni, počinje vrijeme kreativnosti i mašte. Radiona umjetnina počinje s radom. Katica ukrašava i oslikava jaja za Uskrs. Ukrasa je tisuću - od vrpce, svilenih mašni, šljokica, perja, raznog prešanog cvijeća i još koječega, a sve u želji da se naprave što ljepša uskršnja jaja.

Božić je posebna priča u Katičinoj obitelji. »Moja obi-

TURISTIČKA AGENCIJA "SUBOTICA-TRANS"
Sređinski put 84., 24000 Subotica
licenca OTP mtrs broj 406/2010 od 24.02.2010.
PIB: 100960042, Matični broj: 08049548,
B.L.F. 205-179140-48 Komercijalna banka,
TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
www.sutrans.rs, turizam.sutrans.rs
e-mail: ta.sutrans@gmail.com

Aranžman obuhvaća: Prijevoz turističkim autobusom na datoj relaciji
Smještaj u hotelu
u Pragu na bazi 3 ND
Pratioca grupe
Lokalne vodiče,
troškovi organizacije

PRAG-DREZDEN-BRATISLAVA

23-27.10.2013

Cijena aranžmana: 135 eura

Jesen na stolu...

Jesen puno toga lijepog nosi. To je godišnje doba koje nudi obilje plodova, raznovrsnog povrća i dozrelog voća. Lišće lagano žuti, opada... Uskoro će zamirisati i prvi pečeni kesteni. Boje na tržnicama su živo-

pisne. Povrtlari nude svoje plodove raznih boja i mirisa. Šarenilo voća i povrća mami, ne znate što prije uzeti. Smiješe nam se - celer, cikla, crvena paprika, patlidžan, cvjetača, crveno i bijelo grožđe, bundeve raskošne i sočne, koje kao da čekaju da ih priredimo u obliku savijača, juha, ili možda da ih ispečemo u pećnici. Jesen je i vrijeme berbe grožđa. Vrijeme kada se pravi vino,

kada se pune bačve, vrijeme berbe kukuruza i još puno, puno toga.

Krem juha od bundeve Raskošna i zdrava aromatična juha!

Potrebni sastojci :

1 ½ kg bundeve / 2 krumpira / 1 glavica luka / 1 ½ l povrtnog bujona / 2 žličice đumbira, svježe naribanog / ½ žličice currya / 2 žlice svježeg peršina / 0,5 l vode / 1 ½ žlica ulja / sol

Priprema:

Bundevu ogulite i isjeckajte na kockice, krumpir također. Ukoliko nemate domaći bujon, uzmite kocku bujon. Glavicu luka isjeckajte na kockice i dinstajte na ulju, dodajte pola litre bujona. Malo prokuhajte, dodajte krumpir, bundevu i sol, te prelijte preostalim bujonom. Po potrebi dodajte još vode, kuhajte. Kad je kuhano skinite s vatre i štapnim mikserom izmiksajte, vratite još kuhati, dodajte svježi đumbir, curry i peršinov list, sve stavite da još jednom prokuha. Ako je pregusto dodajte malo vode.

farbali u bijelu boju, tijelo su presvlačili vatom, ranije je to bila vuna, i na koncu bi ukrašavali krep papirom. Mnoge obitelji u Subotici i okolici imale su pod svojim božićnim borom ove ukrase«.

Katica i danas za Božić pravi malene anđeliće raznih dimenzija i boja. Sestra Marija joj živi u Nizozemskoj i redovito je snabdijeva sa svim mogućim ukrasnim detaljima - trakicama, šljokicama, vrpca-ma... Kreativnost je i danas na djelu, baš kao i u vrijeme kad je bila mala.

VRIJEME ZA KUĆNE LJUBIMCE

Pokraj svega navedenoga ona ima vrijeme i za svog psa, koji se zove »Macko«. To je jedna lijepa, pomalo tužna priča sa sretnim završetkom. Pronašli su ga ona i suprug jednom prilikom kada su bili u šetnji. Uzeli su ga, i od tada im pravi društvo, zabavlja ih. Njeguju ga i on im uzvraća ljubav na svoj pseći način. Tu živi i maca »Minci«, koja je odavno stanarka u kući. Bilo je malo problema kako će se složiti ove dvije životinje, no i to je riješeno. Svi su sretni i svatko ima svoj kutak u dvorištu.

telj Kovač, to mi je djevojačko prezime, tijekom dvije generacije, sve do 1980. godine, u Radanovcu se bavila izradom ukrasa za bor. Moji roditelji, djed i baka svake su godine od studenog do Božića, uz pomoć cijele obitelji, pa

i susjeda, izrađivali anđele i jaganjce koji su se tijekom Adventa prodavali na subotičkoj Mliječnoj tržnici. Anđele su pravili od krep papira svijetle boje, koje su zatim uvi-jali i skupljali kako bi dobili odgovarajući oblik, a ukrašavali su ih papirnatim ružama

i mašnjama u boji (crvenim, plavim, roze). Anđeoske glave od kartona u boji su nabavljali u gradskoj knjižari. Glave janjadi su pravili od gline, tijela od kukuruzovine, a noge od drvenih prutića. Glave bi

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000-Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495; 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Ponedjeljkom i petkom **POPUST 20%**
na pedijatrijski, ginekološki i opći pregled!

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

BAROMETAR CIJENA NA SUBOTIČKOM BUVLJAKU

GARDEROBA I RAZNO

ŽENSKA GARDEROBA

JAKNE - 1.000 - 12.000
 DŽINS JAKNE - 1.500-3.000
 TRAPERICE - 400-1.200
 HALJINE - 1.000 - 2.000
 KOŠULJE - 500-1.000
 SPORTSKE TRENERICE - 1.500 - 2.500
 HALJICE (DUGI RUKAVI) OD DONJAČIH
 PROIZVOĐAČA (ŠIVENI) - 1.400 - 1.600
 HALJICE (KRAĆAK RUKAVI) OD
 DONJAČIH PROIZVOĐAČA (ŠIVENI) - 150 - 200
 CROPLE - 400-1.000
 TENISKE - 400-1.000
 ČARAPKE - 50 - 100
 COLANA - 1.000 - 10.000

ČEŠKA GARDEROBA

JAKNE - 1.500 - 4.000
 DŽINS JAKNE - 1.500-3.000
 MANTIL - 1.200-2.000
 HALJINE - 500-1.000
 TUNIKE - 1.000-1.500
 HALJICE - 1.000-1.500
 TRAPERICE - 500-1.500
 DONJI VEŠ - 100-500
 POJASNE - 400-1.000
 SPRAVKE - 150-1.000
 BACENANTIL - 1.000-2.000
 PRUČE - 400-1.500
 BUDUĆE - 500 - 700
 ČARAPKE - 50-100
 KUPAČI - 400-1.000
 TORBE - 500 - 1.500
 SAKOVI - 100-15.000

ČEŠKA GARDEROBA I GRAĐE

TRENERICE - 1.000-1.200
 HALJICE - 500-800
 DVADESETHODNI TRAPERICE - 400-1.500
 HALJINE - 1.200-1.800
 BODICI - 400-700
 DVADESETHODNI MOTOR - 5.500 - 8.500
 ČEŠKA ELEKTRONSKI MOTOR - 5.500 - 8.500
 ČEŠKA ELEKTRONSKI MOTOR - 5.500 - 8.500
 PLASTIČNI MOTORI - 500 - 4.500
 BAZNO
 KOSILICE - 1.500 - 30.000
 MOTORIZIRANE - 30.000 - 100.000
 FREZ - 100.000 - 150.000
 SUŠILO ZA VEŠ - 750-800
 DVADESETHODNI - 700-1.500
 DVADESETHODNI - 4.500
 PROSTORNI ZA KUPANJE - 500 - 1.000
 BRESKE ZA KUPANJE - 150-500
 ČEŠKA ZA POLJIVANJE - 500
 ZA DVADESETHODNI - 400-1.700
 MOBIILNI TELEFON - 1.200-30.000
 ANTENE - 500-1.000
 ENKALIRANO POSUDE - 1.500 - 2.000
 POSUDE - 400-1.000
 BAKRA POKRIVANJE POSUDA - 50 - 1.000
 PLASTIČNE - 400-800
 ŠEŠERICE - 150-400
 ALAT ZA POLJIVANJE - 500 - 800
 ALAT ZA OGRADIVANJE - 100-1.000
 BRESKE ZA OGRADIVANJE - 1.500 - 10.000
 BRESKE ZA OGRADIVANJE - 1.500 - 10.000
 ROŠTILJ - 1.200-3.000
 KOTLOVI - 700-1.500
 KOMPLETI STAVLJENI - 200-400

ZELENA TRŽNICA

ARTIKLI	KOL.	CIJENA	ARTIKLI	KOL.	CIJENA
ALUNE	750 gr	150	GRAN	kg	300
ALUNA PAPIRA	kg	600	FRIZOLAN	kg	50
BACEN-ČEŠKA	kg	1000	FRIZOLAN	kg	150
BANANA	kg	120	FRIZOLAN	kg	100
ČEŠKA	kg	500	FRIZOLAN	kg	140
BLUTIA	kg	40	FRIZOLAN	kg	50-150
BRONOLI	kg	40	FRIZOLAN	kg	40
ČEŠKA KOREN	kg	50	FRIZOLAN	kg	9-11
ČEŠKA LUK	kg	70	FRIZOLAN	kg	140
ČEŠKA PAPIRA	kg	350	FRIZOLAN	kg	140
ČEŠKA	kg	100	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	40-60	FRIZOLAN	kg	140
ČEŠKA	kg	100	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	11	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	40-50	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	50	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	50	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	40-60	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	40	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	40	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	200	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	400	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	20	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	50	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	80	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	40	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	200	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	400	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	20	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	500	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	1000	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	150	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	1000	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	50-60	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	15	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	100	FRIZOLAN	kg	150
ČEŠKA	kg	200	FRIZOLAN	kg	150

Republika Srbija; Autonomna Pokrajina Vojvodina; Grad Subotica
POVJERENSTVO ZA IZRADU GODIŠNJEG PROGRAMA ZAŠTITE, UREĐENJA I KORIŠTENJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA
Broj: I-00-320-139/2013; Dana: 30.09.2013. godine; Subotica, Trg slobode 1

JAVNI POZIV ZA DOKAZIVANJE PRAVA PRVENSTVA NAJMA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE ZA 2014. GODINU

Sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu (»Službeni glasnik RS«, br. 62/06, 65/08 – dr. zakon i 41/09) i Instrukciji Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, broj: 320-11-5512/2009-06 od 3. 11. 2010. godine, **Povjerenstvo za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta** Grada Subotica, upućuje **javni poziv** svim pravnim i fizičkim osobama, vlasnicima: funkcionalnih sustava za navodnjavanje i odvodnjavanje, ribnjaka, višegodišnjih zasada starijih od tri, a mlađih od 15 godina u rodu, vinograda starijih od tri godine, a mlađih od 30 godina, u rodu, funkcionalnih poljoprivrednih objekata (u daljnjem tekstu: infrastruktura), a koji se nalazi na poljoprivrednom zemljištu u državnom vlasništvu na području Grada Subotice, objekata za uzgoj i držanje životinja, a koji se bave uzgojem i držanjem životinja na području Grada Subotice, da dostave potrebnu dokumentaciju radi dokazivanja prava prvenstva najma na poljoprivrednom zemljištu u državnom vlasništvu na području Grada Subotice za 2014. godinu, do dana **30. listopada 2013. godine**.

DOKUMENTACIJA O DOKAZIVANJU PRAVA PRVENSTVA NAJMA

I. Potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava prvenstva najma **na temelju vlasništva na infrastrukturi**:

Zahtjev za priznavanje prava prvenstva najma na temelju vlasništva na infrastrukturi;

Izvadak iz javne knjige o evidenciji nekretnina, a u slučaju da infrastruktura nije uknjižena u javne knjige o evidenciji nekretnina potrebno je dostaviti dokaz o vlasništvu na infrastrukturi (građevinska, odnosno uporabna dozvola, odnosno izvadak iz prospekta privatizacije kojim se dokazuje da je ta infrastruktura ušla u procjenu vrijednosti društvenog kapitala, odnosno izvadak iz popisa osnovnih sredstava);

Zapisnik Republičke poljoprivredne inspekcije o stanju i funkcionalnosti infrastrukture (višegodišnji zasadi moraju biti »u rodu«, a objekti »u funkciji«), s navedenim katastarskim česticama na kojima se nalazi infrastruktura;

Dokaz da je podnositelj zahtjeva nositelj ili član Registriranog poljoprivrednog gospodarstva (u aktivnom statusu);

Suglasnost Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na investicijska ulaganja za infrastrukturu koja je podignuta nakon srpnja 2006. godine i dokaz o vlasništvu te infrastrukture (faktura);

Vodna dozvola za ribnjake izdana od mjerodavnog tijela.

II. Potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava prvenstva najma **na temelju uzgoja i držanja životinja**:

Zahtjev za priznavanje prava prvenstva najma na temelju uzgoja i držanja životinja;

Dokaz o registriranom farmi – Rješenje o utvrđivanju veterinarsko sanitarnih uvjeta ili dokaz o Registriranom poljoprivrednom gospodarstvu sa 15 umatičenih mliječnih krava - Potvrda o umatičenim životinjama izdana od Instituta za stočarstvo Beograd, a za AP Vojvodinu od Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu – departman za stočarstvo (s pripadajućim listingom brojeva životinja na koje se odnosi umatičenje);

Dokaz o zdravstvenom stanju životinja – pribavlja se od veterinarske postaje iz kojega se vidi vrsta, kategorija i brojno stanje životinja;

Dokaz da je podnositelj zahtjeva nositelj ili član Registriranog poljoprivrednog gospodarstva (u aktivnom statusu).

Osobe zainteresirane za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju infrastrukture trebale bi dostaviti Zahtjev za izlazak Republičke poljoprivredne inspekcije Povjerenstvu za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta na području Grada Subotica u što kraćem roku, a najkasnije do 15. listopada 2013. godine, s navedenim katastarskim česticama koje su predmet zahtjeva, radi pravodobnog izlaska inspekcije na teren i izrade Zapisnika Republičke poljoprivredne inspekcije, koji je sastavni dio dokumentacije koju treba dostaviti do 30. listopada 2013. godine.

Napomena:

Sva dokumentacija mora glasiti na istu pravnu ili fizičku osobu, koja može biti nositelj ili član Registriranog poljoprivrednog gospodarstva (u aktivnom statusu), ovjerena i potpisana od strane mjerodavnog tijela koje izdaje ispravu. Uvjetna grla se obračunavaju pomoću programa za obračun uvjetnih grla, koji je sastavni dio elektroničke forme godišnjeg programa, a formatiran je tako da se kravom smatra ženka goveda od 24 i više mjeseci starosti, koja nije napustila imanje, a tovnje životinje se obračunavaju za jedan turnus godišnje. Broj životinja koje se obračunavaju na uvjetna grla ograničen je kapacitetom navedenim u Rješenju o utvrđivanju veterinarsko sanitarnih uvjeta.

Obrazac zahtjeva može se preuzeti svakog radnog dana od 7³⁰ do 15³⁰ sati, u Uslužnom centru Grada Subotica (pult broj 1 i 2) ili sa internetske stranice: www.subotica.rs.

Rok za dostavljanje zahtjeva i potrebne dokumentacije iz ovog javnog poziva je **30. listopada 2013. godine**. Zahtjev prispio po isteku datuma određenog u ovom javnim pozivu smatrat će se nepravodobnim i Povjerenstvo će ga vratiti podnositelju neotvoren.

Zahtjev sa potrebnom dokumentacijom se podnosi neposredno u uslužnom centru Grada Subotica (pult broj 1 i 2) ili poštom, u zatvorenoj koverti sa naznakom na prednjoj strani: »Zahtjev za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju vlasništva na infrastrukturi za 2014. godinu« ili »Zahtjev za za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju uzgoja i držanja životinja za 2014. godinu«, za **Povjerenstvo za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta na području Grada Subotice**, na adresu: Gradska uprava grada Subotice, Ured za poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu, Trg slobode 1 Subotica. Na poledini koverta navodi se naziv/ime i prezime i adresa podnositelja zahtjeva.

Sve informacije u svezi s ovim javnim pozivom mogu se dobiti osobno u Uredu za poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu (Gradska kuća soba 200/II) ili na telefon 024/626-871.

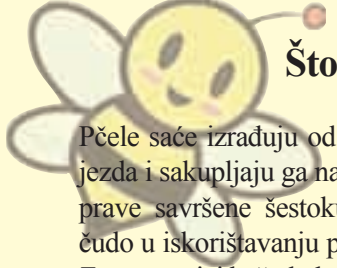
Ovaj javni poziv objaviti u listu »Subotičke novine«, »Magyar Szó« i »Hrvatska riječ«, internetskoj stranici www.subotica.rs., oglasnoj ploči Gradske uprave i na oglasnim pločama mjesnih ureda.

Predsjednik Povjerenstva
Šime Ostrogonac

Zašto? Kako? Molim?

Kako pčela doziva druge pčele?

Medonosna pčela je društveni insekt, čije društvo sačinjavaju: matica (1), radilice (od 25 do 150.000 pčela) i trutovi (nekoliko stotina). Pčele imaju svoje daljnje i bliže srodnike. Zanimljivo je kako pčela kada pronade dobru pašu (hranu) letom i plesom pred košnicom doziva druge pčele.

Što je saće?

Pčele saće izrađuju od voska koji luče iz kožnih žlijezda i sakupljaju ga na zadnjoj strani zatka. Od njega prave savršene šestokutne komorice koje su pravo čudo u iskorištavanju prostora.

Znanstvenici kažu kako bi, kada bi na drugi planet trebalo prenijeti najvrednija dostignuća sa Zemlje, onda prenijeli saće. Pčele u matičnjaku izaberu jednu larvu i hrane je posebnom hranom. To je vitaminska hrana koju ne može napraviti nijedan ljudski laboratorij. Ta će larva biti matica u košnici.

Što je košnica?

Košnica je nastamba za pčele u koju radi lakše manipulacije pčelama i medom čovjek smješta pčelinje zajednice. Prve su košnice oponašale šupljine debela s kakvim se čovjek susretao tražeći pčele.

HRCKOVE MOZGALICE

ŠALE MALE

ALPE

Pita sin tatu:

Tata gdje su Alpe?

Ne znam sine, odgovara tata, pitaj mamu, ona je spremala stan.

SNIJEG

Dvije bakice sjede i razgovaraju.

Kaže jedna bakica:

- Čula sam da će u listopadu biti 40 stupnjeva.

Na to će druga:

- A ja sam čula da će biti snijega.

- Uh, tko će čistiti snijeg po toj vrućini!

JEŽ

Učiteljica objašnjava učenicima kako je jež glavni predstavnik životinja s bodljama, te pita: Tko još spada u tu skupinu?

Komarac – odgovori Ivica.

ZABAVNA MATEMATIKA

Spoji pribrojnice, tako da njihov zbroj bude 100.

56		77
76		98
23		64
62		38
2	100	87
36		44
45		55
13		11
89		24

Pčelinji slatki dar

Dragi prijatelji Hrckovih stranica,

ovoga su vikenda u Subotici održani 17. dani pčelarstva, koji su trajali od 27. do 29. rujna, a pritom je na prodajnoj izložbi meda i proizvoda od meda sudjelovalo 38 izlagača. Ovu je manifestaciju

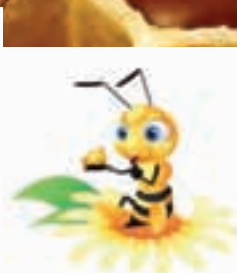
organizirala Udruga pčelara »Pčela« iz Subotice, kao i Savez pčelarskih organizacija Srbije i Vojvodine. Ispred Grada Subotice Dane pčelarstva otvorio je dogradonačelnik *Blaško Stantić*, dok su med i pčelare blagoslovili predstavnici Katoličke i Pravoslavne crkve fra *Zdenko Grubač* i otac *Gordan Uvalić*.

Ako ste mislili kako samo u bajkama postoje vitezovi, malo ste se prevarili. Na ovim »medenim danima« razgovarali smo s jednim pravim vitezom meda – *Kalmanom Sudarevićem* i doznali mnoge zanimljivosti o pčelama i medu.

Kalman Sudarević pčelarstvom se bavi još od 1982. godine, kada je započeo s 10 košnica, da bi danas imao 460 košnica. Njegove pčele nosi na pašu na teritorij Subotice i to onamo gdje ima uljane repice, bagrema, divljeg duhana i suncokreta. »Nekada je postojao i bijeli bosiljak i od toga je bio jako kvalitetan med, no danas ga više

nema. Ono što još dodatno proizvodimo jest propolis, matični mliječ, vosak i cvjetni prah«, kazao je Sudarević i dodao kako mu u ovome poslu pomažu, a ujedno i uče od njega, sin *Ivan* i snaha *Marijana*. Oni su stručnost ipak prepustili tati, pa smo Kalmana pitali još poneko pitanje.

Koliko dugo živi pčela?

Životni vijek jedne pčele je doista kratak, oko 50 dana. Zimi žive nešto dulje. Pčele radilice stalno rade. Čim izađe iz čelije, čim se ispili, pčela počinje raditi i ona do kraja života ne prestaje s radom.

Kako nastaje med?

U proljeće, prvo treba pomoći pčelama da se razmnože. Zatim se nose u blizinu cvjetnog polja, dakle na uljanu repicu, ili nešto drugo... bagrem...

Pčele radilice odlaze na procvjetali cvijet i skupljaju nektar s cvijeta. Pčela guta nektar koji se sakuplja u mednom mjehuru. Dolaskom u košnicu pčela stavlja nektar u saće. Druge ga pčele koriste, pri čemu ga obogaćuju enzimima. Košnica predstavlja svojevrsnu sušaru, jer pčele nekoliko puta tijekom sata zamijene zrak i ispuštaju toplotu. Nektar se suši i postaje sve viskozniji. Kada je med zreo oduzimaju se okviri s medom i otklapaju se medni poklopci, te se vrca i nosi na provjeru kakvoće.

Hoće li pčela ubosti?

Pčele bodu kada su u blizini košnica, dakle one brane svoj dom. Kada je pčela na cvijetu ona neće ubosti (zauzeta je svojim radom). Može ubosti ako je diraš i ako naleti na nekog (slučajno). Ne treba prilaziti blizu košnicama i ne treba se izlagati ubodima pčela, jer mogu biti opasni.

Nosite li zaštitno odijelo?

Nosim šešir i rukavice, a rijetko kompletno odijelo, jer sam se sada već naviknuo na ubod i bude dana kada me ubode i po 150 pčela, ali je moj organizam na to naviknuo. Nemojte nikako to iskušavati!

Kako izgleda pčelina bodlja?

Na zadnjem dijelu pčele imaju iglu koja je u obliku klasa ječma i kad pčela ubode bodlja se raširi i iščupa. Ona poslije toga gine. Ta je bodlja stvorena radi njihovog međusobnog opstanka. Ali ako ubode čovjeka ili životinju, pčela ugine.

Evo što smo još doznali o medu i njegovom konzumiranju. Med možete rastvoriti u vodi ili nekoj tečnosti (čaju), ali med na većim temperaturama (od 42 stupnja) gubi ljekovita svojstva, te ga ne treba rastvarati u vreloj tečnosti (pričekajte da se čaj malo prohladi, te onda dodajte med). Drugi način je lagano topljenje u ustima.

SAVJET +

Med ne treba uzimati metalnim, već drvenim ili plastičnim žlicama. Nadam se da ste nešto korisno i naučili, a ukoliko vam nešto nije jasno o pravljenju i nastanku meda, to ćete pitanje morati postaviti nekoj pčeli, ali budite pažljivi!

**PETAK
4.10.2013.**

06:39 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri, telenovela
10:00 Vijesti
10:11 Ekspedicija: Pedeseti stupanj - na zemljopisnoj širini ekstreme, dokumentarna serija
10:56 Ni da ni ne: Plaće saborskih zastupnika
11:46 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Reporteri
14:10 Vijesti iz kulture (R)
14:17 Abeceda zdravlja
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Riječ i život: Opstanak hrvata i popis stanovništva BiH, religijski program
15:15 Domaći dokumentarni film
15:45 Hrapoćuša i vitalac, emisija pučke i predajne kulture
16:15 Heartland, serija
17:15 Hrvatska uživo
18:20 Znanstveni krugovi
18:55 Iza ekrana
19:30 Dnevnik
20:05 Poštena igra, američki film
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Putovanje u Vučjak, dramska serija
00:00 Sudar, kanadsko-britanski film
01:30 Zauvijek ljubav, američki film
03:00 Znanstveni krugovi (R)
03:30 Reprizni program
04:15 Hrapoćuša i vitalac, emisija pučke i predajne kulture
04:45 Riječ i život, religijski program
05:15 Hrvatska uživo
06:05 Iza ekrana
06:35 Luda kuća, TV serija

06:50 Najava
06:55 Mala TV:
--- TV vrtić: Mali rođan
--- Dim dam dum, crtana serija
--- Tajni dnevnik patke Matilde
07:25 Tom i Jerry, crtana serija
07:45 Teletubbies

08:10 Papreni detektivi, serija
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat: O identitetu ili...po čemu nas prepoznaju?
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Pozitivno
10:55 Biblija
11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:45 Hughove čarolije s tri sastojka, dokumentarna serija
13:10 Zauvijek ljubav, američki film
14:45 Degrassi, serija
15:10 Školski sat: O identitetu ili...po čemu nas prepoznaju?
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
17:20 Tree Hill 7, serija
18:05 Briljanteen
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa, serija
19:30 Mala TV:
20:00 Rock'n'roll je kriv za sve?, glazbeno-dokumentarni film
21:00 Ljubavnice, serija
22:00 Izvan sumnje: Zatomljeni vrisak, mini-serija
23:30 Sinovi anarhije, serija
00:20 Noćni glazbeni program

06:45 IN magazin R
07:15 Monsuno, crtana serija
07:40 Štrumpfovi
08:05 TV izlog
08:20 Kako vrijeme prolazi, serija
09:20 TV izlog
09:35 Djevojka imena Feriha, serija
10:35 Sutkinja Maria Lopez, serija
11:05 Ninja ratnici, serija
11:35 Zauvijek susjedi, serija
12:40 IN magazin R
13:25 Ninja ratnici, serija
13:55 Navy CIS, serija
14:50 Zora dubrovačka, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:00 Djevojka imena Feriha
21:15 Final Fight - Sarajevo - uvodna emisija
21:30 Final Fight - Sarajevo prijenos
23:00 Mamac, igrani film
01:20 Navy CIS, serija
02:10 Otrovnost Ivy, igrani film
03:45 Ezo TV, tarot show
05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 Kraj programa

05:45 RTL Danas, (R)
06:20 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
06:45 Ben 10: Ultimate Alien
07:15 Moji džepni ljubimci, animirana serija
07:30 Virus attack
07:50 Miješani brak, serija
08:40 TV prodaja
08:55 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
09:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
10:45 TV prodaja
11:00 Obitelj Rey, telenovela
11:50 Avenida Brasil, serija
12:50 TV prodaja
13:05 Miješani brak, humorna dramska serija
13:55 Sulejman Veličanstveni - nove epizode, povijesna dramska serija (R)
15:00 Tajne, serija (R)
16:00 Heroji iz strasti, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
17:10 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Air Force One: Otmica - TV premijera, igrani film, akcijski triler
23:05 Eurojackpot
23:10 Air Force One: Otmica - TV premijera, igrani film, akcijski triler
00:35 Kraj igre, igrani film, kriminalistički
02:30 RTL Danas, (R)
03:05 Kraj programa

**SUBOTA
5.10.2013.**

07:14 Najava
07:30 Poziv revolveraša, američki film - Ciklus klasičnog vesterna (R)
09:05 Normalan život, emisija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira, emisija
13:10 Duhovni izazovi
13:40 Prizma
14:25 Kulturna baština
14:45 Kućni ljubimci
15:20 Christit's Revenge, američki film (Ciklus ženskog krimića)
17:00 Vijesti
17:15 Putovanja željeznicom,

dokumentarna serija
18:05 Manjinski mozaik: U meraku i po istilahu
18:25 Lijepom našom: Vrbovsko
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Hvala ti za ljubav, američki film
22:05 Obitelj Borgia, serija
23:00 Dnevnik 3
23:35 John Rambo, američki film
01:05 Igrani film (strani) - repriza dnevnog filma (western)
02:55 Subotom ujutro
04:30 Normalan život, emisija
05:15 Veterani mira, emisija
06:00 Prizma, (R)
06:45 Lijepom našom: Vrbovsko

07:00 Najava
07:05 Mala TV:
--- Vedranovi velikani: Luka Prnjak
--- Šareni vremeplov: Kambrij
07:25 Moj mali planet
07:30 Wot wot's, crtana serija
07:40 Jura iz džungle, crtana serija
08:05 Rimske tajne, serija
09:10 Novinska brigada, američki film za djecu
10:50 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
11:40 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija (R)
12:05 Dolina sunca, serija
12:50 Dolina sunca, serija
13:35 Dolina sunca, serija
14:45 Volim Hrvatsku
16:00 Top Gear (18), dokumentarna serija
16:55 Košarka, ABA Liga: Cibona - Radnički, prijenos
18:45 Antwerpen: Gimnastika - SP, snimka
20:00 Gustav, crtana serija
20:10 Glazbeni festival Slavonije Požega 2013., snimka 1. večeri
21:40 Oblak, dok. film
23:00 Sinovi anarhije, serija
23:50 Zakon!, serija
00:25 Garaža (R)
00:55 Rukomet, LP (Ž): Larvik - Podravka Vegeta, snimka
02:15 Noćni glazbeni program

06:00 In magazin R
06:20 Zauvijek susjedi, R
07:25 TV Izlog

07:40 Bratzillas, crtana serija
07:45 Winx club, R
08:10 Mia i ja, crtana serija
08:40 Štrumpfovi, R
09:05 Power Rangers samurai, crtana serija R
09:35 Power Rangers samurai, crtana serija
10:00 Ninja ratnici, serija R
10:30 Ninja ratnici, serija
11:00 Zauvijek susjedi, serija
12:05 Hunley, igrani film
14:00 Cahill, igrani film
16:00 Štrumpfovi
16:30 Provjereno R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno R - nastavak
17:45 Stella, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strijelac, igrani film
22:00 Urota, igrani film
23:50 Povijest nasilja, igrani film
01:40 Cahill, igrani film R
03:30 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06:25 RTL Danas, (R)
07:05 Obitelj Rey, telenovela (R)
07:50 Krv nije voda, serija (R)
08:45 Virus attack, animirana serija
09:05 Chuggington, animirana serija
09:30 Aladdin, animirana serija
10:00 Timon i Pumbaa, animirana serija
10:30 TV prodaja
10:50 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
11:10 TV prodaja
11:25 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
12:25 TV prodaja
12:40 Beethoven 2, igrani film, obiteljska komedija
14:20 Dolina svjetla, igrani film, drama
16:25 Krv nije voda, serija
17:20 Milijunaši iz močvare, dokumentarni reality
17:50 Milijunaši iz močvare, dokumentarni reality
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Plan B, igrani film, romantična komedija
22:00 Red letenja, igrani film, triler
00:00 Sirove strasti, igrani film, erotski triler
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

**NEDJELJA
6.10.2013.**

07:49 Najava
08:05 Zarobljeni kaplar, francuski film (ciklus Zlatna kinoteka)
10:00 Vijesti
10:11 Press klub
11:00 Ubojstvo, napisala je - serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Divlji u srcu 7, serija
16:25 Vrtlarica (R)
17:00 Vijesti
17:15 Priče o avetnjacima, dokumentarna serija
17:40 Priče o avetnjacima, dokumentarna serija
18:10 Volim Hrvatsku
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 6/45
20:10 Stipe u gostima, humoristična serija
20:50 Upstairs, Downstairs - serija
21:40 Damin Gambit
22:25 Dnevnik 3
23:00 Klasika mundi: Christian Tetzlaff i Berlinska filharmonija na Waldbuhne 2013.
23:35 Igrani film (strani) - repriza dnevnog filma
01:20 Reprizni program
02:15 Press klub (R)
03:05 Nedjeljom u dva (R)
04:05 Damin Gambit
04:45 Mir i dobro
05:15 Plodovi zemlje (R)
06:05 Rijeka: More (R)

06:40 Najava
06:45 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Zračna luka
--:-- Ninin kutak: Šašavi sendviči (R)
--:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Recikliranje za početnike
07:15 Pipi Duga Čarapa
07:40 Corto Malteze
08:05 Roktave priče
08:25 Dječja farma
08:50 Magično drvo, serija
09:15 Ni da ni ne: Pravo na rad
10:05 Pozitivno
10:35 Biblija
10:45 Marija Bistrica: Hodočašće hrvatskih vojnika i redarstvenika, prijenos mise

12:30 Cmok, američki film
14:30 Večer na 8. katu, talk-show (R)
15:20 EP u stolnom tenisu za osobe s invaliditetom, reportaža
15:35 Magazin LP
16:00 Nedjeljom lagano, zabavno-sportska emisija
17:30 Antwerpen: Gimnastika, SP - snimka
19:00 Wakeboard, wakeskate - Prvenstvo Hrvatske i Slovenije, reportaža
19:35 Mala TV:
20:00 Velika zemlja, američki film
22:45 Later...with Jools Holland
23:45 Kraljevi ulice - 25 godina, snimka koncerta
01:25 Noćni glazbeni program

06:25 IN magazin R
07:00 Zauvijek susjedi, R
08:00 TV Izlog
08:15 Bratillas, crtana serija
08:20 Winx club, crtana serija
08:45 Mia i ja, crtana serija
09:15 Štrumpfovi, R
09:40 Power Rangers samurai, crtana serija R
10:10 Power Rangers samurai
10:35 Ninja ratnici, serija R
11:05 Ninja ratnici, serija
11:35 Zauvijek susjedi, serija
12:40 Sjever i jug, mini-serija
14:40 Savršena romansa, film
16:30 Štrumpfovi
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
17:55 Nad lipom 35
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Stella, serija 4/14
21:25 Gola istina, igrani film
23:25 Strijelac, igrani film R
01:20 Urota, igrani film
03:00 Sjever i jug, mini-serija R
04:35 Dnevnik Nove TV R
05:25 Kraj programa

06:45 RTL Danas, (R)
07:25 Krv nije voda, serija (R)
08:15 Chuggington, serija
08:40 Virus attack, serija
09:00 Aladdin, serija (R)
09:30 Timon i Pumbaa, (R)
10:10 Galileo - nove epizode
11:25 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
12:00 TV prodaja
12:15 Milijunaši iz močvare, dokumentarni reality (R)
12:50 Milijunaši iz močvare, dokumentarni reality (R)
13:20 Na putu za Montevideo, dramska serija

**HTV1 5.10. 2013. 18:25
Lijepom našom: Vrbovsko (1/2)**

Glazbeno putovanje Lijepom našom ove jeseni započinjemo posjetom gradu Vrbovskom, u istočnom dijelu slikovitog Gorskog kotara, gdje su nastupili: KUD 'Frankopan', FS 'Moravice', Harmonike heligonke - Čabar, Martina Vuk i VS KUD-a 'Frankopan', Vokalni kvartet OŠ 'Ivan Goran

Kovačić', TS 'Lipica' - Brod Moravice, Vlado Mance, Ravnogorski tamburaši, Davor Grgurić, klapa Tramuntana, Od srca do srca, Begini, Navihanke, Kokselsi, Tamburaši za dušu, Ivan Zak, Lidija Bačić, Željko Krušlin Kruška, Miroslav Škoro i Zlatko Pejaković.

Čut ćemo skladbe: 'Tamo ponad rijeke Dobre', 'Moravečki kraju moj', 'Oj, Vrbovsko malo', 'Tužna su zelena polja', 'Zadnja želja', 'Dvi lipe riči', 'Divno je biti nekome', 'Borim se borim' i dr.

U dvije emisije Lijepom našom, snimljene u Vrbovskom vidjet ćemo i redovite rubrike koje će nas upoznati s tradicijom ovoga kraja.

Voditelj: Branko Uvodić

Redatelj: Vladimir Košćević

Producent: Darko Vulić

Urednik: Branko Uvodić

14.30 Plan B, igrani film, romantična komedija (R)
16.30 Krv nije voda, serija
17.40 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo - nove epizode
20.00 Walker, teksaški rendžer - TV premijera, igrani film, akcijski
22.10 CSI: Miami, serija
23.05 CSI: Miami, serija
00.00 CSI: Miami, serija
00.55 Red letenja, film, (R)
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

**PONEDJELJAK
7.10.2013.**

06:39 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri, telenovela
10:00 Vijesti
10:11 L-M-A, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Glas domovine
13:40 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
14:10 Vijesti iz kulture (R)
14:17 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo

18:06 Jezik za svakoga (R)
18:20 Potrošački kod
18:50 Odmori se, zaslužio si, TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:25 Put neandertalca, popularnoznanstveni film
21:00 Fokus
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Tri priče o nespavanju, ciklus Film u noćne sate
00:30 Big Band HRT-a & Uroš Perić, snimka koncerta
01:30 Potrošački kod (R)
02:00 Fokus
02:55 Glas domovine (R)
03:20 Što vas žulja?
04:05 Pogled preko granice - Hrvati u BiH (R)
04:30 Reprizni program
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:45 Najava
06:50 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Tregeri
--:-- Dim, dam, dum
--:-- Čarobna ploča - Čuvari prirode: Voda (R)
07:21 Tom i Jerry, crtana serija
07:45 Teletubbies, animirana serija
08:10 Papreni detektivi, serija za djecu
08:38 Život s Derekom, serija za djecu
09:00 Školski sat
09:45 Ton i ton
10:00 Briljanteen (R)
10:40 Dr. Oz, talk-show
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:45 Hughove čarolije s tri sastojka, dokumentarna serija
13:10 Mumbo Jumbo,

američki film
14:45 Degrassi, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
17:20 Tree Hill 7, serija
18:05 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Dobra žena 2, serija
20:45 Top Gear, dokumentarna serija
21:40 Igra prijestolja, serija
22:35 Domovina, serija
23:30 Sestra Jackie, humoristična serija
23:55 Lovci na natprirodno, serija
00:35 Noćni glazbeni program

07:00 Monsuno, crtana serija
07:25 Traktor Tom
07:40 Štrumpfovi, crtana serija
08:05 TV izlog
08:20 Kako vrijeme prolazi, serija R
09:20 TV izlog
09:35 Djevojka imena Feriha, serija
10:35 Sutkinja Maria Lopez, serija
11:05 Ninja ratnici, serija R
11:35 Zauvijek susjedi, R
12:40 IN magazin R
13:25 Ninja ratnici, serija
13:55 Navy CIS, serija R
14:40 Zora dubrovačka, R
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:00 Zora dubrovačka, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Navy CIS, serija

23:25 Vraćanje duga, film
01:25 Nikita, serija 4/22
01:15 Sutkinja Maria Lopez, R
02:40 Ezo TV, tarot show
03:40 Navy CIS, serija R
04:25 Nikita, serija R
05:10 Dnevnik Nove TV R
06:00 Kraj programa

05:40 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
06:25 Ben 10: Ultimate Alien
06:50 Moji džepni ljubimci
07:10 Virus attack
07:30 Miješani brak, serija (R)
08:20 TV prodaja
08:35 Galileo - nove epizode
09:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
10:25 TV prodaja
10:40 Obitelj Rey, telenovela
11:30 Avenida Brasil, serija
12:30 TV prodaja
12:45 Miješani brak, humorna
13:35 Na putu za Montevideo, dramska serija (R)
14:50 Tajne, serija (R)
16:00 Heroji iz strasti, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Galileo - nove epizode
18:10 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Sulejman Veličanstveni - nove epizode, povijesna dramska serija
22:10 Univerzalni vojnik 3 - TV premijera, igrani film, akcijski
00:05 RTL Vijesti
00:25 CSI: Miami, serija (R)
01:20 CSI: Miami, serija (R)
02:20 Astro show
03:15 CSI: Miami, serija
04:00 RTL Danas, (R)
04:35 Kraj programa

UTORAK 8.10.2013.

06:39 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:11 L-M-A, dokumentarna serija
10:57 Svjedoci vremena: Oto Reisinger, dokumentarna serija (R)
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala

13:15 Reporter
14:10 Vijesti iz kulture (R)
14:17 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
14:50 Društvena mreža: Strani dokumentarni film
15:40 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:06 Jezik za svakoga (R)
18:20 Pravilo 72
18:50 Odmori se, zaslužio si, TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 Vlado Gotovac - moj slučaj, dokumentarni film
21:25 I to je Hrvatska: Plitvice
21:40 I to je Hrvatska
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Zdravo društvo
23:55 Big Band HRT-a & J.Pukl i I.Lunder, snimka koncerta
01:10 Pravilo 72 (R)
01:40 Put neandertalca, popularnoznanstveni film
02:10 Zdravo društvo
02:55 Duhovni izazovi
03:25 Jezik za svakoga (R)
03:35 Jezik za svakoga (R)
03:45 Što vas žulja?
04:30 Reprizni program
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:44 Najava
06:49 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Indijanci
--:-- Dim, dam, dum
--:-- Ninin kutak: Novčanik
--:-- Profesor Baltazar: Operna zvijezda
--:-- Danica: Danica i jastog
07:20 Tom i Jerry, crtana serija
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi, serija
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Mjesto pod suncem
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:45 Hughove čarolije s tri sastojka, dok. serija
13:10 Slušaj srcem, američki film
14:45 Degrassi, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Mjesto pod suncem
17:20 Tree Hill 7, serija
18:05 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
20:00 Dobra žena 2, serija
20:45 Brazil s Michaelom Palinom, dok serija
21:40 Igra prijestolja, serija
22:35 Domovina, serija

23:30 Sestra Jackie, serija
23:55 Lovci na natprirodno
00:35 Noćni glazbeni program

06:25 In magazin vikend R
07:00 Monsuno, crtana serija
07:25 Traktor Tom
07:40 Štrumpfovi
08:05 TV izlog
08:20 Kako vrijeme prolazi, R
09:20 TV izlog
09:35 Djevojka imena Feriha, serija R
10:35 Sutkinja Maria Lopez
11:05 Ninja ratnici, serija R
11:35 Zauvijek susjedi, R
12:40 IN magazin R
13:25 Ninja ratnici, serija
13:55 Navy CIS, serija R
14:50 Zora dubrovačka, R
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:00 Zora dubrovačka, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Navy CIS, serija
23:25 Mr. Woodcock, film
01:10 Nikita, serija
02:05 Sutkinja Maria Lopez, R
02:30 Ezo TV, tarot show
03:30 Navy CIS, serija R
04:15 Nikita, serija R
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

05:40 RTL Danas, (R)
06:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
06:40 Ben 10: Ultimate Alien
07:10 Moji džepni ljubimci
07:30 Virus attack
07:45 Miješani brak, (R)
08:35 TV prodaja
08:50 Galileo - nove epizode
09:45 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
10:40 TV prodaja
10:55 Obitelj Rey, telenovela
11:45 Avenida Brasil, serija
12:45 TV prodaja
13:00 Miješani brak, serija
13:50 Sulejman Veličanstveni - nove epizode
14:50 Tajne, dramska serija
16:00 Heroji iz strasti, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo - nove epizode
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Sulejman Veličanstveni - nove epizode
22:10 Djevojka mog prijatelja, film, romantična komedija

00:25 RTL Vijesti
00:45 Univerzalni vojnik 3, igrani film, akcijski (R)
02:35 Astro show, show
03:35 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

SRIJEDA 9.10.2013.

06:39 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:11 L-M-A, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
14:10 Vijesti iz kulture (R)
14:17 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:06 Jezik za svakoga (R)
18:20 Eko zona
18:50 Odmori se, zaslužio si, TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone, dokserija
21:00 Paralele
21:30 Pola ure kulture
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Slatke šesnaeste, britansko-njemačko-španjolski film (ciklus Kino Europa)
00:50 Big Band HRT-a & L.Moeller, snimka koncerta
02:10 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone, dok serija
03:00 Paralele
03:30 Što vas žulja?
04:15 Pola ure kulture
04:40 Eko zona (R)
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:46 Najava
06:51 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Kaktus Jura
--:-- Dim, dam, dum
--:-- Bijeli miševi, EBU jirka - drama za djecu
07:20 Tom i Jerry, crtana serija

07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi, serija za djecu
08:38 Život s Derekom, serija za djecu
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:45 Hughove čarolije s tri sastojka, dokumentarna serija
13:10 The Substitute Wife (Zamjenska supruga), američki film
14:45 Degrassi, serija za mlade
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
17:20 Tree Hill 7, serija
18:05 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Dobra žena 2, serija
20:45 Simpsoni, humoristična serija
21:15 Rocky 2, američki film
23:15 Sestra Jackie, serija
23:40 Lovci na natprirodno
00:20 Noćni glazbeni program

06:25 IN magazin R (od pon)
07:00 Monsuno, crtana serija
07:25 Traktor Tom
07:40 Štrumpfovi
08:20 Kako vrijeme prolazi, R
09:35 Djevojka imena Feriha, serija R
10:35 Sutkinja Maria Lopez
11:05 Ninja ratnici, serija R
11:35 Zauvijek susjedi, R
12:40 IN magazin R
13:25 Ninja ratnici, serija
13:55 Navy CIS, serija R
14:50 Zora dubrovačka, R
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:00 Zora dubrovačka, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Navy CIS, serija
23:25 Ubojstvo po brojevima, Igrani film
01:45 Nikita, serija 6/22
02:40 Sutkinja Maria Lopez, R
03:05 Ezo TV, tarot show
04:05 Navy CIS, serija R
04:50 Nikita, serija R
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Kraj programa

05.40 RTL Danas, (R)
 06.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
 06.40 Ben 10: Ultimate Alien
 07.10 Moji džepni ljubimci
 07.30 Virus attack
 07.45 Miješani brak
 08.50 Galileo - nove epizode
 09.45 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 10.40 TV prodaja
 10.55 Obitelj Rey, telenovela
 11.45 Avenida Brasil, serija
 12.45 TV prodaja
 13.00 Miješani brak, serija
 13.50 Sulejman Veličanstveni - nove epizode, povijesna
 14.50 Tajne, serija (R)
 16.00 Heroji iz strasti, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo - nove epizode
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20.00 Tajne, dramska serija
 21.10 Sulejman Veličanstveni - nove epizode
 22.10 Sherlock i Watson, serija
 23.05 Sherlock i Watson, serija
 00.00 RTL Vijesti
 00.25 Djevojka mog prijatelja, film, komedija (R)
 02.35 Astro show, show
 03.35 RTL Danas, (R)
 04.10 Kraj programa

**ČETVRTAK
10.10.2013.**

06.39 Najava
 06.55 Dobro jutro, Hrvatska

07.00 Vijesti
 07.05 Dobro jutro, Hrvatska
 08.00 Vijesti
 08.05 Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 Kad srce zatreperi
 10.00 Vijesti
 10.11 L-M-A, serija
 11.00 Što vas žulja?
 11.45 Abeceda zdravlja
 12.00 Dnevnik 1
 12.33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13.15 Reporter
 14.10 Vijesti iz kulture (R)
 14.30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.45 Društvena mreža
 14.50 Društvena mreža: Tvorci promjene, dokumentarna serija
 15.40 Društvena mreža
 16.00 Heartland, serija
 17.00 Vijesti
 18.06 Abeceda zdravlja (R)
 18.20 Turistička klasa
 18.50 Odmori se, zaslužio si, TV serija
 19.30 Dnevnik
 20.05 Večer na 8. katu, talk-show
 20.55 I to je Hrvatska: Kninska tvrđava
 21.10 Labirint, unutrašnje politički magazin
 22.00 Na terapiji, TV serija
 22.35 Dnevnik 3
 23.10 Drugi format
 23.55 Big Band HRT-a - Tribute to D.Đičić, snimka koncerta
 01.10 Večer na 8. katu, talk-show
 02.00 Labirint, unutrašnje politički magazin

02.45 Drugi format
 03.30 Što vas žulja?
 04.15 Turistička klasa
 04.45 Reprizni program
 05.10 Hrvatska uživo
 06.00 Luda kuća, TV serija

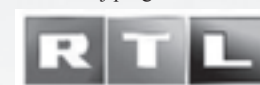

06.50 Najava
 06.55 Mala TV:
 07.25 Animanijaci
 07.50 Teletubbies
 08.15 Papreni detekti, serija
 08.35 Život s Derekom, serija
 09.00 Školski sat
 09.45 Svaki dan dobar dan
 10.25 Dr. Oz, talk-show
 11.05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 11.55 Hotel dvorac Orth, serija
 12.45 Hughove čarolije s tri sastojka, dok serija
 13.10 Opsesija, kanadski film
 14.45 Degrassi
 15.10 Školski sat
 16.00 Regionalni dnevnik
 16.30 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, serija
 17.20 Tree Hill 7, serija
 18.05 Svaki dan dobar dan
 18.50 Dr. Oz, talk-show
 19.30 Mala TV:
 20.00 Dobra žena 2, serija
 20.45 Simpsoni, serija
 21.15 Lov na Crveni oktobar, američki film
 23.30 Sestra Jackie, humoristična serija
 23.55 Lovci na natprirodno, serija
 00.35 Noćni glazbeni program

06.25 IN magazin R
 07.00 Monsuno, crtana serija
 07.25 Traktor Tom
 07.40 Štrumpfovi, crtana serija
 08.05 TV izlog
 08.20 Kako vrijeme prolazi, serija R
 09.20 TV izlog
 09.35 Djevojka imena Feriha, serija R
 10.35 Sutkinja Maria Lopez, serija
 11.05 Ninja ratnici, serija R
 11.35 Zauvijek susjedi, serija R
 12.40 IN magazin R
 13.25 Ninja ratnici, serija
 13.55 Navy CIS, serija R
 14.50 Zora dubrovačka, serija R
 15.50 Zauvijek susjedi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 In magazin
 18.05 Kako vrijeme prolazi
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Djevojka imena Feriha
 21.00 Zora dubrovačka, serija
 22.00 Provjereno
 23.05 Večernje vijesti
 23.25 Navy CIS, serija
 00.25 Glava iznad vode, igrani film
 02.15 Nikita, serija 7/22
 03.10 Sutkinja Maria Lopez, serija R
 03.35 Ezo TV, tarot show
 04.35 Navy CIS, serija R
 05.20 Nikita, serija R
 06.05 Dnevnik Nove TV R

06.55 Kraj programa

05.45 RTL Danas, (R)
 06.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
 06.45 Ben 10: Ultimate Alien
 07.10 Moji džepni ljubimci
 07.30 Virus attack
 07.50 Miješani brak, humorna dramska serija (R)
 08.35 TV prodaja
 08.50 Galileo - nove epizode
 09.45 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 10.40 TV prodaja
 10.55 Obitelj Rey, telenovela
 11.45 Avenida Brasil, serija
 12.45 TV prodaja
 13.00 Miješani brak, humorna dramska serija
 13.50 Sulejman Veličanstveni - nove epizode, (R)
 14.50 Tajne, serija (R)
 16.00 Heroji iz strasti, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo - nove epizode
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20.00 Tajne, dramska serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni - nove epizode
 22.10 CSI, serija
 23.00 CSI, serija
 00.00 RTL Vijesti
 00.25 Sherlock i Watson, (R)
 01.20 Sherlock i Watson, (R)
 02.20 Astro show
 03.20 RTL Danas, (R)
 03.55 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13,05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populane melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

Uzajmito triba i vratit

Vi dana baš zaladilo. Bać-Iva ko stari mačak, malo podloži, pa nuz pećicu. Još kad naide kum-Tuna, divanu ni kraja ni konca. Sve se pritrese, od ni što vladu, do škulara, od njevi što su njevi, do njevi što nisu njevi. Čak i do njevi što su njevi, a divanu da ni oni nisu njevi. Bać-Iva baš ni ne razumi svaj taj divan, ne razumi ni zašto sad divanu no što je kadgoda on divanijo, pa su ga vazdan grdili ko da je nerazumno dite, al se sotim više baš ni ne jidi. Kadgoda prija bi mu se svaka taka rič zabola u srce, a sad se samo malo naškobi, pa promrnda – voljim i ja vas. Prvač je speko novu šljivovicu, al ni baš najzadovoljniji. Malo je i bisan na njegovu, veli baš se nakuvala pekmeza što i ni morala, samo je upropastila tolike šljive. Ona, ope, veli nek ima, ko zna kako će na godinu uroditi šljive? Speko nekoliko litri i od vinogradarčki brisaka, nakupijo za dva kazana. Ni baš puno dobijo, al zoto to ni ni rakija, neg lik. Mogo je on metnit i šećera, pa bi bilo više, al veli neće prodavat, a njemu koliko iscuri, iscuri, zadovoljan je. Ne pije baš puno rakije, više volji katarku. Baš zoto se on i kum-Tuna u njevomu filtoziranju nikako ne možu sporazumit jel tri potli podne vrime potli ručka, jel prija večere. U to doba kum-Tuna više volji izdunit dva-tri fićoka, neg mater rođenu. Veli baš mu lipo malo se zapaprit prid večeru, slađe će jist. Bać-Iva, ope, dune par bukarica katarke, kaže baš mu leglo potli ručka, lakše će se probavit. I onda jim televizija dojde ko kakigod treći međ njima. Sve jim lipo tolmači, još ji uvuče u divan, a nikako da rastolmači zašto je nako kako tolmači. »E, šteta što ti dada više ni živ, sad bi on nama sve to rastolmačijo nadugačko i naširoko«, veli kum-Tuna i izdune još no malo što je bilo u fićoku. »Bome, kume, bolje ga pušči nek na miru opočiva, on bi već vraganajst put razlupo televiziju, znaš da nikad ni voljijo da mu kogod baš tako laže«, veli bać-Iva i nalje mu još jedan. »Pa ne znam, lipo pripovidu, baš slušam niki dan, vi u našem dnevniku obnarodovali da će nam ni u čudnima šepama, što će kupit cilu Vojvodinu, još dat i novaca ns zjsm, pa ćemo jim vratit istom za dvajst godina. I kažu da će možda kupit i najveće fodbale u glavnomu gradu«, veli kum-Tuna priko fićoka. »E, moj kume, sam kažeš da je to dnevnik na matnomu. Kake veze onda imadu ti u čudni šepa i fodbali u glavnomu gradu š nama i našima što kažu da su naši? Tomu se možda raduju jedino naši što kažu da nisu naši. A to što se dešava međ nama i međ našima, nikako da stigne notaj dnevnik na matnomu, jel već ako stigne, to bude onda kad su već svi i pozaboravljali da se tako štogod i desilo. A i to tvoje – na zajam, pa ćemo vratit kroz dvajst godina. Bome, ja se tako čemu ni malo ne radujem. Ti novci neće nama pomoć ni zeru, jedino vima što vladu. Njima to baš i ni puno, a lipo se možu ovajdit. A vražju mater će oni vraćat, to će sve vraćat naša dica, a možda i unučad i praunučad i čukununučad, toliko su napozajmljivali«, veli bać-Iva, malo otvori vrata i jako otpljune. Ka je zatvorijo vrata, samo je otrnijo televiziju i naljo kumu još jedan fićok, a on izdunijo bukaricu i načo drugi divan.

Piše: Ivan Andrašić

4. listopada 2013.

MISLI POZNATIH

Pascal:

Mudrost nas vraća u djetinjstvo.

Swift:

Laskanje je hrana za budale.

Chamfort:

Ljubav se više sviđa ljudima nego brak.

FOTO KUTAK

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Summit na visokoj nozi!

KVIZ

Josip Generalić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski slikar Josip Generalić?

Kada je naslikao prve radove u ulju na platnu?

Gdje je imao prvi javni nastup?

Koje godine je imao prvu samostalnu izložbu?

Na koliko izložbi je Generalić izlagao tijekom svoje slikarske karijere?

Koje glasovite slikarske škole je bio predstavnik?

Kako se zovu njegove glasovite četiri faze u stvaranju?

Kada i gdje je umro Josip Generalić?

Rodio se 19. veljače 1935. godine u Hlebinama.
Prvi radovi nastali su 1950. godine.
Imao ga je 1954. godine u Križevcima.
Bilo je to 1959. godine u Muzeju grada Koprivnice.
Na preko 1000 skupnih i 200 samostalnih izložbi.
»Hlebinske škole«
Hlebinski venizam, cvjetna faza, faza portreta istaknutih osoba i crna faza.
Umro je 22. prosinca 2004. godine u Koprivnici.

VIGEV

Leži pijan čovjek na ulici. Prilazi mu prijatelj i pita ga:

- Zašto ležiš na ulici?

- Nešto sam izgubio!

- Što si to mogao izgubiti da ležiš na ulici?

- Pa, ravnotežu!

Naš sin ima 14 kg – kaže ocu ponosna mater.

Nemoguće. Njemu su tek tri mjeseca. Gdje si ga to vagala?

Na onoj vagi gdje mjeriš svoje ribe!

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

XIII. Festival bunjevački pisama

u čast 100. obljetnice rođenja
pjesnika Alekse Kokića

Hrvatsko nacionalno vijeće,
Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i
Novinsko izdavačka ustanova „Hrvatska riječ“

raspisuju nagradni literarni i likovni

NATJEČAJ

za učenike osnovnih i srednjih škola koji pohađaju nastavu
na hrvatskom jeziku ili predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture,
kao i za učenike – članove hrvatskih udruga kulture u Vojvodini

na temu

Ravnica i klasovi pjevaju

*Ravnica miriše
blagim
jesenskim vjetrom
duge su njive
opet uzorane.
Sjeme zlatnog
žita
pada ko tiha
proljetna kiša
u brazde mekane
i cme,
u brazde obasjane...*

A. Kokić

Autori najboljih radova bit će nagrađeni na svečanoj akademiji
u povodu 100. obljetnice rođenja Alekse Kokića,
14. listopada 2013. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

Radove na standardnom hrvatskom jeziku
ili bunjevačkoj i šokačkoj ikavici dostaviti na adresu:
Hrvatsko nacionalno vijeće,
Preradovićeva 13, 24000 Subotica
Rok za predaju radova je 7. listopada 2013. godine

